

Riksdagens protokoll

1994/95:111

Tisdagen den 30 maj

Kl. 14.00 – 18.28

Protokoll
1994/95:111

1 § Meddelande om svar på interpellationer

Till kammaren hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 1994/95:147

Till riksdagen

Beträffande interpellation 1994/95:147 framställd av Peter Eriksson (mp), Utrikes- och säkerhetspolitiken inför regeringskonferensen, får jag meddela att jag inte kan besvara denna inom föreskrivna fyra veckor. Skälet härtill är utlandsresor.

Jag kommer att besvara interpellationen den 9 juni 1995.

Stockholm den 23 maj 1995

Lena Hjelm-Wallén

Interpellation 1994/95:150

Till riksdagen

Beträffande interpellation 1994/95:150 framställd av Marianne Samuelsson (mp), Situationen i Sri Lanka, får jag meddela att jag inte kan besvara denna inom föreskrivna fyra veckor. Skälet härtill är utlandsresor.

Jag kommer att besvara interpellationen den 9 juni 1995.

Stockholm den 23 maj 1995

Lena Hjelm-Wallén

2 § Svar på fråga 1994/95:532 om ändringar i socialförsäkringen

Svar på frågor

Anf. 1 Socialminister INGELA THALÉN (s)

Fru talman! Ragnhild Pohanka har frågat mig om jag har planer på ett skyddsnät för de personer som slås ut ekonomiskt och socialt på grund av stora förändringar inom socialförsäkringen.

Dagens kärva statsfinansiella läge, bl.a. med ett stort budgetunderskott, kräver åtgärder som kan bidra till ekonomisk tillväxt, ökad selsättning och sanerade statsfinanser. Det stora budgetunderskottet har gjort det nödvändigt för regeringen att prioritera åtgärder som minskar utgifterna på en rad områden, bl.a. inom socialförsäkrings

systemen. Regeringen har också redovisat i såväl budgetpropositionen som kompletteringspropositionen hur besparingarna slår för olika grupper. Jag kan försäkra att regeringen gör sitt yttersta för att särskilt utsatta grupper inte skall drabbas orimligt hårt.

Vi har skyddsnät i Sverige. Det första är socialförsäkringarna som skydd vid inkomstbortfall. Det andra är socialbidraget, som är individuellt behovsprövat och kan utgå till de personer som inte har inkomst via försäkringar eller arbete.

Anf. 2 RAGNHILD POHANKA (mp)

Fru talman! Tack för svaret. Jag är övertygad om att vi har ett skyddsnät i Sverige och att socialdemokraterna inte vill skada utsatta grupper. Jag menar ändå att alla de nedskärningar som skett kommer att få effekter vars följder vi ännu inte känner till. Det är inte förrän verkligheten är ett faktum som vi kan se dessa.

Vi har lagt ett förslag om en sådan utredning; vi har skrivit parlamentarisk utredning, men det kan även vara en annan form av analys eller utredning.

Närmare en miljon människor står utanför sjukförsäkringen, de är nollklassade. Drygt 300 000 saknar arbetslöshetsförsäkring. Antalet föräldrar som bara får föräldraförsäkringens garantibelopp, 60 kr om dagen, har fördubblats sedan mitten av 1980-talet. Var femte person i arbetsför ålder saknar ett fullgott grundskydd i livets sårbara skeden. Uppgifterna kommer från en doktorsavhandling som lades fram vid Lunds universitet förra året.

Trots kunskap om ökad misär i välfärdens marginaler berör diskussionen om nedskärningarnas effekter egentligen bara dem som redan befinner sig i trygghetssystemen. Ofta saknas en tillförlitlig konsekvensanalys av vilka grupper som drabbas av de sociala nedskärningarna.

I kampen om marknadens förtroende är det ofta bråttom att genomföra kraftiga besparingar. Man tar sig kanske inte riktigt tid att undersöka många som blir socialbidragsberättigade när deras knappa ekonomiska marginal försvinner på grund av sänkt a-kassa, sänkt bostadsbidrag, ökade medicin- och tandvårdskostnader etc. Detta är förödande både för de individer som drabbas och för samhällsekonomin, även om kostnaden för ökat socialbidragsberoende vältras över på kommunerna.

Det som förenar socialbidragshushållen på 1990-talet är att de har en bräcklig förankring på arbetsmarknaden och därmed otillräckliga ersättningar från socialförsäkringen.

Anf. 3 Socialminister INGELA THALÉN (s)

Fru talman! Ragnhild Pohanka har alldeles rätt i att stora grupper som drabbas hårt i dag saknar en fast förankring eller tidigare förankring på arbetsmarknaden. Det är därför regeringen ägnar så stor uppmärksamhet och lägger ner så stora resurser och på alla sätt försöker skrapa fram ekonomiska resurser för insatser när det gäller att öka sysselsättningen och skapa utrymme för fler människor i arbete.

Historiskt kan man konstatera att ungefär 4 % av befolkningen under hela 1900-talet har haft socialbidrag. Grupperna har varierat kraftigt från tidigt 1900-tal, då det var fråga om pensionärer till senare år då det är andra grupper. Vi har haft två stora toppar med arbetslöshet; den ena var på 1930-talet, den andra är nu. Därför är bekämpningen av arbetslösheten den viktigaste åtgärden.

Även om vi nu vidtar kraftiga åtgärder för att skapa balans sker det inte utan förtänksamhet. Vi försöker faktiskt foga ihop de olika systemen på ett sådant sätt att man skall minska påfrestningarna i så stor utsträckning som möjligt. Om man studerar fördelningen över befolkningen kan man säga att 10 % av de högst avlönade står för 30 % av åtgärderna, medan 10 % av de lägst avlönade står för 5 % av åtgärderna. Det visar att de tankar som ligger bakom budgetpropositionen och kompletteringspropositionen är väl genomarbetade.

Det hindrar inte att det är svårt för den enskilde.

Anf. 4 RAGNHILD POHANKA (mp)

Fru talman! Trygghetssystemet har glidit över till en prestationsmodell där individens meriter på arbetsmarknaden blir avgörande även för positionen inom välfärdssystemet. Kvalifikationskraven i de prestationsbaserade socialförsäkringarna är så snarlika att den som inte kommer in i ett av trygghetssystemen faller utanför allihop.

Jag vet att socialbidragen är en sista säkerhetsåtgärd. För att få del av socialbidragen måste man nästan klä av sig naken. Man måste redogöra för allt. De sista buffertarna försvinner innan man får socialbidrag, och man har svårt att komma igen.

Jag tycker självklart att det är bra att vi satsar så mycket som vi gör på arbetsskapande åtgärder och studier. Men det har också ibland slagit fel, som t.ex. när det gäller barntilläggen för vuxenstuderande.

Jag vill fortfarande veta om statsrådet har planer på ett skydds nät eller på att undersöka vilka som slås ut ekonomiskt och socialt på grund av dessa stora förändringar.

Anf. 5 Socialminister INGELA THALÉN (s)

Fru talman! Jag är inte riktigt klar över vad Ragnhild Pohanka menar. En grundläggande tanke i våra trygghetssystem är ju att de bygger på människors arbete. En mycket stark känsla för hela vårt välfärdssamhälle ligger ju i människors vilja till arbete. Om Ragnhild Pohanka vill att vi skall skapa ett välfärdssystem med socialförsäkringar som bygger på en annan grund än den enskilda individens arbete har vi en helt annan idé som utgångspunkt. Min utgångspunkt är fortfarande att det är människors vilja till arbete som ligger bakom.

Det individuella behovsprövade skydds nätet ligger i botten. Det skall ge människor en chans när de andra systemen inte stämmer. På grund av den höga arbetslösheten är det alldeles för många människor som inte fått en chans att komma in. Vi skall för den skull inte kasta bort systemen.

Anf. 6 RAGNHILD POHANKA (mp)

Fru talman! Det vill nog inte jag heller. Jag tycker att vi i princip skall behålla det vi har. Av olika orsaker kan det bli vissa förändringar. Det viktiga är ju att det är så många människor och nya grupper som i dag ramlar utanför. Det gäller t.ex. många ungdomar, vilket nästan aldrig hände tidigare. Det handlar om både svenska ungdomar och invandrarungdomar.

Jag menar att man skall se efter hur det går för dem. Många bor kvar i sina föräldrahem; ibland går det bra, ibland mindre bra. De är ju färdiga att flyga ut. Hur skall vi kunna lösa detta?

Men jag tänker också på barnfamiljer och på dem som är över 29 år, vilka inte längre får bostadsbidrag och som är lågavlönade. Vi ser ju en omfattning av vräkningar inom Bostadsbolagen, som vi inte har sett dess like till, på grund av obetalda hyror. Ibland är det fråga om misskötsamhet, men i dag är det också helt vanliga människor som slås ut.

Jag skulle vilja att man undersökte hur ändringarna slår under hösten t.ex., så att man kan göra någonting åt detta.

Anf. 7 Socialminister INGELA THALÉN (s)

Fru talman! Det är naturligtvis så, att innan man lägger fram förslagen görs en lång rad analyser, såväl ekonomiska, samhällsekonomiska som systemekonomiska, över vad som blir effekterna. Men vi vet att den stora bakgrunden är arbetslösheten. Det är därför regeringen i den del som handläggs av Socialdepartementet ägnar så stor uppmärksamhet åt styrmedel som underlättar för människor att komma tillbaka i arbete.

Jag vill återigen hänvisa till den utveckling som har varit under årtionden tillbaka. Man kan direkt peka på att under år med höga arbetslöshetstal blir det också en stor social oro och höga sociala kostnader av en lång rad olika skäl. Därför koncentrerar vi våra insatser på att ge ungdomar, familjer och andra tillgång till arbeten där de kan få lön så att de kan undvika att bli beroende av bidrag.

Anf. 8 RAGNHILD POHANKA (mp)

Fru talman! Vi är helt överens om att arbete är det viktigaste. Men eftersom så många är arbetslösa, är det min och Miljöpartiets önskan att en undersökning ändå görs för att få veta hur ändringarna slår. Man kan inte på skrivbordet få fram alla analyser, utan man måste göra verklighetsundersökningar – fältundersökningar, om man kan kalla det så. Det är mitt önskemål att man under det närmaste halvåret tittar på hur detta slår för olika grupper. Jag tror att också en sådan undersökning behövs, även om det har gjorts en föregående analys innan man genomförde denna ändring, vilken jag förstår måste finnas och som jag också har sett en del av.

Anf. 9 Socialminister INGELA THALÉN (s)

Fru talman! Inom Socialdepartementet, som ju förvisso bara vidtar en del av de åtgärder som krävs för att man skall stötta människor i

svåra situationer, har vi ett projekt som vi kallar för Valfärdsprojektet. Inom ramen för detta går vi in på olika områden som gäller barnens uppväxt, ungdomars miljö och familjernas ekonomi etc. Däri ingår naturligtvis också en hel del analyser. Vi har också Storstadsprojektet, som skall arbeta mer aktionsinriktat, där man får fram en hel del.

Men det som nu är väsentligast, vid sidan av kunskapsinhämtningen, är att se till att de medel som vi hoppas att riksdagen fattar beslut om innan sessionen avslutas för i år verkligen används praktiskt. Nu handlar det nämligen om praktiska insatser för att så många procent som möjligt kommer bort från den öppna arbetslösheten, vilket direkt påverkar kostnaderna i kommunernas sociala budgetar. Det påverkar naturligtvis också direkt arbetslöshetsförsäkringen och det kontanta arbetsmarknadsstödet.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1994/95:111

30 maj

Svar på frågor

3 § Svar på fråga 1994/95:505 om hastighetsbegränsningen för utryckningsfordon med släp

Anf. 10 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)

Fru talman! Ulla Löfgren har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att inte utryckningsfordon med släp skall bli hinder i trafiken.

Det är i och för sig riktigt som Ulla Löfgren säger att räddningsfordon vid återfärd från utryckning eller i samband med övning måste följa den på platsen gällande hastighetsbegränsningen och den hastighetsgräns som vägtrafikkungörelsens 66 § satt som övre gräns för vissa fordon och fordonskombinationer. Det är också riktigt att det för bil med s.k. efterfordon normalt inte tillåts högre hastighet än 30 km i timmen.

Dessa regler har emellertid inte något samband med den författningsändring som Ulla Löfgren hänvisar till.

De i vägtrafikkungörelsen påbjudna hastighetsgränserna för vissa fordon och fordonskombinationer är tillkomna utifrån trafiksäkerhetsskäl. Av samma kungörelse framgår att undantag får medges om det behövs av särskilda skäl och det kan ske utan fara för bl.a. trafiksäkerheten.

Ansökan om sådant undantag görs hos länsstyrelsen eller Vägverket.

Det enda generella undantaget från den här omnämnda huvudregeln framgår av vägtrafikkungörelsens 68 § och avser just användande av fordon för olika brädslande utryckningar.

Jag ser därför inte något skäl att nu ändra denna ordning som gällt såväl före som efter den författningsändring som regeringen utfärdade den 26 februari 1995.

Anf. 11 ULLA LÖFGREN (m)

Fru talman! Jag får tacka statsrådet för svaret. Om jag har förstått det rätt har inte ändringen i vägtrafikförordningen alls påverkat förhål-

landena, utan samma sak gäller som tidigare, att brandbilar med släpkärra på hemväg från utryckning inte får köra fortare än 30 km i timmen. Hastighetsbegränsningen har uppenbarligen inte respekterats av räddningstjänsterna runt om i landet. Detta problem har uppmärksamats i samband med revideringen av förordningen.

Exempelvis Räddningstjänsten i Östhammar har hos Vägverket ansökt om undantag men har fått avslag efter överklagande till regeringen. Jag har fått min fråga från Räddningstjänstens chef i Umeå, Claes Caiher, som uppenbarligen inte heller har vetat om detta och nu är litet grand fundersam över vad som skall hända när man måste köra 30 km i timmen. Jag är litet fundersam över om det är så, att det förekommer väldigt många olyckor i samband med att brandbilarna kör tillbaka från brandsläckning och om detta i så fall har föranlett denna paragraf.

Anf. 12 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)

Fru talman! Jag känner också till fallet i Östhammar, där man har begärt undantag. Såvitt jag förstår har frågan varit aktuell på orter med mindre brandkårer eller där man inte så ofta använder den här typen av fordonskombinationer. Väldigt många räddningstjänster har en annan typ av fordon, som inte har den här typen av lös släpkärra. Därför förekommer inte denna situation så förfärligt ofta, om jag har förstått saken rätt. Men när den förekommer är det naturligtvis en fråga om att man, efter utförd släckning, skall köra på ett sätt som inte stör övrig trafik. Detta gäller räddningstjänsten såväl som all annan utryckningstrafik.

Om tillräckliga skäl finns har Vägverket möjlighet att göra undantag. I Östhammarsfallet var det uppenbarligen inte på det sättet. Men frågan om detta är vanligt förekommande har naturligtvis också jag ställt mig och fått svaret att såvitt man vet är inte detta fallet.

Anf. 13 ULLA LÖFGREN (m)

Fru talman! Uppenbarligen är det mer vanligt förekommande med släpkärror än vad statsrådet tror. I Stockholm vet jag att det inte förekommer. Men i landet i övrigt finns det ett antal räddningsfordon som kör med släpkärra.

Kostnaden för att byta ut släpkärrorna mot andra slags fordon skulle för Sveriges kommuner bli i storleksordningen 70 miljoner kronor. Om samma sak gjordes med de släpkärror och underreden som finns till motorsprutor i krigsförråd, skulle kostnaden uppgå till 40–50 miljoner kronor.

Hastighetsgränsen har uppenbarligen inte respekterats tidigare, har jag förstått, utan man har kört 50 km i timmen eller med lämplig hastighet på väg tillbaka från utryckning. Polisen har förmodligen sett mellan fingrarna på detta. Då kan man ju fundera över varför man inte är litet mindre restriktiv och kanske t.o.m. ändrar i förordningen.

Anf. 14 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)

Fru talman! Skall man ändra i förordningen, tror jag att man måste göra det utifrån trafiksäkerhetens bästa. I det faktum att man kör fortare än 30 km i timmen ligger också en fara för trafiksäkerheten när det

gäller den typen av släpkärror som har ett annat slags bromsar än vad andra släpfordon har, t.ex. husvagnar etc.

Vad gäller hastigheten måste man i trafiksäkerhetsaspekten väga in det faktum att man kör en kärra utan bromsar eller en kärra med en annan slags broms med för hög hastighet. Det är inte så enkelt att man kan säga att man kan komma ifrån problemet om man höjer hastigheten, för då uppstår det i stället andra problem. Därför tror jag att man måste vara oerhört försiktig när det gäller att förändra förordningen.

Anf. 15 ULLA LÖFGREN (m)

Fru talman! Men det som är det befängda är att på väg ut på utryckning får man i princip köra så fort det går med släpkärran, medan man på vägen tillbaka får köra 30 km i timmen. Enligt mitt förnuft borde det inte vara mindre farligt att köra fort på vägen ut till brandplatsen än att köra i normal hastighet på vägen tillbaka.

Anf. 16 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)

Fru talman! Det är skillnad på att köra ut och att köra tillbaka. När man kör ut använder man blåljus och sirener, vilket betyder att man får en annan uppmärksamhet från den övriga trafiken än när man kör tillbaka, för då har man inte rätt att använda blåljus.

Anf. 17 ULLA LÖFGREN (m)

Fru talman! Men jag tror ändå att om dessa förare upptäcker att de blir stoppklossar i trafiken när de kör sina 30 kilometer i timmen, så har de två alternativ att välja på, antingen att sätta på blåljusen och köra för fort eller att köra för fort utan blåljus.

Anf. 18 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)

Fru talman! En allra sista kommentar: Blåljusen får icke användas för att fordonet kan utgöra ett allmänt hinder. Blåljusen får bara användas vid exempelvis polisjakt eller utryckning och ingenting annat.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på fråga 1994/95:515 om farliga vägstolpar

Anf. 19 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)

Fru talman! Elisabeth Fleetwood har frågat mig om vilka åtgärder jag avser att vidta för att förmå kommunerna att successivt övergå till krockvänliga vägstolpar.

Problemet med s.k. oeftergivliga stolpar har tidigare lyfts fram av Trafiksäkerhetsverket i en rapport från 1992 och har också uppmärksamats på senare tid av medierna.

I rapporten konstaterades att 14 %, dvs. 24 personer per år, av dödsfallen i samband med singelolyckor inträffade vid kollision med en stolpe. Dessa dödsolyckor visade sig vara lika vanliga inom som utom

tätorter. Ungefär en tredjedel av olyckorna inträffade på 50-sträckor och en tredjedel på 70-sträckor.

Vägområdet, som väghållaren ansvarar för, omfattar inte bara själva vägbanan utan även området omedelbart vid sidan om vägen, där bl.a. belysningsstolparna står.

Enligt min mening bör därför varje ansvarig väghållare, som ett led i sitt trafiksäkerhetsarbete och som en del i sin planering av vägbelysning, lägga stor vikt vid utformning och placering av bl.a. stolpar, räcken och olika skyddsanordningar.

Sedan några år finns en handbok med allmänna råd om belysning för de kommunala väghållarna, REBEL. Här ges en generell rekommendation om att eftergivliga stolpar skall användas.

Enligt vad jag erfarit har Kommunförbundet dessutom tagit fram ett program för att, i samverkan med Vägverket, inom kort påbörja en studie av problemens omfattning och tänkbara lösningar inom tätorterna.

Jag vill dessutom påminna om att bilisterna själva har goda möjligheter att skydda sig genom att använda bilbälte överallt i bilen. Detta är inte minst viktigt på 50- och 70-sträckor.

Det är angeläget att klara ut vad som går att göra för att minska denna typ av olyckor. Men som jag tidigare har sagt ankommer det på väghållarna att analysera problemet och vidta erforderliga åtgärder.

Mot den bakgrunden är jag inte beredd att vidta några ytterligare åtgärder i ärendet.

Anf. 20 ELISABETH FLEETWOOD (m)

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret. Men jag måste också samtidigt konstatera att jag blev både besviken och kanske också litet förvånad över svaret.

Statsrådet talar här om väghållarens ansvar, att man skall fästa stor vikt vid utformningen, en handbok med allmänna råd, vikten av att använda bilbälte, osv. Jag är helt övertygad om att kraftfulla uttalanden från kommunikationsministern om de farliga stolparna är viktiga – eller som jag ursprungligen skrev i min fråga, de dödliga stolparna. Överdrift i ord behövs ibland för att budskapet skall gå fram till dem som det är avsett att nå.

Vi vet att det är ca 25 personer som omkommer, men det är flera hundra som skadas kanske för livet. Självfallet har vi allihop här respekt för kommunernas ekonomiska svårigheter. Men samtidigt lurar man sig själv med tanke på alla de kringkostnader som blir i samband med olyckor, dödsfall, skador och annat.

Jag skulle önska att kommunikationsministern kunde säga det klart till Kommunförbundet och till t.ex. Kommunaktuellt. Förslagsvis 10 % av dessa stolpar kunde bytas ut varje år. Jag har några uppgifter på kostnaderna. En vanlig s.k. livsfarlig stolpe kostar i dag 3 000 kr, och de mindre farliga 4 000–6 000 kr. Om det skedde skulle inom ett visst antal år antalet dödsolyckor och skador, osv. minska.

Det är naturligtvis självklart att man skall använda bilbälte. Jag menar att det inte hör till den här frågan. Det är gudskelov självklart i vår

trafikmiljö i dag att man gör det. Jag vill därför än en gång fråga statsrådet: Kan inte statsrådet tänka sig att göra ett uttalande för att få kommunerna att ta saken på allvar?

Prot. 1994/95:111
30 maj

Svar på frågor

Anf. 21 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)

Fru talman! Jag delar helt och hållet Elisabeth Fleetwoods uppfattning att detta är en väldigt viktig trafiksäkerhetsfråga. Problemet är att varken regeringen eller riksdagen har några medel att anvisa för att kommunerna skall genomföra utbytesprogrammet. Det handlar här om att skapa opinion.

Jag vet att man i väldigt många kommuner successivt byter ut stolparna när det händer någonting. Det behöver inte vara någon trafiko-lycka med människor skadade. Det kan ske när en stolpe blir knäckt eller någonting annat händer. Då sätter man alltid upp de bättre stolparna. Det finns också de kommuner som har systematiska utbytesprogram. Det är förslag till sådana program som Kommunförbundet nu utarbetar i samverkan med Vägverket. Men i de fall där kommunerna är väghållare är det bara kommunerna som har det formella ansvaret.

Rent personligt tror jag att vi har precis samma åsikt om vikten av att dessa stolpar bör bytas ut så fort det är möjligt ekonomiskt och tekniskt.

Anf. 22 ELISABETH FLEETWOOD (m)

Fru talman! Jag är också helt övertygad om att vi är eniga. Det vore konstigt annars. Staten har inga medel att anvisa, utan det gör kommunerna. Men det är fortfarande min uppfattning att ett statsråd har genomslagskraft om han eller hon går ut och säger någonting, och det är det jag efterlyser.

Jag tycker inte att kommunikationsministern skall underskatta sin egen betydelse just som kommunikationsminister när en fråga hänvisas till dem som har ansvaret. Det är det som jag så gärna vill uppnå med frågan. Jag vill försöka påskynda den utveckling som vi båda är eniga om behövs.

Anf. 23 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s)

Fru talman! Jag tror att denna korta debatt säkert också kommer att ha den effekten att många väghållare blir mer uppmärksamma på den här frågan.

Anf. 24 ELISABETH FLEETWOOD (m)

Fru talman! Jag vill avslutningsvis säga att jag verkligen hoppas att det blir fallet. Det kommer att välkomnas av många som kanske inte råkar in i de förskräckliga situationer som nu i dag inträffar.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1994/95:540 om föreningslivets lotteri- och spelverksamhet

Anf. 25 Statsrådet JAN NYGREN (s)

Fru talman! Stig Bertilsson har frågat civilministern vilka åtgärder hon ämnar vidta för att stärka föreningslivets och idrottens ställning på spel- och lotterimarknaden.

Av som jag antar i varje fall här i kammaren kända skäl är civilministern själv förhindrad att besvara frågan, och det ankommer i stället på mig att göra det.

Som Stig Bertilsson mycket riktigt påpekar hänvisade civilministern i en interpellationsdebatt den 19 januari till en pågående översyn av den svenska spelmarknaden som gjordes av en arbetsgrupp inom regeringskansliet. Beslut om vem som skulle beviljas koncession att anordna spel på värdeautomater skulle avvaktas till dess resultatet av arbetsgruppens arbete förelåg. Det är däremot inte riktigt att civilministern offentligt utlovat koncession vare sig till idrotten eller någon annan.

Trots att lotterilagen, som bygger på Lotteriutredningens förslag, antogs så sent som förra året har det redan visat sig att den inte helt motsvarar tidens krav. Den svenska spelmarknaden är med europeiska mått stor, uppsplittrad och utsatt för ett väldigt konkurrenstryck. De många aktörer som verkar i Sverige tvingas på grund av konkurrenstrycket ständigt öka insatserna för marknadsföring och lansera nya spel för att bibehålla sina marknadsandelar. Bland EU:s medlemsstater är man helt överens om att lotterimarknaden inte lämpar sig för fri konkurrens och måste vara ganska strikt reglerad i respektive stats nationella rätt. Alla försök att föra lotterier till den inre marknaden har hittills bestämt motarbetats. Den oerhört snabba tekniska utvecklingen på telekommunikations- och dataområdena kan mycket snart komma att få genomslag också på de av särskilda regler skyddade nationella spelmarknaderna. Om detta är internationella analytiker helt överens. När detta inträffar är den svenska spelmarknaden mycket utsatt, eftersom den redan har ett antal var för sig med varandra hårt konkurrerande aktörer. De s.k. folkrörelselotterierna, som redan är hårt trängda, kommer att få det mycket svårt om inget radikalt görs åt den nuvarande situationen.

Eftersom överskottet från den svenska spelmarknaden skall tillgodose särskilda ändamål, kan ett internationellt konkurrenstryck komma att få mycket allvarliga ekonomiska konsekvenser för det svenska föreningslivet. När regeringen diskuterar den framtida svenska spelmarknaden – i vilken spelet på värdeautomater är en detalj, om än icke oviktig – måste därför mycket känsliga avvägningar ske. Det är av hänsyn till den långsiktiga utvecklingen av spelmarknaden som regeringen mycket noga vill pröva frågan om värdeautomater. Det är dock regeringens ambition att så snabbt som det är möjligt – ambitionen är att det skall ske innan riksdagen skiljs åt i vår – finna en tillfredsställande lösning för att folkrörelserna skall kunna tillgodogöra sig överskottet från spel på värdeautomater.

Fru talman! Tack så mycket för svaret. Jag vill först kommentera innehållet i statsrådets svar litet grand och den bakgrundsbeskrivning som ges.

Svar på frågor

Den nuvarande regeringen har hanterat spel- och lotterifrågorna väldigt senfärdigt och såvitt jag förstår under relativt stora konvulsjoner. Lotteriutredningen lade fram sitt förslag i sådan tid att den förra riksdagen hann lägga fram förslag och dessutom fatta beslut om en lag om värdeautomatspel i vårt land.

Sedan detta väl hade hänt och alla dörrar egentligen öppnats så att det bara var att stiga in har ingenting hänt. Tvärtom har den nuvarande regeringen såvitt jag förstår, i första hand beroende på inre oenighet, lyckats skjuta allting framför sig.

När statsrådet Ulvskog i januari sade att ett resultat skulle vara färdigt till den 10 mars hade vi naturligtvis väntat oss att så skulle bli fallet. Därefter har statsrådet också gjort uttalanden som har tolkats som att koncession för värdeautomater var på gång. Jag vill som korrigering till statsrådet Nygrens svar här säga att det bl.a. var det som gjorde att jag själv drog tillbaka en fråga i början av maj månad.

Nu säger statsrådet att ambitionen är att det skall ske någonting innan riksmötet är till ända. Statsrådet talar då om inflytande över spelen. Därför är min fråga, som jag egentligen velat ha svar på från början: Var avser man att lägga koncessionen? Att överskottet skall gå till folkrörelserna och barn- och ungdomsverksamhet tror jag att vi är ganska klara över. Men vem eller vilka får inflytandet och får sköta om spelen? Och när kommer koncessionen alldeles säkert?

Anf. 27 Statsrådet JAN NYGREN (s)

Fru talman! Jag har två korta kommentarer. Det är inte i första hand på grund av inre oenighet som förslaget har dröjt. Det beror på att vi fått både kritik och rosor för de förslag som har diskuterats och som det har presenterats utkast till i de sammanhang där Folkrörelse-Sverige har deltagit.

Jag erkänner gärna att det har varit en ganska knepig diskussion. Det handlar om att hitta ett system som garanterar Folkrörelse-Sverige ett inflytande utan att några – och i synnerhet många – folkrörelser riskerar att känna sig överkörda eller utanför. Detta har varit ganska grannlaga. Den diskussionen pågår fortfarande.

Det gäller sålunda att hitta ett system som garanterar inflytande och som av Folkrörelse-Sverige upplevs som rättvist i den meningen att inte någon i onödan kan anse sig ha fått favörer eller att någon annan anser sig ha blivit ställd på utsidan.

Det betyder att det slutliga svaret på vad regeringen avser föreslå riksdagen avseende koncessionen förhoppningsvis kommer att föreläggas riksmötet innan det åtskiljs i vår. På den punkten pågår det fortfarande beredning. Jag vill att regeringen får återkomma så småningom, antingen via mig eller via civilministern.

Anf. 28 STIG BERTILSSON (m)

Fru talman! Jag är mycket tacksam för det svaret. Detta "förhoppningsvis" som finns insprängt kan kanske elimineras under de återstående veckorna.

Det är viktigt att vi inte bara talar om överskottet. Vi måste också tala om inflytandet över den svenska spelmarknaden. Nu har vi under många år sett hur just folkrörelserna och deras spel och lotterier har trängts tillbaka som en följd av att folkrörelserna själva har haft bristande möjligheter att operera på spelmarknaden.

Jag tror att man i regeringskansliet inte får underskatta betydelsen av att föreningslivet självt får möjligheter att vara operatörer i egen regi eller via medhjälpare som man engagerar.

Jag tror också att det är viktigt att man inte låter detta vänta. Man talar här om att värdeautomaterna behöver utredas ytterligare och man talar om ett ökat internationellt konkurrenstryck. Vi kommer att klara oss bättre i den internationella konkurrensen under förutsättning att vi har utvecklat spelen här hemma när konkurrensen kommer.

Anf. 29 Statsrådet JAN NYGREN (s)

Fru talman! Jag delar i princip Stig Bertilssons uppfattning att man måste se till att folkrörelserna får en möjlighet att vara operatörer. Jag tror dock – så mycket tror jag att jag vågar säga – att möjligheterna att vara operatörer avseende värdeautomaterna är mycket ringa. Det är koncessioner som kommer att omgärdas med ganska restriktiva regler vad avser möjligheten för enskilda eller grupper av folkrörelser att vidta den ena eller den andra åtgärden.

Däremot tror jag att det är oerhört viktigt att man i fortsättningen försöker slå vakt om den marknad där folkrörelserna har haft och har en rimlig möjlighet att påverka, nämligen de traditionella värdelotterierna. Där har det väl också funnits en oro att vi skall konstruera ett system som innebär att konkurrensen blir ännu hårdare vid sidan av Tiptjänst och andra aktörer genom att införa dessa värdeautomater.

Anf. 30 STIG BERTILSSON (m)

Fru talman! När Lotteriutredningen avslutade sitt arbete och när riksdagen fattade beslut om värdeautomater var enigheten stor om att detta skulle kunna skötas och administreras av ett bolag som fanns vid sidan av de nuvarande statliga bolagen.

Jag tror att det är viktigt att vi fullföljer den linjen. Samstämmigheten har varit stor. Jag tror också att folkrörelserna har organisationer inom sig eller i samarbete som kan ta ansvaret för detta. Sedan finns det aktörer på marknaden. Det finns bolag som har investerat miljontals kronor för att vara beredda att gå in och jobba med värdeautomaterna den dagen då de blir tillgängliga. Ju längre det dröjer desto mer pengar förlorar Folkrörelse-Sverige. Det är faktiskt regeringen som för närvarande har ansvaret för att det inte händer någonting på den fronten.

Fru talman! Det stämmer också, men med det lilla tillägget att riksdagen också sade att man skulle göra detta om inte synnerliga skäl förelåg. Det är klart att man måste ta hänsyn till även den lilla formuleringen när man beskriver riksdagens önskemål.

Svar på frågor

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1994/95:520 om arbetslivets tillgänglighet för personer med funktionshinder

Anf. 32 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Sonja Fransson har frågat mig varför en ny utredning skall tillsättas om åtgärder för att öka arbetslivets tillgänglighet för personer med funktionshinder. Sonja Fransson hänvisar till Handikapputredningen, som lagt sitt förslag om en lagstiftning på området, och till att utredningens slutbetänkande har remissbehandlats.

Socialdemokraterna begärde i en motion (mot. 1993/94:So276) att den dåvarande regeringen skulle lägga fram förslag till en lagstiftning mot diskriminering av funktionshindrade i arbetslivet. I samma motion föreslogs också inrättandet av en handikappombudsman. I den delen blev motionens yrkande tillgodosett, men Handikappombudsmannen fick inte den processförande roll som Handikapputredningen hade föreslagit. Riksdagen ansåg därför (bet. 1993/94:SoU27) att regeringen borde belysa förutsättningarna för att ge ombudsmannen en sådan roll och också ange de lagändringar som ett sådant beslut skulle föranleda och sedan återkomma till riksdagen.

Det finns således en beställning från riksdagen på ytterligare belysning av de här frågorna. I det beredningsarbete som just nu pågår inom Arbetsmarknadsdepartementet överväger vi också om en utredning bör ha ett något bredare perspektiv och även se på vilka insatser som mest effektivt ökar möjligheterna för personer med funktionshinder att få en förankring på arbetsmarknaden.

Anf. 33 SONJA FRANSSON (s)

Fru talman! Jag vill tacka arbetsmarknadsministern för svaret. Det är naturligtvis främst genom att använda och utveckla befintliga åtgärder på arbetsmarknaden, såsom rehabilitering och andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder, och genom att hävda arbetsrätten som vi skall bekämpa arbetslösheten bland funktionshindrade.

Men i dagens mycket svåra arbetsmarknadsläge, där utsatta grupper som t.ex. funktionshindrade har stora svårigheter att komma in på arbetsmarknaden, är det oerhört viktigt att vi skyndsamt ytterligare stärker funktionshindrades ställning genom ett lagfäst skydd mot diskriminering. Därför tycker jag att det är oerhört bra att arbetsmarknadsministern nu tar tag i den här frågan.

Men det finns redan i Handikapputredningen ett bra berett underlag och ett bra förslag till en diskrimineringslag. Det innebär att personer

med funktionshinder skall ges en lagstadgad rätt till en likvärdig ställning i arbetslivet. Det skall aktivt verka för att främja funktionshindrades möjligheter till anställning och arbete samt reglera arbetsgivarens övergripande ansvar att tillse att arbetstagare med funktionshinder får de aktiva åtgärder de behöver i sitt dagliga arbete.

Då undrar jag vad en ny utredning kan tillföra.

Anf. 34 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Det har gått tre år sedan Handikapputredningen lade fram sitt förslag. Efter det har det hänt en del saker. I USA har man successivt fr.o.m. 1990 infört en sådan här lagstiftning. I Storbritannien pågår just nu förberedelserna för en sådan här lagstiftning.

Jag tycker att det finns anledning att titta på erfarenheterna från USA. Det vi hittills vet om den amerikanska verksamheten är att lagstiftningen har varit tämligen tandlös för dem som inte hade ett jobb och var funktionshindrade. Däremot har den fungerat för dem som hade ett arbete genom att skydda dem från uppsägning.

Där har vi i Sverige lagen om anställningsskydd, LAS, som hjälper till. Vi i den nya regeringen har också tagit bort de försämringar i LAS som infördes under den förra regeringen. Därmed har det hot undanröjts som fanns just när det gäller dem som redan hade jobb. Det är en orsak till att jag tycker att man bör titta på det här sammantaget.

En annan orsak är att det lagförslag som Handikapputredningen lade fram nästan var kalkerat efter jämställdhetslagen. Det är litet mera komplicerat att beskriva ett funktionshinder i en lag än det är att beskriva ett kön. Det krävs därför, tycker jag, litet mer av genomarbetning av ett sådant här lagförslag innan det kan läggas fram. Jag tror att det finns starka skäl att göra det. Därför är det bra att vi kan fånga upp den erfarenhet som finns i USA och även de förslag som nu formuleras i Storbritannien.

Anf. 35 SONJA FRANSSON (s)

Fru talman! Det är skönt att höra arbetsmarknadsministern säga detta. Vi är nog helt överens i sak. Vad jag ytterligare vill betona är att det brådskar. Jag skulle vilja fråga arbetsmarknadsministern: När tillställs utredningen, och när beräknas den vara avslutad?

Vidare tycker jag att det är bra att man tänker titta på den amerikanska lagstiftningen. Den avviker naturligtvis från vad vi i Sverige vill ha, men den har stor bredd. Det finns säkert många bra saker i den amerikanska lagstiftningen som vi kan ha nytta av.

Anf. 36 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Jag kan inte i dag säga vid vilken tidpunkt vi vill att utredningen skall vara klar. Jag kan i alla fall säga att det inte är en omfattande utredning. Det handlar om två saker: dels att se över hur en lag här skall se ut, dels att titta på om Handikappombudsmannen skall ha en starkare ställning genom möjligheten att föra process i domstol. Detta är inte möjligt i dag. Detta innebär att det, enligt min mening, inte behöver vara fråga om ett särskilt omfattande arbete.

Fru talman! Jag vädjar till arbetsmarknadsministern. Det är viktigt att skyndsamt få fram en lagstiftning. Det gäller att också använda sig av grundförslag som redan finns och som Handikapputredningen tagit fram. Det gäller också att titta på den amerikanska lagstiftningen. Det här får inte dras i långbänk, för det är onekligen oerhört bråttom med att få fram den här lagstiftningen.

Svar på frågor

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på fråga 1994/95:523 om bidrag från Norrlandsfonden till Gävleborgs län

Anf. 38 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Lennart Rohdin har frågat mig vad regeringen kommer att göra för att tillse att Norrlandsfonden snarast kan användas också för projekt i Gävleborgs län.

Enligt det övervakningsavtal som upprättades i samband med EES-avtalet skulle EFTA:s övervakningsmyndighet ESA granska alla befintliga former av statsstöd samt alla planer på att ge eller ändra sådant stöd. Den finansieringsverksamhet som Norrlandsfonden bedriver är till viss del ett stöd som kräver en sådan granskning. Därför anmälde förra regeringen i början av 1994 fondens verksamhet till ESA.

Våren 1994 beslutade riksdagen sedan bl.a. att fondens verksamhetsområde skulle utvidgas till Gävleborgs län. Också detta anmälades därefter till ESA.

Efter överläggningar med ESA beslutade regeringen den 15 december 1994 att, för sin del, vidta vissa åtgärder beträffande fondens villkorslån för att fondens verksamhet skulle överensstämma med ESA:s riktlinjer.

Tyvärr hann ESA på grund av sin arbetsbelastning inte ta slutlig ställning till Norrlandsfondens verksamhet, utan ärendet överlämnades vid årsskiftet till EG-kommissionen sedan vi blivit medlem i EG.

I de överläggningar som nu pågår med kommissionen har kommissionen ställt frågor som indikerar ytterligare begränsningar i Norrlandsfondens verksamhet vad gäller bl.a. finansieringsformerna. Regeringen strävar naturligtvis efter att fondens verksamhet i största möjliga utsträckning skall kunna fortgå precis som hittills. Kommissionen tar inte ställning till förändringar som utvidgningen till Gävleborgs län utan att ta ställning till hela verksamheten.

Kommissionen överväger just nu ett underhandsförslag från Arbetsmarknadsdepartementet till ytterligare riktlinjer för Norrlandsfondens finansieringsverksamhet, som enligt vår och Norrlandsfondens bedömning inte skulle innebära någon egentlig begränsning av verksamheten.

Det är svårt för mig att förutse kommissionens reaktion på detta förslag och fortsättningen på överläggningarna med kommissionen.

Regeringen kommer dock att göra allt för att Norrlandsfondens verksamhet även i framtiden skall kunna bedrivas på ett effektivt sätt från regionalpolitisk synpunkt och så snart som möjligt även i Gävleborgs län. Men vi vill att förhandlingarna skall utfalla på ett sådant sätt att Norrlandsfondens verksamhet i huvudsak kan bedrivas enligt nuvarande regler.

Anf. 39 LENNART ROHDIN (fp)

Fru talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern för svaret. Jag är en av de motionärer som för ett år sedan fick arbetsmarknadsutskottet att på eget initiativ och *enigt* föreslå riksdagen denna förändring, som riksdagen också beslutade. Vi var naturligtvis väldigt tillfreds med den utvecklingen. Arbetsmarknadsministern hade i början av året en frågedebatt med en av mina kolleger i Gävleborgsbänken. Men jag tvingas nog konstatera att innehållet i dagens svar i allt väsentligt överensstämmer med det svar som gavs för fyra månader sedan.

Arbetsmarknadsministerns svar då var att förhoppningen var att det här skulle lösas så snart som möjligt. Arbetsmarknadsministern sade också: Min bedömning är att ett beslut av EG-kommissionen bör kunna föreligga under våren.

Våren är alltid ett svårdefinierbart begrepp. Inte minst vi norrlänningar vet hur vanskligt det kan vara i det avseendet. Våren tog ju slut den gångna veckan, då vi gick över från vinter till sommar. Och uppenbarligen finns det ännu inga beslut.

Arbetsmarknadsministerns redogörelse i dag skiljer sig alltså inte från den som gavs i vintras. Jag föreställer mig att det förekommit en lång rad kraftfulla och ihärdiga framställningar och påstötningar från regeringens sida under den gångna tiden. Det hade varit tacknämligt att få dem redovisade av statsrådet, särskilt som jag tycker att regeringen borde vara bekymrad över den folkliga opinion mot EU som föreligger när en så här viktig sak för ett län där skepsisen varit stor dröjer så väldigt och man enbart hänvisar till att det inte händer något inom EU.

Anf. 40 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Det är inte fråga om en ovilja från regeringens sida. Det finns faktiskt två parter här. Jag har intresse av att se till att Norrlandsfondens verksamhet i huvudsak kan bedrivas enligt nuvarande riktlinjer och att den också kan omfatta Gävleborgs län. Jag känner inte en stor oro för att det inte kommer att lyckas.

Förhandlingsprocessen tar sin tid. Det är beklagligt att det här tar lång tid. Men jag ensam rår inte över det, utan det är, som sagt, två parter som möts här. Förhoppningsvis kommer vi fram till ett beslut som är mycket positivt både för Gävleborgs län och för övriga regioner som berörs av Norrlandsfondens verksamhet.

Jag tror att det är viktigt att både ni och jag har intresse av att se till att vi lyckas inte bara med den geografiska utvidgningen utan också med att behålla Norrlandsfondens nuvarande verksamhet intakt. Jag har goda förhoppningar om att det lyckas med det. Däremot styr inte vi ensamma tidtabellen.

Fru talman! Låt mig först säga att jag alls inte betvivlar att regeringen och vi övriga inte skulle vara ense beträffande önskan om att den här frågan kan lösas på ett bra sätt. Det finns ingen anledning till delade meningar där.

Svar på frågor

I höstas, när vi argumenterade inför folkomröstningen, konstaterade vi att EU inte erbjuder oss en massa fördelar på silverfat. Vad det handlar om är i stället att vi, genom att vara med i EU, med ett kraftfullt agerande kan påverka utvecklingen. Det är detta kraftfulla agerande som jag inte tycker framgår av dagens svar. Förhoppningsvis finns det där. Säkerligen är det så. Men det hade varit angeläget att få detta klarare belyst från statsrådets sida.

Däremot känner jag oro. Även statsrådet vet ju att det redan har kommit signaler om en konjunkturavmattning. De projekt som avses få stöd från Norrlandsfondens medel ligger dessutom rätt långt fram i tiden. Det är därför viktigt att vi slipper vänta.

Fru talman! Jag tycker, precis som Lennart Rohdin, att det är angeläget att snabbt komma fram till ett avgörande och att det avgörandet blir positivt både geografiskt och när det gäller inriktningen av Norrlandsfondens stödverksamhet.

Jag har själv besökt Norrlandsfonden för att lyssna på hur man förbereder sig när det gäller Gävleborgs län, och jag konstaterar att fonden börjat gå igenom projekt som finns där. Man jobbar för fullt mot Gävleborgs län men har inte formellt möjlighet att gå in med krediter. Jag tycker att det är besvärligt att man ännu inte har fått fram ett besked där. Ändå känner jag ganska stor tillförsikt när det gäller att lyckas. Jag har inte fått några signaler om att det kommer att bli dramatiska förändringar i Norrlandsfondens verksamhet.

Fru talman! Nej, men redan i början av året redovisade statsrådet att förberedelserna var långt gångna på hemmaplan när det gäller att genomföra den här förändringen. Det som då återstod, och det återstår fortfarande, är förändringarna och besluten i EU-kommissionen. Det är därför som jag efterlyser ett kraftfullt och ihärdigt arbete för att påverka EU-kommissionen. Den har mycket att hantera, så det gäller att trycka på.

Det handlar inte bara om att lämna in en formell framställan utan också om att trycka på här. Som jag sagt: Det brådskar. Det finns, som statsrådet alltså vet, signaler om att konjunkturen börjar mattas av.

I dag har vi i arbetsmarknadsutskottet justerat årets regionalpolitiska betänkande. Det är alltså ett år sedan förra årets, som innebar nämnda glädjande riksdagsbeslut. Jag utgår från att det i dag inte går att få en utförligare redovisning av regeringens påtryckningar. Men om två veckor har vi här i kammaren en debatt om regionalpolitiken. Jag ber att få återkomma då.

Anf. 44 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Fru talman! Helt kort bara två saker.

Det beslut som riksdagen fattade för ett år sedan innehöll två delar när det gäller Norrlandsfonden: dels en utökning av pengaramen, dels en geografisk utvidgning. Ingen av de två verksamheterna var genomförda. Bägge sakerna har jag arbetat med. Den ena har jag klarat ut, nämligen utvidgningen av pengaramen. Faktiskt har också mer pengar kunnat tillföras än vad riksdagen beslutade om i maj. Också den andra delen kommer vi säkert att klara av. Jag hävdar nog att vi frenetiskt jobbar på en lösning i den frågan.

Anf. 45 LENNART ROHDIN (fp)

Fru talman! Jo, men detta redovisade statsrådet redan i vintras. Det har inte hänt någonting ytterligare. Resten av innevarande och snart gångna halvår har inneburit en väntan på att något skall hända i Bryssel.

Jag hänvisar till statsrådets egen bedömning i början av året, nämligen att ett beslut bör kunna föreligga under våren. Jag utgår från att den bedömningen ändå byggde på någon form av underlag. Men något sådant underlag har uppenbarligen inte förelegat, eller också har det på något sätt förändrats. Trots att våren nu definitivt är på väg att gå över till sommar har detta ännu inte lett till något beslut eller till någon indikation från EU-kommissionens sida.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på fråga 1994/95:516 om uppgifter om skolelever

Anf. 46 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)

Fru talman! Elisabeth Fleetwood har frågat mig vilka åtgärder jag avser vidta så att man inom skolväsendet kontrollerar att vidarebefordran av integritetskränkande uppgifter till kommunala arkiv ej sker.

Det är en viktig fråga som Elisabeth Fleetwood tar upp. Frågan berör inte enbart skolområdet. Det finns också andra sektorer inom den kommunala verksamheten där problemen kan vara stora. På central nivå är det viktigt att se till att det finns tydliga regler för hur känsliga uppgifter skall hanteras. Den lokala nivån får då möjlighet att utforma sina rutiner så att materialet hanteras på det sätt som krävs. Det är bara så risker för misstag kan undanröjas.

Den fråga som Elisabeth Fleetwood tar upp aktualiserar om det finns så tydliga regler som jag refererar till. Jag anser att det finns det.

I arkivlagen (1990:782) finns grundläggande regler om arkiv för såväl statliga som kommunala myndigheter. I lagen finns också bestämmelser om vad som ingår i en myndighets arkiv, vården av arkivet och gallring av arkiv.

Varje myndighet skall svara för vården av sitt arkiv om inte en arkivmyndighet har tagit över detta ansvar. I en kommun är kommunsty-

relsen arkivmyndighet om inte kommunfullmäktige har utsett någon nämnd eller styrelse för dessa uppgifter.

I arkivvården ingår att skydda arkivet mot obehörig åtkomst. Detta innebär att handlingar som innehåller uppgifter som är sekretessbelagda skall förvaras så att obehöriga inte kan läsa dem. Frågan om utlämnande av sådana handlingar skall prövas enligt sekretesslagens bestämmelser.

De centralt fastställda bestämmelserna i arkivlagen är – enligt min mening – tillräckliga för att säkerställa att känsliga uppgifter förvaras på ett sådant sätt att de inte lämnas ut till obehöriga. Ansvar för att ta fram fungerande rutiner för att tillämpa lagen vilar på respektive arkivmyndighet. Från regeringens sida finns det därför ingen anledning att nu vidta någon åtgärd med anledning av frågan.

Anf. 47 ELISABETH FLEETWOOD (m)

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret. Jag är naturligtvis inte helt enig med statsrådet – så brukar det vara. Låt mig säga i vilka avseenden jag håller med. Detta är naturligtvis en viktig fråga. Det är självklart att vi som har skolbakgrund i vår yrkesutövning anser det. Men när det kommer till att dessa tydliga regler skulle finnas, så är jag rädd för att vi har litet olika uppfattning.

Jag har, om jag får uttrycka det så, från erfaret kommunhåll fått höra att det råder en viss tveksamhet när det gäller tidpunkten för gallring. Är det så, blir det ju de enskilda eleverna, de enskilda individerna, som kommer i kläm. Det är också därför jag har ställt den här frågan; för att förhoppningsvis komma fram till att departement, skolverk, kommunala myndigheter och vilka det nu är som är involverade kan se om det finns någon brist när det gäller skolornas skyldighet att gallra.

En person i Västsverige satte mig, så att säga, på spåret. I sitt eget kommunarkiv hade han hittat redovisningar och saker som skulle ha gallrats som var 25-30 år gamla. Det gäller också mycket elevkränkande uppgifter. Hittar man sådant är det klart att man på något sätt vill reagera, och det gjorde den här personen.

Om det bryts mot gällande regel och om de säkra rutinerna saknar effektivitet, så är det min förhoppning att man ser vad konsekvenserna i så fall blir. Blir konsekvenserna sådana att man måste skärpa den här lagstiftningen, så måste vi självklart se till att så görs. Om så inte sker, är det ju de svagaste som kommer i kläm – de enskilda eleverna som inte har möjlighet att göra sig hörda.

Anf. 48 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)

Fru talman! Den fråga som Elisabeth Fleetwood tar upp delar upp sig i två olika delar. Dels handlar det om ifall uppgifter som inte skulle ha lämnats ut kommer ut på ett otillbörligt sätt. Jag menar att det finns tillräcklig lagstiftning för att reglera vad som får och vad som inte får lämnas ut. Det handlar om att se till att reglerna och lagarna efterföljs.

När det handlar om gallringen, hur länge handlingar skall sparas, har Riksarkivet ansvaret för att utfärda föreskrifter om hur ofta man

Prot. 1994/95:111
30 maj

Svar på frågor

skall gallra. Det är ett särskilt problem om man inte följer de föreskrifterna. Det är litet grand av en annan karaktär.

Vi vet att det i skolan finns många allmänna handlingar som är av sådan karaktär att de – särskilt kanske efter en tid – kan uppfattas som integritetskränkande och möjligen också skulle få den bedömningen i en prövning. Skolan handhar många allmänna handlingar, kanske i större omfattning än vad man vanligen känner till.

Anf. 49 ELISABETH FLEETWOOD (m)

Fru talman! Jag är rädd för att uppgifter – undantagsvis gudskelov, men dock! – kommer ut som inte bör komma ut. Det visar ju min uppgiftslämnares erfarenhet klart. Han går till sitt kommunarkiv och hittar dessa papper. Det fall som han råkar träffa på kan inte vara det enda. Både när det gäller om uppgifterna kan komma ut på ett felaktigt sätt och när det gäller gallring tror jag det finns anledning att titta på det här. Jag hoppas att det kommer att bli resultatet, så att inte våra elever i framtiden får någonting som hänger efter dem och som är klart integritetskränkande för dem.

Anf. 50 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)

Fru talman! Jag kan säga till Elisabeth Fleetwood att det är ett brott mot den lag som finns om uppgifter som är sekretessbelagda och som inte skall lämnas ut ändå lämnas ut från olika kommunala arkiv. Om detta skulle visa sig vara allmänt förekommande kanske det finns anledning att på olika sätt se över de rutiner som tillämpas, för lagen skall kunna följas.

Anf. 51 ELISABETH FLEETWOOD (m)

Fru talman! Gudskelov tror jag inte att det är allmänt förekommande. Men jag tror att det undantagsvis kan förekomma. Det är de undantagen som jag vill undvika genom att ta upp frågan här.

Självklart är jag övertygad om att våra skolor över lag sköter detta på ett sådant sätt som det skall skötas på. Men inte heller fläckarna skall finnas. Vi skall försöka få bort dem.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på fråga 1994/95:538 om frigymnasium i Haninge

Anf. 52 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)

Fru talman! Tomas Högstrom har frågat mig om när regeringen avser att ge besked med anledning av ansökan om att starta ett frigymnasium i Haninge.

Jag kan nu meddela att regeringen i onsdags den 24 maj med anledning av ansökan förklarade Haninge Fria Gymnasieskola berättigad till offentligt stöd enligt 9 kap. 8 § skollagen (1985:1100).

Anf. 53 TOMAS HÖGSTRÖM (m)

Fru talman! Det är bra med ett positivt besked. Men efter regeringens handläggning av det här ärendet kan vi konstatera att uppenbara brister tycks föreligga. Man förleds ju tro att regeringen obstruerar mot det regelverk som riksdagen har antagit.

Regeringens hantering sprider oro bland alla dem som är engagerade i att utveckla gymnasieskolorna som frigymnasier. Det är ett engagemang som bygger på personers uppfattning av viljeinriktningen. Då förutsätter man att klara regler gäller.

Det är viktigt med klara och långsiktiga regler och korta behandlingstider för frigymnasier. Jag måste fråga statsrådet: Varför har det här ärendet handlagts på det här sättet?

Anf. 54 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)

Fru talman! Jag vill bestämt tillbakavisa att regeringens handläggning av det här ärendet eller de andra ärenden som gäller fristående gymnasieskolor skulle ha skett på något dåligt sätt eller att det finns anledning att ifrågasätta handläggningen av det här ärendet.

Ärendet om en fristående gymnasieskola i Haninge har inte hantearats på något annat sätt än andra ansökningar. Gällande lagstiftning innebär att regeringen skall göra en bedömning av om etablerandet av en fristående gymnasieskola kan få påtagliga negativa effekter för det kommunala eller offentliga skolväsendet i regionen. Det är en bedömning som regeringen har att göra utifrån det underlag som tillhandahålls av Skolverket, kommuner och länsstyrelsen. I den bedömningen finns det ett utrymme för regeringen. Den bedömningen behöver beredas, och det har skett på vanligt sätt.

Anf. 55 TOMAS HÖGSTRÖM (m)

Fru talman! Jag kan konstatera att ansökan lämnades in i augusti 1994. Både Skolverket och länsstyrelsen har yttrat sig positivt med anledning av ansökan. Att regeringen sedan i maj 1995 lämnar sitt tillstånd till att starta frigymnasiet tycker jag i alla fall är en lång behandlingstid.

Det är som jag sade viktigt med korta behandlingstider, med klara och långsiktiga regler. Därför är det viktigt med ett klarläggande från statsrådets sida beträffande regeringens syn på frigymnasier. Kommer regeringen med förslag om förändringar av regelverket för frigymnasium eller inte?

Anf. 56 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)

Fru talman! Jag vill säga till Tomas Högström att det kanske vore bra om han kontrollerade en del uppgifter innan han använder dem i riksdagens talarstol. Ansökan för den fristående gymnasieskolan i Haninge lämnades in i augusti till Skolverket. Det lämnas nämligen inte in några ansökningar till regeringen. Regeringen fick ärendet för ungefär en och en halv månad sedan. Man måste komma ihåg att det finns olika myndigheter som har att hantera ärendena innan regeringskansliets beredning tar över.

Svar på frågor

Regeringen har för avsikt att komma med förslag om förändringar när det gäller den lagstiftning som reglerar etablerandet av fristående gymnasieskolor.

Anf. 57 TOMAS HÖGSTRÖM (m)

Fru talman! Om regeringen avser att komma med förslag till förändringar är det viktigt att statsrådet redan nu avisera vilken typ av förändringar som är aktuell.

Anf. 58 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)

Fru talman! Jag anser att det är rimligt att man har möjlighet att göra en bedömning vid etablerandet av en fristående gymnasieskola som inte bara tar hänsyn till direkta effekter på det kommunala skolväsendet utan också effekter som har att göra med segregation och kommunens ekonomi. Den möjligheten finns inte i dag i det prövningsförfarande som regeringen har att följa.

Jag tycker att det finns anledning att pröva hur en annan lagstiftning skulle kunna se ut, en lag som tar hänsyn också till sådana faktorer. Men det arbetet får naturligtvis utredas, beredas och remissbehandlas i vanlig ordning. Jag är inte beredd att föregripa den behandlingen.

Anf. 59 TOMAS HÖGSTRÖM (m)

Fru talman! Jag tackar statsrådet för det mycket viktiga klarläggandet.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1994/95:544 om skolgårdar

Anf. 60 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)

Fru talman! Marie Wilén har frågat mig vilka åtgärder jag avser vidta för att utveckla skolgårdarna. Bakgrunden till frågan är dels ett pågående utvecklings- och forskningsprojekt vid Lantbruksuniversitetet, dels uppgifter i medier om effekter av utvecklingsarbete bedrivit i England.

Låt mig först konstatera att Marie Wilén och jag verkar vara helt överens i fråga om möjligheterna att använda skolgårdarna som resurs i det pedagogiska arbetet. Sedan några år pågår ju också ett arbete med detta inom projektet Skolans Uterum, som fått medel bl.a. från Allmänna arvsfonden. Inom ramen för detta projekt har också ett omfattande arbete utförts för att sprida kunskaper om skolgårdens möjligheter, inte minst vad gäller miljöns betydelse för den sociala interaktionen mellan eleverna.

Själv hade jag förmånen att i början av maj öppna en konferens i Malmö som arrangerades av Skolans Uterum. Konferensen var ett utmärkt exempel på hur kunskap och idéer inom detta område kan spridas. Skolverket har också hjälpt till med att sprida dokumentation från projektet till landets alla skolor.

Den metodik som utarbetats inom projektet har enligt min uppfattning visat sig framgångsrik. Stor vikt läggs vid att engagera elever och föräldrar, vilket stämmer väl överens med av regeringen prioriterade utvecklingsområden inom skolan. Man har också övertygande visat att arbetet med skolgårdarna och den stimulerande utemiljö som kan skapas ger positiva effekter på arbetet mot både segregation och mobbning. Det är enligt min mening viktigt att denna kunskap och erfarenhet används i skolorna.

För närvarande anser jag inte att det finns anledning att från min eller regeringens sida ta några nya initiativ på detta område. Projektet Skolans Uterum har ombildats till en stiftelse och fortsätter i den formen sin verksamhet.

Anf. 61 MARIE WILÉN (c)

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret. Jag har tagit upp frågan om skolgårdar av flera anledningar. Jag tycker att frågan ibland har kommit i skymundan. Skolgårdarna är viktiga i skolans arbete, dels för att bibehålla och utveckla barns och ungdomars miljöintresse, som är oerhört starkt, dels för att öka intresset för naturvetenskap och teknik. Det finns tyvärr tecken på att intresset för dessa ämnen minskar när eleverna kommit upp på högstadiet och sedan söker till gymnasiet.

Skolgårdarna är också viktiga för att öka föräldrars och elevers inflytande och, vilket har framkommit nu, för att motverka mobbning. Därför tycker jag att det är viktigt att landets skolminister lyfter fram exempel med naturliga skolgårdar som åtgärder inom dessa områden.

Jag tycker att jag har fått en rätt bra genomlysning i svaret. Men jag reagerade då det var en interpellationsdebatt i mars som handlade om mobbning. Där nämndes exempel på vilka åtgärder man kan vidta. Det handlade om kommunernas och skolornas handlingsplaner mot mobbning. Det handlade om arbetsklimat i klassrummen och arbete med kamrattstöd. Dessutom nämndes litet flyktigt samvaron på raster, lek och spel. Därför kände jag att jag ville ta upp frågan om skolgårdarna för att få med dem som exempel på sådant som är viktigt i skolans arbete.

Jag undrar också om skolministern är beredd att ta upp dessa exempel tydligare i debatter hon deltar i på annat håll. Det spelar roll vad en skolminister säger.

Anf. 62 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)

Fru talman! Jag är mycket glad att Marie Wilén har tagit upp den här frågan, och jag tror också att det har betydelse vad både jag som skolminister och Marie Wilén och andra riksdagsledamöter säger i debatten.

Exemplet med skolgårdarna och den stora betydelse som skolgårdar kan ha på många olika områden visar hur viktigt det är att vi, när vi ser på skolpolitiken, inte bara ser till det som händer inne i klassrummet utan att vi också ser till den helhet som barnen och ungdomarna upplever när de är i skolan. Det handlar om både utemiljön och inomhusmiljön i

skolan. Det går inte att särskilja ute- och inomhusmiljön från lärandet och från utvecklingen som sker i skolan. De måste ses som en helhet.

Jag skall gärna medverka till att lyfta fram goda exempel och att aktualisera frågan. Ett sådant exempel är att jag tillsammans med bostadsministern och Kommunförbundet nu i juni kommer att anordna en särskild konferens för att diskutera skolans lokaler. Det gäller förstås både inomhus och utomhus. Anledningen är att det nu satsas en hel del resurser på att renovera skolor som på olika sätt har undermåliga lokaler. Det är viktigt att man i det sammanhanget också diskuterar hur skolans fysiska miljö skall utformas, inte bara för att reparera de skador som kan finnas utan också för att miljön skall bli bättre och mer funktionell för pedagogik, för lek, för utveckling och för samvaro.

Anf. 63 MARIE WILÉN (c)

Fru talman! Det låter bra att man tar de här initiativen. Ylva Johansson har svarat att hon inte är beredd att ta några nya initiativ på detta område nu, men det innebär ändå att det kommer att pågå ett aktivt opinionsbildande arbete. Jag utgår från att man följer frågan och ser om det behövs nya åtgärder eller inte.

Det är också viktigt att det inte bara blir ett byggprojekt när man rustar upp skolor, utan att man ser till att föräldrar och elever är med i planeringen, så att det blir rätt. Det har ju ibland blivit litet fel. Det finns möjligheter att rätta till det på ett rätt så enkelt sätt.

Anf. 64 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s)

Fru talman! Det är just det sista som Marie Wilén tar upp – att man planerar skolans verksamhet inom olika förvaltningar och inte engagerar dem som arbetar i skolan, de elever som går där och de föräldrar som är engagerade – som gör att man riskerar att satsa stora resurser på ombyggnader och renoveringar som kanske inte motsvarar de behov som faktiskt finns.

Därför är det oerhört viktigt att detta sker på rätt sätt, och det är anledningen till att vi nu kallar till den konferens som skall hållas den 14 juni.

Men jag vill också instämma i precis det som Marie Wilén tar upp, nämligen att det är oerhört centralt att elever och föräldrar engageras. Det visar sig också att när elever och föräldrar får möjlighet att påverka sin skola är det ofta utemiljön och den fysiska miljön som man vill påverka. Här finns ett engagemang som skolan hittills, generellt sett, har tagit till vara alltför dåligt.

Det är ett av de prioriterade områdena i regeringens skolpolitik att stimulera elev- och föräldrainflytande. Jag är övertygad om att ett starkare och mer engagerat elev- och föräldrainflytande i skolan kommer att resultera i en ökad debatt och en höjd kvalitet, också när det gäller skolgårdarna.

Anf. 65 MARIE WILÉN (c)

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret. Jag delar uppfattningen att det här är en bra väg att starta föräldrainflytandet.

Centern har mycket mer långtgående förslag vad gäller föräldrainsflytande och skolstyrelser. Det kan vi återkomma till i en annan debatt.

Men det är bra att vi har en samsyn, i alla fall i de här frågorna. Jag tackar för svaret.

Prot. 1994/95:111
30 maj

Svar på frågor

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1994/95:504 om internationella gemenskapsflygplatser

Anf. 66 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Sigge Godin har frågat kommunikationsministern vilka åtgärder hon avser att vidta för att Norrland inte skall diskrimineras i fråga om tilldelning av s.k. ICAP-flygplats. Arbetsfördelningen inom regeringen är sådan att jag skall svara på denna fråga.

Den 9 maj i år svarade jag på en liknande fråga från Krister Örnfrjäder här i kammaren. Den beredning inom regeringskansliet av flygplatsfrågan som jag då aviserade har avancerat till ett läge som ger mig goda förhoppningar om att regeringen inom kort kan fatta beslut i saken.

Anf. 67 SIGGE GODIN (fp)

Fru talman! Jag tackar finansministern för svaret och beklagar att jag inte hade upptäckt den tidigare ställda frågan. Norrlandsproblematiken är, som finansministern vet, mycket speciell, och jag tycker därför ändå att det är läge för att diskutera frågan vidare.

Regeringen har tidigare beslutat att bara tre flygplatser i södra Sverige skall vara s.k. internationella gemenskapsflygplatser, och det är ett märkligt beslut. Det innebär att huvuddelen av Sverige diskrimineras. Också Norrland, som har 58 % av Sveriges yta och landets mest framstående exportindustri inom områdena malm, järn och skog, diskrimineras. Varje Norrlandslän har, som finansministern vet, en nettoexport om ca 10 miljarder kronor.

Denna industri har självklart behov av att med direkt flyg kunna trafikera andra orter. Det kan gälla resor från Sundsvall till Trondheim, från Luleå eller Kiruna till Murmansk i Ryssland eller till Tromsö i Norge. Dessa frågor är oerhört väsentliga för att landet skall få in de exportinkomster som vi så väl behöver och som förmodligen också finansministern tycker att det är viktigt att vi har.

Låt mig ge några exempel. Frankrike har 118 sådana här flygplatser, Tyskland 27, Finland 16 och Holland 14. Vilket motiv finns för att dra denna fråga i långbänk? Det är väl bara att konstatera att också Sverige, i varje fall liksom t.ex. Finland, behöver ett stort antal sådana här flygplatser. Varför behöver då frågan dra ut på tiden?

Anf. 68 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Det märks att Godin inte har tagit del av den tidigare debatten här i kammaren. De frågor som han nu reser var uppe också

vid det tillfället. Vad först gäller det förhållandet att det utsetts bara tre gemenskapsflygplatser har det redan från början gjorts klart att det är ett beslut i avvaktan på ett slutligt ställningstagande om hur många flygplatser som skall bli gemenskapsflygplatser.

Detta underlag har jag nu fått från Luftfartsverket och Generaltullstyrelsen. Detta underlag kan en regering naturligtvis inte bara springa förbi. Vi måste iakttä en rimlig beredningsordning före besluten.

Om Godin också hade läst igenom diskussionen vid det förra tillfället, hade han vetat att jag gjorde mycket klart att regeringen fuller väl in den avgörande regionalpolitiska betydelse som flygplatserna har för ett stort och glest befolkat land. Jag tror inte att Sigge Godin och inte heller Krister Örnfjäder kommer att vara besvikna när de ser det regeringsbeslut som så småningom kommer.

Anf. 69 SIGGE GODIN (fp)

Fru talman! Då tycker jag att finansministern skall offentliggöra beslutet här i dag, i varje fall om hur långt det hela har avancerat. När får vi detta besked? Riksdagen får sommarlov om något över 14 dagar. Det finns ingen chans att ställa ytterligare en fråga, inte ens i detta ärende, som är så väldigt viktigt.

Det rimliga är att Sveriges riksdag får besked i för ekonomins och framför allt för exportindustrins vidkommande väsentliga frågor innan vi går på sommarlov. När kan vi få detta besked? Om finansministern menar att det är så positivt, låta litet på förlåten och låt de människor som gör allt vad de kan för att dra in pengar till Sveriges ekonomi få en chans att veta hur de skall planera!

Låt mig ge ett exempel. Man flyger i dag från Luleå till Rovaniemi i Finland för att sedan kunna flyga vidare till Ryssland. Skall vi behöva betjäna oss av finnarna för att kunna flyga ut i världen?

Anf. 70 ANDRE VICE TALMANNEN

Innan jag överlämnar ordet till finansministern kan jag i den här diskussionen meddela att fr.o.m. sommaruppehållet skriftliga frågor kommer att kunna ställas.

Anf. 71 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Jag tror inte ens att den möjligheten behöver utnyttjas av Sigge Godin när han väl ser regeringsbeslutet.

Vi skall dock iakttä de krav på beredning som finns, och vi har två myndigheter som har haft att lämna underlag till regeringen, nämligen Generaltullstyrelsen och Luftfartsverket. Jag hade hoppats kunna ta beslutet på torsdag. Det är möjligt att jag hinner med det, men om det inte kommer nu på torsdag, kommer det nästa vecka.

Som jag tidigare sade kommer de som har regionalpolitiska intressen att bevaka i denna fråga inte att ha någon som helst anledning att bli besvikna. Däremot skall man, när man tar ett sådant här beslut, se till att det finns ett korrekt underlag och att de som har att bevaka exempelvis tullfrågor vid den här typen av flygplatser får en rimlig möj-

lighet att anpassa sin organisation därefter. Det beredningsarbetet pågår, och jag har ansvar för att se till att sköts på ett korrekt sätt.

Att ge information till riksdagen liksom självfallet också till de landsändar som är berörda och till svenska folket är en viktig angelägenhet. Jag tror att vi kommer att ge besked som kommer att tillfredsställa höga krav på fler gemenskapsflygplatser.

Prot. 1994/95:111

30 maj

Svar på frågor

Anf. 72 SIGGE GODIN (fp)

Fru talman! Det här låter mycket positivt. Vi kommer väl då att få ett svar som alla är nöjda med, och det är jättebra. Jag skall inte leda in finansministern på villovägar, så att han inte bereder ärendena i den ordning som skall följas. Riksdagen är mycket noga med att denna ordning iakttas. Men det är också viktigt att man inte drar detta i långbänk.

Jag väntar redan på ett skriftligt svar från ett annat statsråd, och det blir också en skriftlig fråga till finansministern för det fall att beslutet inte kommer inom rimlig tid. Vi kan kanske förvänta oss ett svar före midsommaren. Annars kommer jag att ägna min semestertid till att lämna in en skriftlig fråga. Jag hoppas i så fall att finansministern är beredd att svara nästa gång, om han nu inte är beredd att göra det i dag.

Anf. 73 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Inför detta hot att Sigge Godin skulle använda sommarferien till att skriva frågor i detta ärende lovar jag att jag skall göra vad jag kan för att se till att detta hot inte behöver verkställas.

Anf. 74 SIGGE GODIN (fp)

Fru talman! Då förutsätter jag att svensk exportindustri och svenska folket får samma förutsättningar som det finska folket, dvs. ett stort antal gemenskapsflygplatser eller i varje fall tullservice på de flygplatser som vi i dag har, så att man kan klara dessa frågor och så att vi också kan leva upp till det som både finansministern och jag uttryckte i debatten inför EU-omröstningen, att det i fortsättningen skall bli mycket lättare att ta sig ut i världen. Vi skall inte vara instängda inom EU-gemenskapen. Vi skall ha oförändrade eller bättre förutsättningar att åka ut i världen.

Vi skall leva upp till detta, så att man inte heller inom det bälte där man, som finansministern känner till, sade nej skall kunna konstatera att det där inte finns någon gemenskapsflygplats, såsom i det beslut som regeringen tidigare har tagit. Låt oss undanröja det och komma fram till sådana lösningar att vi kan leva upp till våra löften.

Anf. 75 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Låt mig bara konstatera att Sverige är ett betydligt större land än Finland och att vi nog bör ha fler flygplatser av detta slag än vad finnarna har.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på frågor

Anf. 76 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Fanny Rizell har frågat mig vad jag avser att göra i anledning av uppgifter i pressen om att bagage från länder utanför EU som skall vidare till en svensk inrikesflygplats försenats i en väsentligt ökad grad på Arlanda efter det svenska medlemskapet i EU, till följd av att passagerare inte vetat att de skall förtulla sitt bagage vid första inresestation. Dessutom har påståtts att sådant bagage i vissa fall inte hämtats ut förrän vid slutdestinationen och därmed undgått tullkontroll.

Det finns inte någon anledning till att det svenska medlemskapet i EU skulle medföra problem på Arlanda med förtullning av bagage från tredje land som skall vidare till annan inrikesflygplats. I detta avseende gäller i huvudsak fortfarande samma regler som gällde före medlemskapet. De rutiner och de förfaranden som använts tidigare kan rimligen fortfarande användas för denna trafik.

I den mån detta nu ändå är ett problem så rör det sig om det praktiska genomförandet av gällande rätt. Detta är en fråga för berörda myndigheter, inte för regeringen. Berörda myndigheter i detta fall är Luftfartsverket och Tullverket. Jag utgår från att dessa myndigheter skall kunna klara ut de problem som kan finnas i detta sammanhang.

Anf. 77 FANNY RIZELL (kds)

Fru talman! Jag vill tacka finansministern för svaret. Den anhopning av bagage som ibland tycks förekomma på Arlanda skulle kunna tyda på att tullen har blivit mycket noggrannare och lägger ned mera arbete på det som tidigare gjordes på samma sätt. Jag är inte riktigt säker på att det är så. Det skulle också kunna tyda på att EU:s regler är så komplicerade att det har blivit mera arbete.

Den åderlåtning av tullens kapacitet som skett var det kanske inte läge för. Tullen började bearbeta sitt sparprogram innan det ens var framlagt. Det var kanske bra att vara tidigt ute. Men trots att EU är ganska nytt för oss ser vi redan problem. Ännu har den beslutade budgetförändringen inte trätt i kraft, och vi ser redan problem.

Tullens verksamhet diskuterades flitigt före folkomröstningen om EU-medlemskap. Politiker, inte minst socialdemokrater, sade att tullens kontroll inte skulle försämrats. Det sade vi kristdemokrater också, och vi skulle arbeta för det. Vi tyckte att det var väldigt viktigt. Regeringen skrev i sin proposition att Sverige som medlem i EU inte kommer att tolerera en sänkt ambitionsnivå vad gäller smuggling av vapen och narkotika.

Anf. 78 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Vi har på den punkten ingen annan uppfattning. Det är självklart att tullen fortsatt skall ha höga ambitioner och goda möjligheter att fylla sin funktion. Vad diskussionen om tullen rörde var att en stor del av tullens arbetsuppgifter, klareringen av gods, föll bort i samband med medlemskapet. Vi förlorade ju en yttre gräns och fick i stället

en inre gräns. Att då inte se till att arbetsuppgifter som faller bort motsvaras av en minskning av organisationen är i dagens statsfinansiella läge ansvarslöst. Riksdagen gjorde i huvudsak den bedömningen. Sedan skilde vi oss åt partierna emellan på marginalen – om det var 75 miljoner eller 150 miljoner som skulle sparas. Alla var överens om inriktningen. Det beslut som riksdagen så småningom fattade innebar att regeringen fick se sitt förslag påplussat med 75 miljoner kronor, som avgiftsfinansieras i samband med tullverksamheten. Jag tror att den organisation som riksdagen då lade fast med ganska bred majoritet fuller väl fyller de krav som ställs enligt reglerna. Här har vi att göra med nya reglementen, delvis med en koppling till de frågor som vi berörde i förra frågedebatten. Vi har säkert framför oss en period där vi successivt kommer att få en allt bättre ordning. Vi får inte tolerera att tullens ambitioner i det här sammanhanget minskas. Dock måste vi ha kraften att hålla isär den frågan från våra möjligheter att göra en rationalisering när ungefär 50 % av arbetsuppgifterna föll bort.

Prot. 1994/95:111
30 maj

Svar på frågor

Anf. 79 FANNY RIZELL (kds)

Fru talman! Jag är helt överens om att man kanske behöver reducera tullens verksamhet, eftersom en del av uppgifterna föll bort – det var vi med på – men inte i den utsträckning som skedde. Jag tror inte att det skulle se ut i tullen i dag som det gör om minskningen hade varit lämpligt stor. Vi kristdemokrater tyckte att tullen borde få 100 miljoner mer än regeringens förslag gav. Så mycket blev det nu inte. De ökningsar som man gjorde av avgifter och liknande är nog riktig, men det innebär att de 100 miljonerna hade behövts ändå, om vi skall kunna säkerställa gränserna.

Dessutom hände det som jag inte trodde var möjligt, nämligen att man kan anlända till Sverige över yttre gräns utan att passera tull. Två resenärer från Washington till Göteborg gjorde två helt olika upplevelser. Den ena reste från Kastrup till Landvetter, där tull och narkotikahund synade. Den andra kommer till Arlanda och frågar var han kan hämta sitt bagage. På Landvetter, blir svaret. Han hämtar alltså sitt bagage på Landvetters inrikesterminal utan att tull har varit i kontakt med honom.

Anf. 80 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Om det sista är en riktig beskrivning har det inte fungerat i tullen. Då skall ansvariga myndigheter agera och se till att saker och ting sköts på rätt sätt. Där har vi ingen skild uppfattning, jag och Fanny Rizell.

Den första delen av diskussionen, den som rör tullens resurser, slutade med riksdagens ställningstagande att tullen får 75 miljoner utöver vad regeringen hade föreslagit. Fanny Rizell hade i sitt alternativ uppfattningen att tullen skulle få 100 miljoner mer. Det är dessa 25 miljoner som skiljer oss åt.

Det är ett nytt budgetår som börjar den 1 juli. Det innebär att det vi nu diskuterar egentligen inte gäller resursfrågan utan snarast ovanan att hantera de nya rutiner som medlemskapet har medfört. Där finns det

anledning, om det är en riktig beskrivning som getts av fru Rizell, att de ansvariga myndigheterna på området tar till sig kritiken och rättar till sina rutiner.

Anf. 81 FANNY RIZELL (kds)

Fru talman! Tullen hade redan innan det här var aviserat bantat sin organisation ganska ordentligt. Jag kan hålla med om att det gäller en del organisationsförändringar som så småningom kommer att sätta sig så att vi får en bättre situation.

Men jag vill ändå fråga: Tror finansministern att vi med nuvarande möjligheter för tullen – jag skall inte ta in föregående fråga, för det är onödigt att ventileras den igen – kan skydda vårt land från ökat narkotikainflöde? Vad säger EU om vårt bristfälliga sätt att bevaka våra yttre gränser? Hur kommer den svenska gränskontrollen att se ut när den beslutade budgetförändringen träder i kraft?

Anf. 82 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Vad vi nu diskuterar är alltså 25 miljoner kronors skillnad i årsanslag. Jag tror att det är en för liten skillnad i en så stor organisation för att måla upp något slags väsensskild uppfattning om tullens uppgifter. Dessa 25 miljoner på marginalen är visserligen inte att försumma, men de förändrar inte i grunden tullens organisation och förutsättningar.

Vi skall inte bara sträva efter, utan vi skall ha en ordentlig tullkontroll. Det är en förutsättning. Inga signaler skall gå ut från detta hus eller regeringskansliet som går ut på att vi sänker ambitionsnivån. Inga sådana signaler skall gå ut från detta hus vad gäller EU:s uppfattning om vår yttre gräns. Det är någonting som i så fall skall beläggas innan man påstår en sådan sak från denna talarstol. Jag har inte mött några som helst synpunkter av det slaget som ansvarig fackminister.

Anf. 83 FANNY RIZELL (kds)

Fru talman! Jag känner mig trygg om jag vet att jag har finansministerns ord på att det inte kommer att bli någon förändring. Jag hoppas att finansministern som ytterst ansvarig för det här kommer att se till att de brister som finns i kunskande under övergångsperioden och bristerna i budgeten åtgärdas framöver, för det här är oerhört viktigt. Jag anser att perioden med besvärigheter måste bli väldigt kort, annars fördärvar vi läget i landet vad gäller narkotikabevakning. Vi får in mängder som vi sedan inte kan styra.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 84 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Göthe Knutson har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att lösa frågan om beskattningen av statsministerns tjänstebostad.

Som bakgrund till frågan vill jag först nämna följande.

Bestämmelserna om beskattning av fri eller delvis fri bostad innebär att en sådan är en skattepliktig förmån som vid inkomsttaxeringen värderas med ledning av det hyrespris som gäller på orten.

I beslutet att inköpa Sagerska palatset och använda detta som tjänstebostad för landets statsminister deltog samtliga vid detta tillfälle i riksdagen representerade partier. Huset har sedan det köptes in iordningställt, och stora resurser har lagts ned på att uppfylla de krav på säkerhet som måste gälla beträffande statsministerns person. Beskattningskonsekvenserna av beslutet om att inrätta en tjänstebostad för statsministern blev aldrig föremål för någon diskussion när beslutet fattades.

Ett beslut av skatterättsnämnden om att statsministerns tjänstebostad utgör en skattepliktig förmån har nyligen refererats i massmedierna.

När det gäller beskattningen av Ingvar Carlssons nyttjande av Sagerska palatset som tjänstebostad vill jag först nämna att frågan ännu inte slutligt avgjorts av berörda myndigheter och att det inte ankommer på mig att uttala mig om vilken bedömning som bör göras i ett enskilt fall. Det bör också påpekas att ett beslut från rättsnämnden liksom ett beslut i taxeringsfrågan endast gäller för den beslutet rör.

Jag kan emellertid konstatera att i den debatt som följt med anledning härav har företrädare för flertalet i riksdagen representerade partier framfört åsikten att det inte är rimligt att statsministern skall förmånsbeskattas för tjänstebostaden.

Frågan om vilka regler som bör gälla för beskattning av statsministerns tjänstebostad övervägs för närvarande, och jag är inte beredd att för dagen uttala mig om vilka eventuella åtgärder som bör vidtas.

Anf. 85 GÖTHE KNUTSON (m)

Fru talman! Jag tackar finansministern för svaret. Det var fylligt. Jag antar att finansministern är angelägen om att den här frågan löses i samförstånd i riksdagen.

Personligen anser jag att det är orimligt att landets statsminister behöver betala hyra för dubbel bosättning. I detta fall rör det sig tydligen om 17 000 kr i månaden för boendet eftersom statsminister Ingvar Carlsson behåller sin ordinarie bostad i Tyresö.

Men det finns även andra grupper som befinner sig i en liknande situation. Jag kan nämna landshövdingar som behåller sin ordinarie bostad, präster som känner sig tvingade att bo i prästgårdar – som kan vara ganska stora och beskattas för bostadsdelen enligt den här för-

Svar på frågor

månsbeskattningen; det kan bli väldigt dyrt – och det kan vara vissa ledande företagschefer.

Min fråga till finansministern är: Kan finansministern tänka sig en speciallag som omfattar främst de offentliga yrkesföreträdare som jag här nämnde?

Anf. 86 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Jag kan hålla med om den beskrivning som Göthe Knutson gör av det sakliga läget i det speciella fall som vi nu diskuterar. Fallet har på många sätt väckt reaktioner av det slag som Göthe Knutson beskriver. Det är naturligtvis det vi har tagit intryck av, och vi funderar på vad det skall resultera i för åtgärd. Dock kan jag bara konstatera att det här fallet för närvarande är föremål för behandling hos de myndigheter som har att hantera frågan.

Om man sedan vill vidga diskussionen och föra in nya kategorier i debatten – företagsledare, landshövdingar, kyrkoherdar, biskopar; man kan naturligtvis tänka sig flera grupper – då blir frågan genast av en helt annan karaktär, och det är inte den typen av lösningar jag har sett framför mig.

Anf. 87 GÖTHE KNUTSON (m)

Fru talman! Jag antar dock att finansministern instämmer i min beskrivning – jag tyckte mig höra det – att det finns företrädare för andra yrkesgrupper, om än smala sådana, som befinner sig i den här situationen. De behåller sin ordinarie bostad, och det kan medföra minst samma boendekostnad som statsministerns, dvs. 7 000 kr i månaden för lägenheten i Tyresö, har det sagts, och en förmånsbeskattning på 10 000 kr för Sagerska palatset.

Vanliga präster på landsbygden kanske inte får kostnader i den storleksskassen, men biskopar och landshövdingar kan få det, och då är det väl rimligt att just vid detta tillfälle ta upp även dessa grupper. Frågan måste ju till riksdagen, såvida inte skattemyndigheten kommer med ett annat besked än det förhandsbesked som har kommit. Det är alltså en kompletterande fråga till finansministern.

Anf. 88 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Jag har ingen ny kunskap om myndigheternas ställningstagande i den här frågan och har heller inte sett någon anledning att skaffa mig sådan kunskap. Det ligger utanför mitt revir.

Vad jag markerade tydligt för Göthe Knutson var att jag inte ser någon anledning att vidga diskussionen till nya grupper med anledning av det här problemet.

Att statsministern har en speciell ställning i det här sammanhanget tycker jag understryks framför allt av säkerhetsfrågorna, som ju var dominerande vid det tillfälle då man bestämde sig för att skaffa det Sagerska huset som statsministerbostad. Att det sedan finns representativa uppgifter som ligger utöver det vanliga för en statsminister jämfört med andra grupper i samhället behöver heller inte betvivlas.

Jag vill varna för att föra den här diskussionen i vidare kretsar. Vi skall nu sikta på att, precis som Göthe Knutson sade, över partigränserna hantera det problem som här har uppstått.

Prot. 1994/95:111
30 maj

Svar på frågor

Anf. 89 GÖTHE KNUTSON (m)

Fru talman! Vad jag ville säga från början, och jag hoppas att jag uttryckte det rätt, var att frågan bör lösas i samförstånd. Såvida nu inte skattemyndigheten kommer till en annan slutsats än den har kommit till i sitt förhandsbesked, då bör ju frågan rimligen komma till riksdagen. Då finns det ett par olika vägar att gå: dels ett utskottsinitiativ, dels att finansministern lägger fram en proposition om en speciallag gällande enbart statsministern. Men då tycker t.ex. jag att det kan vara bra att också föra in andra grupper, vars situation har likheter med statsministerfallet.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på fråga 1994/95:529 om beskattning av handelsgödsel

Anf. 90 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Ingvar Eriksson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att fullt ut säkra konkurrensneutraliteten för produktion och försäljning av handelsgödsel. Frågan har ställts mot bakgrund av riksdagens beslut om vissa ändringar i lagen om avgift på gödselmedel som träder i kraft den 1 juli i år.

Enligt Ingvar Eriksson uppstår skillnader i konkurrensen mellan inhemsk tillverkning och import, eftersom en återförsäljare vid köp från en svensk tillverkare debiteras gödselmedelsskatten direkt medan vid köp utifrån skatten tas ut först när gödselmedlet säljs till slutkonsumenten.

De regler som gäller i dag innebär att viss uppbörd av gödselmedelsskatten sker vid gränspassering, nämligen för de mindre importörerna av gödselmedel som inte är registrerade som skattskyldiga. En sådan reglering kan vi som medlemmar i EU inte ha kvar. Riksdagen har därför, efter förslag från regeringen, fattat beslut om att ändra lagen i denna del.

I sak innebär riksdagens beslut att de som importerar gödselmedel i mindre omfattning – exempelvis till sitt eget jordbruk – erlägger skatt först när de använder sig av gödselmedlet. För de större importörerna – dit de återförsäljare som Ingvar Eriksson refererar till måste höra – innebär de nya reglerna ingen förändring. Dessa hade redan i det tidigare systemet möjlighet att skjuta upp beskattningen till dess försäljning skedde till slutkonsumenten. Riksdagens beslut innebär således endast marginella förändringar jämfört med vad som gäller i dag.

Större importörers möjlighet att skjuta upp beskattningen har funnits ända sedan lagen trädde i kraft den 1 juli 1984 utan att, såvitt jag vet, några starka röster har rests mot det. Mycket talar alltså för att några nämnvärda problem inte heller kommer att uppstå efter den 1 juli

i år. Jag är i vart fall inte beredd att ta något initiativ till ändringar innan det som Ingvar Eriksson tar upp i sin fråga verkligen visar sig vara ett problem.

Anf. 91 INGVAR ERIKSSON (m)

Fru talman! Jag vill tacka finansministern för svaret på min fråga.

Jag blir litet konfunderad av svaret, då statsrådet inte tycks ha samma information om problemet som jag har. Finansministern talar om "marginella förändringar". Ja, det kan gälla enskilda lantbrukares införsel, men då det är fråga om just återförsäljare har industrin uppfattat det så att man måste erlägga skatten direkt när man importerar eller när man får det från svensktillverkande företag eller Norsk Hydro-företag. Om man däremot importerar från utländska företag eller från tredje land får man senarelägga den här införseln och betalningen av skatten. Det är tydligen det som vi har olika uppfattningar om.

Nu säger finansministern till sist att han inte är beredd att vidta några åtgärder förrän han ser att mina farhågor besannats. Jag känner viss oro för det. Om det skulle vara så som jag befارar, kan det hota sysselsättningen inom svensk gödselindustri. Därför hoppas jag att statsrådet tar det här på allvar och snabbt vidtar åtgärder om så skulle visa sig vara fallet.

Anf. 92 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Jag har ingen anledning att medverka till en så orimlig situation som den Ingvar Eriksson pekar på. Min information från de myndigheter som är underställda Finansdepartementet och som har att hantera de här frågorna i praktisk verklighet är av annat slag. Det är möjligt att det kan råda ett missförstånd någonstans – man skall inte vara tvärsäker i något avseende i dessa dagar.

Det här är den information som jag har tillgänglig nu, och om den skulle visa sig vara felaktig – precis som jag säger i slutet av svaret – är det på intet sätt någon politisk fråga, i den meningen att den är partipolitisk, eller en fråga som är prestigefylld. Här skall vi uppbära skatt på ett sådant sätt att vi inte snedvrider konkurrensen – det är självklart. Om det visar sig att Ingvar Eriksson har rätt skall jag agera. Men de som har att vårda dessa system påstår att så inte är fallet, och därför avser jag inte att ta något initiativ nu.

Anf. 93 INGVAR ERIKSSON (m)

Fru talman! Jag tackar för det kompletterande svaret. Jag har inte heller den uppfattningen att det skulle vara en partiskiljande fråga, utan det här är en praktisk fråga som kräver en praktisk lösning.

Det som oroar mig är att man inom återförsäljarkåren har uppfattningen att det blir en snedvridande konkurrens. Jag tar statsrådets svar som ett belägg för att man är beredd att göra ett snabbgripande om så skulle vara fallet. I så fall skulle inte de här problemen uppstå. Det är ju väldigt angeläget att vi får konkurrensneutralitet mellan svensk tillverkning och import från annat land. Jag hoppas att statsrådet är beredd att vidta dessa åtgärder.

Hur snabbt kan man vidta en åtgärd? Om det nu skulle vara så som jag befarar, kan statsrådet då utan riksdagsbeslut genomföra en sådan förändring?

Prot. 1994/95:111
30 maj

Svar på frågor

Anf. 94 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Jag vill inte stå här i kammaren och på rak arm svara på sådant som jag sedan skall vara skyldig att genomföra. Jag vill nog ha litet bättre beredningstid innan jag svarar på den typen av mycket knepiga frågor som Ingvar Eriksson ställer.

Ingar Eriksson får nöja sig med det politiska svaret, som vi tycks vara överens om. Det är en praktisk fråga. De myndigheter som finns på skattesidan hävdar att detta icke är något problem. Ingvar Eriksson har annan information. Till dess det visar sig att hans information överflyglar skattemyndighetens agerar vi inte; därefter agerar vi snabbt.

Anf. 95 INGVAR ERIKSSON (m)

Fru talman! Jag kan ha förståelse för finansministerns problem att utställa löften, men jag tar ändå det sista yttrandet som nära nog ett löfte om att så snabba åtgärder som möjligt skall vidtas om det visar sig att jag har rätt i det jag befarade när jag ställde min fråga.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på fråga 1994/95:536 om bankgarantin

Anf. 96 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Arne Kjörnsberg har frågat mig om i vilket tidsperspektiv jag ser det som realistiskt att ta bort bankgarantin mot bakgrund av den påtagliga förbättring som skett av bankernas situation sedan de värsta krisåren.

För att först anknyta till återhämtningen i banksystemet har den varit betydande under de senaste åren. Kreditförlusterna har fortsatt att sjunka och är på väg ned mot normalare nivåer. Intjäningsförmågan före kreditförluster har över lag varit god även om marginalerna har börjat pressas som följd av ökad konkurrens. Banksektorns soliditet har stärkts avsevärt.

Bilden är förvisso inte problemfri. Kvardröjande problemengagemang kommer under några år framöver att sätta sina spår i resultat- och balansräkningarna. Även om vissa bakslag inte skall uteslutas bör de kunna hanteras av bankerna. I grunden synes utvecklingen gå mot en fortsatt stabilisering.

Vad så gäller tidsperspektivet för den generella bankgarantin vill jag ta detta tillfälle att kort redogöra för den fortsatta hanteringen. Garantin är ett mycket långtgående åtagande, som fyllde en nödvändig funktion i det utomordentligt allvarliga läge som uppkom under 1992. Den behövdes då för att säkra stabiliteten i betalningssystemet och trygga kreditförsörjningen.

Staten har även fortsättningsvis anledning att bevaka att betalningssystem och kreditförsörjning fungerar. Det nu gällande åtagandet är dock inte förenligt med ett mer normalt läge. Åtagandet är som bekant temporärt och skall avvecklas när fordringsägarnas intressen inte riskeras. Mot bakgrund av den stabila situationen i banksystemet har ett beredande arbete nu inletts inför en avveckling.

Jag har inte i dag någon bestämd uppfattning om när en avveckling bör ske. Jag vill dock markera att en avveckling bör beredas genom en tydlig och förutsägbar process. Avvecklingen skall inte komma som en överraskning. Förutsättningarna skall analyseras noga och diskuteras med berörda myndigheter. Ett visst remissförfarande kan komma att ske för att säkerställa en tillräcklig genomgång av frågan. Jag vill dock inte nu binda mig för tekniken för den nödvändiga beredningen.

Regeringen kommer sedermera att lägga fram en proposition till riksdagen med förslag om avvecklingen. Regeringen avser också samråda med de forna regeringspartier som tillsammans med Socialdemokraterna 1992 kom överens om att införa bankstödsåtagandet.

I detta sammanhang vill jag också göra helt klart att det system för insättningsgaranti som är under beredning inte är kopplat till statens nuvarande generella bankstödsåtagande eller till avvecklingen av det åtagandet. Insättningsgarantin är en del av EU:s regelverk, och jag planerar att lägga fram en proposition härom så att den kan träda i kraft den 1 januari 1996.

Anf. 97 ARNE KJÖRNSBERG (s)

Fru talman! Jag håller med finansministern om att detta var absolut nödvändigt på hösten 1992, både för insättarna och för hela systemet. Om inte detta hade gjorts hade det kunnat få konsekvenser som vi i vår vildaste fantasi inte kan överblicka.

Det är bra att finansministern lämnar besked i frågan. Jag hade hoppats att finansministern skulle ange ett datum. Men när jag funderat en stund kan jag förstå att finansministern inte kan göra det.

Det folkliga missnöjet är stort. Det grundar sig i att man först kasta-
de ut pengar. Man gjorde dåliga kreditbedömningar och systemet bröt samman. När det hela gick åt skogen fick skattebetalarna gå in och säkra det hela. Nu börjar det gå bättre för de flesta banker, delvis på grund av garantin. Då får de breda folklagen höra att det måste göras nedskärningar i just de system som har stor betydelse för dem. Jag har stor förståelse för att man blir irriterad.

Just därför är det bra att finansministern nu lämnar besked om att detta skall bort när man nu fått mer normala förhållanden.

Anf. 98 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Jag har ingen annan beskrivning än Arne Kjörnsbergs av den allmänna opinionens inställning när det gäller bankfrågan. Det är få saker som upprört svenska folket så djupt som det man sett inom banksektorn.

Å andra sidan får man hålla isär den diskussionen från vad som skulle ha inträffat om vi inte över partigränserna hade tagit detta extra-

ordinära ansvar för betalningssystemet. Om vi inte hade gjort det 1992 hade framför allt insättarnas pengar varit i fara förutom vad som gällde som bankkris i övrigt. Den funktionen har detta haft.

Nu återstår för staten att återvinna det som detta har kostat skattebetalarna; inte insättargarantin, utan räddningen av de krisartade bankerna. 65 miljarder har pumpats ut ur statskassan för att rädda det moras som skapats. Det arbetet ligger framför oss. De pengarna skall tillbaka på ett eller annat sätt. Det arbetet bedrivs med full kraft. Det utesluter inte att den här processen går parallellt med den. Vi går nu in i ett mer normalt förhållande. Vi skall välja den tidpunkt som är den rätta med tanke på det finansiella systemets trygghet och stabilitet för att börja en normalisering.

Anf. 99 ARNE KJÖRNSBERG (s)

Fru talman! Jag förstår att man måste välja den rätta tidpunkten. Jag inser att det annars kunde få oanade konsekvenser. Om ett antal år kommer vi att ha denna insättargaranti. Då kvarstår frågan om systemet.

Det verkar som om det med 60 års mellanrum blir sådant här debac-le. Frågan är då om systemet för framtiden lär sig något av detta. Insättargarantin kommer inte att klara av det om 50 år när erfarenheterna är bortglömda. Det finns alla skäl i världen att föra den diskussionen så att inte kommande skattebetalare skall behöva ställa upp på samma sätt.

Anf. 100 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Insättargarantin är en försäkringslösning. Den lever sitt liv. Vi har haft bankgarantin eftersom vi riskerade en utomordentligt farlig situation i svensk ekonomiskt liv 1992. Jag sätter inte likhetstecken mellan avveckling av bankgarantin och introduktionen av den nya insättargarantin. De kan mycket väl komma att överlappa varandra.

Insättargarantin är utformad så att om det i framtiden skulle uppstå fallissemang i systemet kommer kostnaderna att bäras av banksystemet självt och inte av skattebetalarna. Det är den långsiktiga konstruktionen i insättargarantin vid sidan av att den ger en trygghet för småsparare och deras pengar.

Det är en sund konsekvens av det regelverk som vi fick med EU-medlemskapet. Det är värt att framhålla.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på fråga 1994/95:541 om AB Tipstjänsts ställning

Anf. 101 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Fru talman! Stig Bertilsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att Tipstjänsts position och utveckling även framgent blir sådan att bolaget dels genererar ett överskott till statskassan, dels tillför idrotten nödvändiga medel.

Prot. 1994/95:111
30 maj

Svar på frågor

Stig Bertilsson nämner som bakgrund till frågan att riksdagen gav den borgerliga regeringen mandat att sälja Tipstjänst till svenskt föreningsliv och att avsikten med försäljningen var att stärka Tipstjänst samt att tillföra föreningslivet ökade intäkter.

Han pekar också på det olyckliga i att tillsättandet av den arbetsgrupp som nyligen såg över spelmarknaden inte ledde till några förslag.

Bo Lundgren ställde i höstas en liknande fråga till mig. Jag svarade då att jag inte såg någon anledning att fullfölja förhandlingarna om en försäljning av Tipstjänst på grund av det statsfinansiella läge vi befinner oss i. Kort därefter återkallades det förhandlingsuppdrag om en försäljning som den borgerliga regeringen hade beslutat om.

Jag ansåg då och anser fortfarande att det vore orimligt att skänka framtida vinster från Tipstjänst till idrotten i en tid när regeringen föreslagit och aviserat besparingar och skattehöjningar som drabbar alla medborgare i syfte att komma till rätta med budgetunderskottet.

I Stig Bertilssons fråga antyds att en försäljning av Tipstjänst skulle skapa stora mervinster för föreningslivet och staten att dela på. Det finns inget som tyder på att så är fallet. Den borgerliga regeringens försäljningsupplägg gick ut på att skänka framtida förväntade inkomstökningar från Tipstjänst till föreningslivet. Det kallades statsfinansiellt neutralt. Jag menar att en sådan uppgörelse innebär negativa statsfinansiella konsekvenser – detta i synnerhet som förväntningarna om högre inkomster inte skulle komma till uttryck i en eventuell köpeskilling samt att staten skulle stå för risken om Tipstjänst skulle utvecklas negativt, vilket var tanken med den förra regeringens uppläggning.

Slutligen vill jag framhålla att det faktum att arbetsgruppen lades ner inte innebär att marknads aktörer skall leva i en osäkerhet om marknads framtida utveckling. Vi för inom regeringen en diskussion i spelmarknadsfrågor, och jag avser att verka för dels att spelmarknadens aktörer erhåller större klarhet i de långsiktiga marknadsförutsättningarna, dels att idrott och föreningsliv samlat erhåller ett rimligt statligt stöd även framgent.

Anf. 102 STIG BERTILSSON (m)

Herr talman! Jag känner naturligtvis till Bo Lundgrens fråga från i höstas. Om den arbetsgrupp som finansministern tillsatte hade kommit med det utlovade resultatet under våren hade jag inte behövt återkomma med frågan i dag.

Den nya regeringen har med ett antal åtgärder lyckats skapa en oro på den svenska spel- och lotterimarknaden som är hänförlig till just den handlingsförklaring som jag skulle vilja säga har brett ut sig i regeringskansliet.

Det som den förra riksdagen beslutade om och som var den förra regeringens förslag var att staten och föreningslivet skulle dela på den vinstökning som Tipstjänst kunde förväntas åstadkomma tack vare att man blev starkare och mer aktiv med nya ägare. Den större delen skulle gå till föreningslivet, men även staten skulle få del av vinstökningen enligt de förhandlingar som fördes och som jag utgår ifrån att finansministern väl känner till.

Nu har det av allt detta långt gångna arbete inte blivit någonting. Finansministerns enda besked i dag är "att vi för diskussioner i spelmarknadsfrågor". Det låter inte särskilt betryggande och inte särskilt tryggt för AB Tiptjänst, som i dag ger den svenska statskassan åtminstone 2 miljarder kronor per år.

Mot denna bakgrund skulle jag ändå vilja att finansministern något utvecklar vilka åtgärder som man faktiskt avser att vidta.

Anf. 103 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Det sista är jag inte beredd att göra. Här har vi en djup politisk skillnad mellan mig och Stig Bertilsson, mellan socialdemokrater och moderater. De gott och väl 2 miljarder som Tiptjänst ger skulle privatiseras och läggas under idrottsrörelsens eller andra folkrörelsers inflytande. Jag tycker inte att man gör så i statsfinansiellt ansträngda tider med dessutom osäkra konstruktioner för vad som händer om exempelvis underskott och negativ utveckling uppkommer i rörelsen. På den punkten är vi definitivt inte handlingsförlamade, Stig Bertilsson.

Tiptjänst är sedan många år ett välskött bolag, ett framgångsrikt spelföretag med internationellt sett ett gott socialt ansvarstagande. Vi har en sund spelmarknad i Sverige med en reglering som fyller högt ställda krav. Vi skall inte slå sönder det bara därför att det har funnits en tillfällig nyliberal förvillelse som tagit sig dräkten av moderat agerande på detta område.

Tiptjänst blir kvar i staten ägo, och vi tänker fortsätta att driva verksamheten efter samma sunda principer som tidigare. Det genererar inkomster som självfallet också kommer idrotten till godo.

Anf. 104 STIG BERTILSSON (m)

Herr talman! Jag måste ändå fråga om inte finansministern har insett att Tiptjänst i den situation som det levt under senare år har haft mycket stora problem. Det gäller inte minst i relation till de grupper som den förra regeringen var beredd att överlåta Tiptjänst till, nämligen bl.a. idrottsrörelsen.

Fjölårets volym i Tiptjänst uppnåddes tack vare att man lanserade ett nytt spel i mycket stark konflikt med föreningslivet i övrigt. Där har vi fortfarande en situation som inte är löst. Vi har mycket betydande konflikter mellan Tiptjänst och föreningslivet. Jag förutsätter att finansministern är intresserad av att Tiptjänst utvecklas i harmoni med föreningslivet och idrottsrörelsen.

Det är definitivt så att Tiptjänsts ledning är mycket skicklig och att Tiptjänst som bolag agerar mycket skickligt. Det är osäkerheten som uppstått sedan ägaren inte har förmått ge besked som har gjort att Tiptjänst har haft bekymmer med resultaten under de två senaste åren.

Anf. 105 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)

Herr talman! Jag tror att Stig Bertilsson själv nu slog huvudet på spiken. De senaste två åren är den period som Bertilsson som idrottsminister – han hade gubevars den titeln – i den förra regeringen, eller

åtminstone i dess närhet, har kunnat påverkat spelmarknaden. Det har skapat förvirring, osäkerhet och oklarhet.

Om inte mitt ord räcker i det här sammanhanget kan Stig Bertilsson gå till den ledning som han alldeles nyss harangerade för framsynhet och kompetens och se deras kommentar med anledning av det senaste årets bokslut. Han kommer då att märka att man där sätter fingret på just den osäkerhet som diskussionen om privatisering skapade kom att påverka Tiptjänsts marknadsställning.

Det är den oklarheten som nu skall undanröjas. Här skall vi gå in i en fas av stabilitet, som självfallet inte skall präglas av handlingsför-lamning. Det är fråga om en dynamisk marknad som ständigt utvecklas, där nya spel introduceras och där marknaden som sådan totalt sett lyckligtvis inte växer till, utan där marknadsandelar omfördelas mellan olika spelbolag. Det kräver ett Tiptjänst som är i god form. Men då skall vi slippa de senaste årens privatiseringsresonemang.

Anf. 106 STIG BERTILSSON (m)

Herr talman! Osäkerheten har uppstått sedan den socialdemokratis-ka regeringen bröt upp den linje som var klart och tydligt fastlagd. Det är ingalunda så att den nuvarande regeringen kan ta åt sig någonting av Tiptjänsts framgång med sitt agerande.

Herr talman! Jag vill därför understyrka, att om Tiptjänst skall fortsätta att generera ett stort överskott för den svenska statskassan, är det alldeles nödvändigt att man klarar ut förutsättningarna på markna-den. Det gäller gentemot folkrörelserna och idrotten, och det gäller gentemot andra statliga bolag, t.ex. Penninglotteriet.

Finansministern utlovade att den arbetsgrupp som finansministern tillsatte skulle lämna sina resultat senast den 10 mars. Vad har hänt? Ingenting. Arbetsgruppen havererade, och i dag har vi en situation där man inom spelvärlden inte är speciellt nöjd med att konstatera att rege-ringen för en diskussion i frågorna.

Överläggningen är härmed avslutad.

17 § Svar på fråga 1994/95:502 om flygbuller i tätort

Anf. 107 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Britt-Marie Danestig-Olofsson har frågat mig vad jag avser göra för att eliminera störningar till följd av flygningar med JAS 39 Gripen.

Förutsättningarna ur miljösynpunkt för att flyga med JAS 39 Gripen på berörda flygflottiljer prövas enligt miljöskyddslagen av Konces-sionsnämnden. Vid nämndens prövning om, och i vilken omfattning, flygning kan tillåtas bedöms bl.a. vilka olika skyddsåtgärder som er-fordras för att begränsa bullerstörningar och andra olägenheter. Kon-cessionsnämnden har nyligen fattat beslut i fråga om flygverksamheten vid Norrbottens flygflottilj, F 21, i Luleå och Upplands flygflottilj, F 16, i Uppsala. Totalt åtta flygflottiljer skall prövas. Koncessionsnäm-

dens beslut kan överklagas och kommer då till regeringens prövning. Beslut beträffande F 21 har överklagats. Nämnden kan också under vissa förutsättningar överlämna prövningen till regeringen. Så har skett beträffande Försvarets materielverks provningsavdelnings verksamhet vid Malmslättis flygfält i Linköping. I båda dessa ärenden pågår beredning inom regeringskansliet.

Vid sidan av miljöskyddsprövningen spelar kommunernas planering av bostäder och annan bebyggelse en betydelsefull roll för att förebygga miljöproblem. Regeringen uppdrog i juni 1992 åt de berörda länsstyrelserna att samordna de insatser som behövs för att förebygga miljöstörningar vid introduktion av JAS 39 Gripen vid landets flygflottiljer. Länsstyrelserna skall redovisa planeringsläget den 30 juni 1995.

Regeringen har vidare i årets budgetproposition (prop. 1994/95:100, bil. 5) aviserat ett uppdrag till Boverket och försvarsmakten att utveckla det förslag till bedömningsgrunder för olika bebyggelse- och planeringssituationer som verket tidigare har utarbetat. Arbetet bör bl.a. bedrivas med utgångspunkt i länsstyrelsernas redovisningar.

Jag vill här också erinra om riksdagens ställningstaganden i frågor om försvaret och miljön, bl.a. uppföljningen av UNCED (prop. 1993/94:11, bet. 1993/94:JoU19, rskr. 1993/94:256) och Handlingsplan mot buller (prop. 1993/94:215, bet. 1993/94:JoU31, rskr. 1993/94:402). Med utgångspunkt i det senare riksdagsbeslutet har regeringen uppdragit åt försvarsmakten, Luftfartsverket och Statens naturvårdsverk att utveckla en ny bedömningsteknik för immissionsmått för militär flygverksamhet. Uppdraget skall redovisas till regeringen senast den 30 juni 1995.

Syftet med den pågående prövningen enligt miljöskyddslagen är att erforderliga miljöskyddskrav skall gälla för flygning med bl.a. JAS 39 Gripen.

Härutöver har regeringen vidtagit åtgärder för att säkerställa ett fullgott underlag för bedömningen av miljökonsekvenserna av en introduktion av JAS 39 Gripen. Enligt min mening är dessa initiativ tillräckliga för att så långt möjligt förebygga miljöproblem vid de flygflottiljer som kan bli aktuella för flygning med JAS 39 Gripen.

Anf. 108 BRITT-MARIE DANESTIG-OLOFSSON (v)

Herr talman! Jag vill tacka miljöministern för svaret på min fråga. I sitt svar räknar miljöministern upp ett antal åtgärder som har vidtagits för att bedöma miljökonsekvenserna vid introduktionen av flygplanet JAS 39 Gripen. Jag skall i första hand ägna mig åt att något kommentera några frågor som rör Malmslättis flygfält i Linköping.

Koncessionsnämnden beslutade i det fallet den 22 februari i år att flygning med JAS 39 Gripen strider mot miljöskyddslagens 6 § 2 st. Den lyder så här: "Innebär den befarade olägenheten att ett stort antal människor får sina levnadsförhållanden väsentligt försämrade eller att betydande förlust från naturvårdssynpunkt uppkommer eller att liknande allmänt intresse skadas avsevärt, får verksamheten ej utövas. Regeringen kan dock lämna tillstånd enligt denna lag, om verksamheten är av synnerlig betydelse — —."

Jag vill tala om för miljöministern, om miljöministern inte redan vet det, att i det här fallet är drygt 25 000 människor direkt berörda av den provflygningsverksamhet som bedrivs vid Malmslätt.

Det står i svaret att regeringen håller på att bereda den här frågan. Men samtidigt som den här beredningen sker, samtidigt som regeringen skall fatta beslut i den här frågan, lämnar Koncessionsnämnden tillstånd till att 2 600 flygrörelser under ett år, t.o.m. februari 1996, får förekomma på Malmen. Detta sker trots att man anser att det strider direkt mot miljölagen.

Jag skulle vilja få detta faktum kommenterat av miljöministern.

Anf. 109 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Jag är väl medveten om att det är en stor diskussion om den här flygverksamheten. Jag har också haft en uppvaktning i det ärendet.

Eftersom beredning pågår angående Malmslätt kan jag inte kommentera det pågående ärendet. Jag kan bara säga att det trots allt är ganska få flygningar som är aktuella med JAS under den här tiden.

Anf. 110 BRITT-MARIE DANESTIG-OLOFSSON (v)

Herr talman! Men tycker inte miljöministern som jag att det finns en viss inkonsekvens, en paradox, i det här? I det ena sammanhanget säger man en sak. Det här strider mot miljöskyddslagen. Man hänskjuter ärendet till regeringen som skall ta ställning om den här synnerliga betydelsen.

Det är klart att man kan ha delade uppfattningar och att man kan bedöma det säkerhetspolitiska läget på olika sätt. Man kan också ha olika uppfattningar om hur dimensioneringen av det svenska försvaret skall se ut och hur många JAS 39 Gripenplan vi skall producera. Men det är en annan debatt.

Här gäller det vilken synnerlig betydelse för svenskt försvar det har att man i dag bedriver flygverksamhet av den omfattningen inom ett tätbebyggt område.

Anf. 111 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Jag är ledsn, men eftersom Britt-Marie Danestig-Olofsson tar upp ett ärende som är under beredning i regeringskansliet och ett enskilt ärende kan jag inte kommentera det ytterligare eller ge några närmare svar i dagsläget. Jag vill avvakta regeringsbeslutet.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på fråga 1994/95:506 om bristen på returpapper

Anf. 112 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Karin Olsson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att tillse att tillverkaransvaret hanteras så att intentionerna för producentansvaret verkställs.

Enligt intentionerna för producentansvaret för returpapper skall producenterna se till att 75 viktprocent av de tidningar som konsumeras i Sverige senast år 2000 samlas in som returpapper för att materialåtervinnas eller tas om hand på ett annat miljömässigt godtagbart sätt.

Svensk industri importerar sedan flertalet år returpapper eftersom returpappersbehovet inte kan täckas genom insamling av svenskt returpapper. Importen uppgår för närvarande till ca 40 % av det totala behovet av returpapper.

Regeringen har den 30 mars 1995 gett Statens naturvårdsverk i uppdrag att utreda behov av åtgärder på områden där producentansvar införts. Beträffande returpapper har äganderätten aktualiserats av flera aktörer. Naturvårdsverket har inkommit med en skrivelse till regeringen den 8 mars 1995 i bl.a. denna fråga. I uppdraget till Naturvårdsverket betonas vikten av att regeringen får en tydlig bild av hur producentansvaret fungerar i samhället och att eventuella problem blir belysta. Naturvårdsverket skall bl.a. utvärdera och redovisa hur systemet för returpapper hittills fungerat och hur producenterna fullgör sitt ansvar enligt förordningen (1994:1205) om returpapper. Denna del av uppdraget redovisas senast den 31 oktober 1995. Uppdraget redovisas i sin helhet senast den 1 februari 1996.

Anf. 113 KARIN OLSSON (s)

Herr talman! Kretsloppspropositionen och det s.k. producentansvaret är bra, men kan användas på ett icke planerat sätt. Jag skall ge ett konkret exempel hämtat från Blekinge.

Landstingets Miljöcenter hade i höstas kontakt med en firma, Ekofiber i Kallinge, som tillverkar isoleringsmaterial av returpapper. Firman var intresserad av att hämta landstingets papper. De vågade dock icke fullfölja överenskommelsen när den firma i södra Sverige som tecknat avtal med pappersproducenterna hotade att stämma dem om de samlade in papper.

Både Ekofiber och Miljöcenter har sedan dess arbetat med frågan, och en lösning är nu att landstinget transporterar sitt papper till Ekofiber. Ekofiber är i dagsläget beredda att teckna ett avtal med landstinget som innebär att de tar hand om allt returpapper från samtliga institutioner. Landstingets papper återanvänds då på ett bra sätt ur miljösynpunkt med korta transporter samtidigt som landstinget stöder två firmor i länet så att de kan behålla sin arbetskraft.

Jag tycker att det är alldeles utmärkt att miljöministern arbetar med den här frågan. Det skall bli mycket intressant att ta del av Naturvårdsverkets utredningsresultat när det är klart. Jag ber att få tacka för svaret, och jag litar på att man skall slippa transportera returpapper kors och tvärs inom Sverige, och framför allt att vi skall slippa importera returpapper. Det är ju inte särskilt bra ur miljösynpunkt.

Anf. 114 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Jag har bara en kort kommentar. Det är allvarligt att de här problemen finns. Det gäller både oklarheter om äganderätten

och att vi inte klarar insamlingen tillräckligt bra. Vi skulle ju behöva en mindre import om vi hade en högre egen insamling.

Jag brukar också säga att detta att man i dag slåss om returpapper samtidigt är en viktig signal. Det var inte många år sedan som vi fick höra att det var fullständigt värdelöst att samla in returpapper därför att det inte fanns någon efterfrågan. Detta är en mycket viktig verksamhet. Det är frågeställaren och jag överens om. Jag tycker att detta kan vara ett föredöme för andra områden där man i dag säger att det inte är värt att ha återanvändning och återvinning.

Anf. 115 KARIN OLSSON (s)

Herr talman! Jag instämmer till fullo i detta. Jag tycker också att det är väldigt intressant att man ser att kretslopp faktiskt kan fungera. Samtidigt blir man litet bestört när man märker att en bra tanke och en bra lag kan missbrukas. Jag hoppas att vi skall kunna råda bot mot det. Tack så mycket!

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på frågorna 1994/95:510 och 533 om hanteringen av utländska aluminiumburkar m.m.

Anf. 116 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Lennart Fremling har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att aluminiumburkar av utländsk tillverkning tas om hand på ett miljövänligt sätt i Sverige. Roy Ottosson har frågat mig vad regeringen avser att göra för att insamling av importerade aluminiumburkar kommer till stånd även i framtiden. Jag har valt att besvara dessa frågor i ett sammanhang.

I det svenska konsumtionsledet fungerar retursystemet för aluminiumburkar på så sätt att konsumenten betalar en pant på 50 öre vid köptillfället. Denna pant återbetalas när konsumenten lämnar tillbaka burken i returautomaterna.

AB Svenska Returpack befarar att Sveriges medlemskap i EU kommer att medföra att ett större antal aluminiumburkar kommer att föras in till Sverige genom privatimport då tullreglerna numera tillåter privatpersoner att införa högst 15 liter öl per resa från annat EU-land. Dessa aluminiumburkar har inte belagts med pant vid införseln till Sverige.

Jag är inte beredd att nu gå närmare in i en diskussion om enskildheter i det pågående ärendet om Returpack. Det bereds för närvarande inom regeringskansliet, och vi avser att avgöra ärendet innan sommaren.

Statens naturvårdsverk har fått i uppdrag av regeringen att utreda behov av åtgärder på områden där producentansvar för bl.a. förpackningar införts. Jag har tidigare redovisat innehållet i uppdraget för kammaren.

Anf. 117 LENNART FREMLING (fp)

Herr talman! Jag vill tacka miljöministern för svaret. Det ger dock inte något precist svar på min fråga.

Om jag köper en burk på Konsum hemma i Dalarna och tar med den till Stockholm kan jag lämna in den på ICA i Stockholm och få ut panten trots att jag har passerat en länsgräns och går till ett annat företag.

EU:s inre gränser bör inte krångla till det mer än vad våra länsgränser gör i Sverige. Det känns som en bra målsättning på litet längre sikt.

Jag tycker att vi på litet längre sikt bör skapa ett system som ger pant inom hela EU. Därför vill jag fråga om regeringen är beredd att ta initiativ till ett sådant gemensamt pantsystem inom EU.

På kort sikt hoppas jag att miljöministern är beredd att ge rådet eller åtminstone någon signal till de inblandade företagen att vänta med att ändra returautomaterna så att de stoppar utländska burkar. Det skulle kunna skapa en hel del förvirring hos allmänheten om man gör den här ändringen. Därför vore det värdefullt med en sådan signal från miljöministern.

Anf. 118 ROY OTTOSSON (mp)

Herr talman! Först vill jag tacka miljöministern för svaret. Jag kan förstå att hon inte vill gå in på enskildheter som är under beredning i regeringskansliet.

Men det är väl ändå så att vi har ett producentansvar i Sverige. Det måste betyda att producenten har ansvar för att just det här materialet – aluminium i det här fallet – återvinns. Då är det egentligen inte rimligt att man bygger om sina maskiner så att de inte kan ta emot aluminiumburkar bara för att dessa kommer från något annat land.

Så vitt jag förstår strider det här mot själva grundtanken i fråga om producentansvaret. Vi i Sverige exporterar ju också aluminiumburkar till våra grannländer. Jag skulle tro att det främst berör Danmark. Det är väl därifrån vi har en mera betydande import av dryckesförpackningar av nämnda slag. Det borde därför vara angeläget för regeringen att ta kontakt med den danska regeringen för att se om det går att komma fram till en snabb överenskommelse, för annars hamnar ett stort antal aluminiumburkar på soptippen. På det sättet kostar det här mera i form av energi och miljöförstöring.

Vidare strider detta mot kretsloppstänkandet, som är en annan central del av svensk miljölagstiftning. Det vore därför intressant att få höra principiella uttalanden från miljöministern om hur hon ser på kretsloppstänkandet i det här sammanhanget. Jag förstår dock att miljöministern inte kan gå in på enskildheter.

Anf. 119 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Som Lennart Fremling själv sade så kan han inte få ett precist svar i dag. Förhandlingar pågår och det är svårt att kommentera pågående förhandlingar. Det skulle dessutom vara en dålig förhandlingsteknik. Men före sommaren kommer ett svar.

Prot. 1994/95:111
30 maj

Svar på frågor

Beträffande det principiella uttalande som Roy Ottosson efterlyser vill jag gärna påpeka att jag tror att problemet är mindre än bl.a. Returpack tidigare framställt det. Privatimporten verkar inte bli så omfattande som Returpack befarat.

Jag tycker också att det är viktigt att alla burkar på något sätt tas om hand. Men jag är rädd att våra insamlingsnivåer inte kommer att kunna hållas så höga och att det blir för krångligt för konsumenterna att hålla reda på vad som får lämnas tillbaka och vad som inte får lämnas tillbaka. Men samtidigt är det svårt att civilrättsligt tvinga ett företag att ta tillbaka burkar som inte är företagets enligt producentansvaret. Det är den konflikten vi står inför, och det är där vi för närvarande har en förhandling för att försöka hitta en lösning.

Jag tycker att det vore bra på lång sikt om vi kunde hitta ett system som gäller inom hela EU, så att man kan köpa och lämna burkar och flaskor av glas eller aluminium – även PET – överallt. Däremot skulle jag i detta läge vara litet rädd för att föra in aluminiumburkar i de EU-förpackningsdirektiv som vi diskuterar. Då finns nämligen risken att vi måste minska våra ambitionsnivåer. I dag har vi ju inte standardiserade burkar. Men för framtiden tycker jag att det är en bra idé att tänka sig något slags standardiserade förpackningar som kan användas för återvinning i hela Europa.

Anf. 120 LENNART FREMLING (fp)

Herr talman! Jag tackar miljöministern för de här beskederna. Jag tror att vi har samma principiella inställning, och jag utgår från att ambitionen är att se till att det inte skapas förvirring hos allmänheten. Det tror jag är en viktig signal när det gäller att se till att det inte blir ett system som gör att man måste sortera – dvs. att vissa burkar får lämnas, medan andra inte får lämnas. Då finns verkligen risken att människor tycker att systemet är så krångligt att de struntar i det helt och hållet. Jag tror alltså att vi har samma ambition.

Vidare hoppas jag att regeringen lyckas med att övertyga inblandade företag om att det inte kommer att bli en stor förlust för dem att ta emot aluminiumburkar.

Anf. 121 ROY OTTOSSON (mp)

Herr talman! Det var ett belysande svar. Jag tror att vi är överens i principfrågan.

Egentligen satte ministern tummen på svagheten i producentansvaret. Det gäller alltså just enskilda företag och speciella företagsorganisationer. Så fort verkligheten förändras hamnar saker gärna mellan stolarna.

Producentansvaret består av olika delar. Dels handlar det om det fysiska ansvaret att samla in. Dels handlar det om det ekonomiska ansvaret. Här kunde det vara en möjlighet att kommunerna samlar in burkarna och bekostar det förslagsvis genom avgifter t.ex. på dem som säljer dryckesförpackningar. Ekonomiskt ansvar tas alltså i form av en avgift för att bekosta en samhällelig insats. Det centrala är ju att burkarna samlas in.

Anf. 122 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Jag konstaterar att frågeställarna och jag har samma principinställning. När det gäller eventuella praktiska lösningar – hur producentansvaret skall tillämpas – så ligger det i det uppdrag som vi har gett Naturvårdsverket, nämligen att titta på olika problem och olika möjliga lösningar med producentansvaret.

Prot. 1994/95:111

30 maj

Svar på frågor

Anf. 123 ROY OTTOSSON (mp)

Herr talman! Javisst, detta ligger naturligtvis i arbetet framöver. Men det är väldigt viktigt att redan nu göra klart för branschen att samhället inte kommer att acceptera att aluminium på det här sättet tvingas ut på ett nytt avfallsberg. Det gäller alltså att verkligen samla in aluminiumet.

Det handlar ändå om ett växelspel mellan samhällets intressen och företagens intresse av att minimera kostnaderna. Här krävs det politiska signaler dels om att det här är något som inte accepteras från politiskt håll, dels om att åtgärder kommer ifall branschen själv inte vidtar lämpliga åtgärder.

Anf. 124 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Min avsikt var att ge just de signalerna.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Svar på fråga 1994/95:524 om anslag för rening av Dalälven

Anf. 125 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Ragnhild Pohanka har frågat mig om regeringen har för avsikt att ge förnyat anslag för rening av Dalälven utöver de 39 miljoner som regeringen föreslagit till Falu varphögar.

Jag svarade på en liknande fråga från Ragnhild Pohanka den 29 november 1994. Jag vill hänvisa till det svaret och kan dessutom göra vissa tillägg.

Riksdagen beslöt våren 1988 att anvisa 100 miljoner kronor till åtgärder för att rena Dalälven under en tioårsperiod. Av anslaget förbrukades knappt 12 miljoner kronor; resterade belopp står inte längre till regeringens förfogande.

Åtgärdsprogrammet för Dalälven har resulterat i att ett flertal åtgärder har vidtagits för industrin, kommunala avloppsverk och jordbruket. Ett avtal angående saneringsåtgärder fram till år 2002 har slutits med Stora. I vårens tilläggsbudget föreslår regeringen att riksdagen anvisar ett anslag på 39 miljoner kronor för detta program. Riksdagen kommer denna vecka att ta ställning till regeringens förslag.

Då det gäller gruvavfallet i Garpenberg lyckades Dalälvsdelegationen inte nå en uppgörelse med Boliden. Förhandlingar pågår för närvarande mellan företaget och Naturvårdsverket i syfte att nå en uppgörelse om gruvavfallet i Garpenberg. När dessa förhandlingar är slutförda

och parterna är överens kommer regeringen att ta ställning till frågan om att anslå ytterligare medel till åtgärder för att rena Dalälven.

Anf. 126 RAGNHILD POHANKA (mp)

Herr talman! Jag får tacka för svaret. *Håll Dalälven ren 1995* är en stor fråga som verkligen gäller Östersjön också. Dalälven har hittills varit den största förorenaren av Östersjön, vilket har upprepats många gånger.

En så stor summa som 100 miljoner är det svårt att så att säga sätta i sjön – eller i älven – på en gång. Jag vet att man inte kan klara en så stor summa pengar. Men sju år hade man på sig. Det är väldigt märkligt att endast 12 miljoner kronor har använts.

Dalälvsdelegationen tillsattes ju med buller och bång. Jag förstår inte att man, trots att man fått en så stor summa, på sju år inte lyckats göra av med mer än 12 miljoner kronor. Behoven finns ju. Det vore skillnad om det var rent. Då hade alla varit glada. Ungefär 88 miljoner kronor skulle då vara kvar. Jag tycker alltså att det hela är väldigt märkligt.

När man nu kommer att vilja vidta ytterligare åtgärder – förhoppningsvis blir det så – har man möjlighet att begära mera pengar. Jag vet att det har krånglat till sig med Boliden i Garpenberg. Men jag är övertygad om att det finns andra föreningar, t.ex. från garveriet i Malung och andra företag hela vägen längs älven. Ett annat exempel är Fors Pappersbruk i Avesta. Det finns alltså stora förorenare längs hela Dalälven. Därför är det märkligt att man lägger ner det här innan det hela är avklarat.

Jag vet att kommunernas reningsverk har åstadkommit ganska stora förbättringar. Men dessa behövdes ju hur som helst.

Hur gör man, om nu 100 miljoner kronor satsas, för att följa upp att pengarna används och att de används på rätt sätt?

Anf. 127 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Om ett anslag inte används på tre år krävs det ett helt nytt riksdagsbeslut för att pengarna skall få utnyttjas. Det är därför som vi, utöver de 12 miljoner som redan använts, går in och föreslår ett anslag om ytterligare 39 miljoner kronor till den uppgörelse som är träffad.

Regering och riksdag får ta ställning ifall det blir ett nytt avtal i nästa skede med Garpenberg. I det skedet får man i så fall ta beslut om huruvida ytterligare pengar skall anslås. En generell regel kan sägas vara att pengarna behöver användas regelmässigt under en treårsperiod, för annars krävs det ett nytt riksdagsbeslut.

Jag hoppas att arbetet med att rena Dalälven går vidare. Det är mycket positivt som redan har kommit ut av de första 12 miljonerna plus de 39 miljoner som riksdagen förhoppningsvis anslår denna vecka.

Anf. 128 RAGNHILD POHANKA (mp)

Herr talman! Det är stor risk, som jag ser det, att även de här pengarna kommer att dras tillbaka. Att göra av med 39 miljoner på tre år är

också en prestation. Det är skillnad mot när man hade så mycket som sju år på sig. Jag vet att man redan har planerat det här under många år, så det finns bättre förutsättningar att man skall klara av det. Man har också under tiden diskuterat olika metoder och bytt metoder. Det som man planerar nu verkar vara bättre än kemisk rening.

Egentligen var min fråga om man kunde få mer pengar i ett senare skede, och det har jag fått reda på. Det är jag tacksam för

Prot. 1994/95:111
30 maj

Svar på frågor

Anf. 129 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Det innebär alltså att man får återkomma om man vill ha mera pengar. Sedan får regering och riksdag fatta nya beslut, och vi får bedöma ansökningen då.

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på fråga 1994/95:527 om skatteväxling för miljön

Anf. 130 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Dan Ericsson har frågat mig om jag är beredd att driva skatteväxlingsfrågan aktivt inom EU. Svaret är ja!

Regeringen har tillsatt en utredning om skatteväxling (dir. 1994:11). Denna utredning har nu påbörjat sitt arbete med att analysera förutsättningarna för en ökad miljörelatering av skattesystemet. Som framgår av direktiven till utredningen skall man bl.a. undersöka de internationella förutsättningarna för en miljöanpassning av det svenska skattesystemet.

Jag vill också nämna uppföljningen av EU:s vitbok om tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning. Vitboken presenterades i december 1993 och innehåller ett kapitel som skisserar en ny ekonomisk utvecklingsmodell. Man tar framför allt upp sambandet mellan låg sysselsättning och överutnyttjande av naturresurserna, och det föreslås att man bl.a. med hjälp av förändrad beskattning skall åstadkomma både förbättrad miljö och höjd sysselsättning.

Jag anser därför att det är mycket angeläget att vi även i fortsättningen aktivt engagerar oss i uppföljningen av vitboken. Detta har Sverige markerat i EU.

Jag tycker att det är angeläget att öka användningen av ekonomiska styrmedel inom EU: En viktig fråga är införandet av en gemensam CO₂/energi-skatt. EU-kommissionen bör också utveckla trafikens kostnadsansvar och undersöka möjligheterna att införa miljöavgifter på t.ex. svavel och handelsgödsel.

Anf. 131 DAN ERICSSON (kds)

Herr talman! Först vill jag tacka för svaret. Jag måste säga att jag är positivt överraskad över det entydiga beskedet att regeringen nu är beredd att driva skatteväxlingsfrågan aktivt inom Europeiska unionen. Såvitt jag förstår är detta faktiskt en ny position från regeringens sida. Tidigare i debatten, exempelvis när det gäller den inhemska utredning-

en om skatteväxling, har det andats en viss skepsis kring huvudtanken; att växla skattebelastningen från arbetskraft till miljöföroreningar, miljöstörande utsläpp osv. Där ville man avvakta. Nu får vi ett mycket klart besked – ministern är beredd att driva den här frågan i EU.

Anledningen till att jag tog upp frågan var också den skrivelse regeringen presenterade redan i mars om det svenska miljöarbetet i EU, dess inriktning och genomförande. Där talar man när det gäller skatteväxling om att man skall delta i arbetet, medan man exempelvis när det handlade om koldioxidskatten mycket tydligt markerade att man verkligen skall driva på och se till att det blir resultat.

Med det här beskedet kan vi se framtiden an på ett positivt sätt. Jag hoppas ministern når framgång, och att opinionsbildare och de som arbetar med skatteväxlingsfrågan i Sverige – inte minst i utredningen – har noterat denna, som jag ser det, nya position från svensk sida.

Anf. 132 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Eftersom Dan Ericsson är intresserad av dessa frågor kan jag som pingstläsning rekommendera den gemensamma rapport som socialdemokraterna i Europa med aktivt svenskt deltagande har tagit fram. Där pekar man på skatteväxling och på just de områden där det, som Dan Ericsson säger, är viktigt att få en omställning: transportsystemet, energisystemet och livsmedlen. Jag vet att mina partivänner i Europaparlamentet kommer att driva detta aktivt, och jag hoppas på aktivt stöd från Dan Ericssons partivänner.

Anf. 133 DAN ERICSSON (kds)

Herr talman! Jag skall med stort nöje ta del av rapporten under pingsten. Jag har tidigare tagit del av de nordiska socialdemokraternas miljöprogram och använt det rätt flitigt här i kammaren. Nu får jag ytterligare ett dokument att använda framöver för att driva på den socialdemokratiska miljöpolitiken ytterligare.

Jag vill återgälda denna vänlighet med att till miljöministern lämna en färsk rapport från kristdemokraterna som gäller miljöpolitiken i EU. Jag har noterat att regeringen faktiskt har lyssnat på kds både när det gäller inriktningen och i fråga om konkreta åtgärder. Jag har också tidigare noterat att finansministern har satt värde på den rapport om skatteväxling som kds var först med. Den är en bra grund också för den utredning som arbetar med denna fråga.

Jag får återgälda vänligheten genom att lämna över denna rapport.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 134 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Roy Ottosson har frågat om regeringen ämnar vidta någon åtgärd för att klargöra vem som kontrollerar att de nyligen införda bindande gränsvärdena i hälsoskyddsförordningen inte överskrids.

I samband med EES-avtalet gavs Statens naturvårdsverk ett bemyndigande att meddela föreskrifter för högsta tillåtna halt i luften av föroreningar i form av kvävedioxid, svaveldioxid, sot och bly (9 b § hälsoskyddsförordningen). Detta bemyndigande föranleddes av EG-direktiv på området. Direktiven är av minimikaraktär och har inte ändrats under tiden fram till Sveriges medlemskap i EU. Av de gränsvärden som kommer till uttryck i direktiven är det endast gränsvärdet för kvävedioxid som Sverige har vissa svårigheter att klara i de större städerna. Gränsvärdena är i första hand planeringsinstrument och riktar sig inte till enskilda.

Enligt 17 § hälsoskyddsförordningen har Statens naturvårdsverk det centrala tillsynsansvaret för luftföroreningar utomhus. Enligt 9 b § andra stycket meddelar Naturvårdsverket närmare föreskrifter om mätmetoder och redovisning av mätresultat. Det är kommunerna som utför mätningarna.

Någon sådan oklarhet som Roy Ottosson avser kan inte sägas föreligga, och regeringen har därför inte för avsikt att nu vidta någon åtgärd i frågan.

Anf. 135 ROY OTTOSSON (mp)

Herr talman! Skälet till den här frågan är att jag vill veta vad som händer om man upptäcker att t.ex. gränsvärdet för kvävedioxid överskrids – vilket sker på ett antal ställen i landet – och detta anmäls till kommunen av t.ex. en privatperson eller en butiksinnehavare. Vilka befogenheter har kommunen? Eller är det Naturvårdsverket som skall kallas in? Vilka befogenheter har verket? Får man ändra trafiken? Får man gripa in på något sätt och tvinga fram ökad rening om det är en anläggning som släpper ut gaserna? Vilka befogenheter finns över huvud taget? Det är det som är oklart i sammanhanget. Åtminstone om man pratar med människor som jobbar med detta på fältet ute i kommunerna är det uppenbart oklart. Det är detta jag vill ha klarlagt med den här frågan.

Anf. 136 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Eftersom förordningen inte riktar sig mot enskilda är det litet mer komplicerat. Om den riktade sig direkt mot enskilda skulle man kunna ha en befogenhet att gå in gentemot dem för att minska utsläppen. Det kan man inte utifrån den här förordningen.

Det här handlar framför allt om att ge planeringsinstrument. Ser man att kvävedioxiderna överskrids får man fråga sig vad man på politisk väg skall göra för att minska t.ex. utsläppen från trafiken. Vad går

Svar på frågor

att göra? Men det går inte att använda förordningen som en legal bas för att rikta åtgärder mot enskilda eller företag.

Anf. 137 ROY OTTOSSON (mp)

Herr talman! Då är ju de här gränsvärdena ganska intetsägande och inte alls av den karaktär som de avses vara, såvitt jag förstått av de dokument jag har tagit del av från både EG och centralt svenskt håll. Tanken är att man inte skall tillåta att gränsvärdena överskrids. Det måste finnas någon som har ett direkt ansvar för att se till att så inte sker. Denna någon måste ha befogenheter att vidta vissa typer av åtgärder.

Är det inte så, utan bara något allmänt som måste planeras av dem som brukar planera samhället, kan vi förutse att de här gränsvärdena inte alls är bindande, utan egentligen bara en allmän rekommendation, dvs. det är som det var förut, innan gränsvärdena infördes i hälso-skyddsförordningen. Det verkar litet märkligt.

Jag förmodar att det inte är så, utan att det faktiskt är fråga om att befogenheter måste ges till de myndigheter som har att planera och övervaka de här reglerna.

Anf. 138 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Jag tror inte att man skall underskatta betydelsen av att ha en ordentlig kunskap om läget och även ha en ordentlig kunskap om utsläppen. Om man skärper sådana här direktiv hela tiden och skärper minimidirektiven utgör det i sig en sporre för kommunerna att hela tiden stärka arbetet för att minska utsläppen.

Även om det här inte är en vanlig lag i den meningen att man direkt kan försöka finna den skyldige och se till att den skyldige tar något slags ansvar, tror jag att det har betydelse att man håller sig väl insatt i fråga om utsläppen och hela tiden aktivt diskuterar vad man kan göra för att minska dem och för att se till att man hela tiden skärper kraven.

Men man skall vara på det klara med att det för Sveriges del i praktiken inte spelar så stor roll om vi t.ex. skulle lägga oss på EU:s miniminivå, därför att den skulle i så fall långt överskrida de gränsvärden som vi själva brukar arbeta med.

Anf. 139 ROY OTTOSSON (mp)

Herr talman! De gränsvärden vi själva brukar arbeta med är inte gränsvärden utan rekommenderade nivåer som Naturvårdsverket har utfärdat. Men de är inte bindande på något sätt. Skillnaden är att vi nu skall ha bindande gränsvärden enligt EU:s direktiv. Om jag förstår ministern rätt så har vi inte det. Det är fortfarande bara allmänna rekommendationer. Om dessa överskrids händer just ingenting. Ingen har befogenheter att vidta åtgärder. I så fall är syftet förfelat.

Jag förutsätter att så inte skall vara fallet, utan att det faktiskt handlar om att förordningen måste kompletteras så att det klart framgår vem som har befogenheter, vilka befogenheter det handlar om och när åtgärder skall sättas in. Annars blir detta bara en papperstiger och ingenting annat.

Anf. 140 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Jag tror att felet är att Roy Ottosson har haft för höga förväntningar på EU-direktivet. Jag försöker nu att återföra dessa förväntningar till en litet mer realistisk utgångspunkt. Men jag tror ändå att direktivet kan fylla en positiv funktion, som jag redan har sagt.

Däremot skall vi nog vara medvetna om att det sätt som vi under lång tid har arbetat på med de här problemen i Sverige har varit framgångsrikt. Det har nog gett minst lika mycket som det här direktivet gör.

Anf. 141 ROY OTTOSSON (mp)

Herr talman! Jag vet inte om jag har så höga förväntningar. Jag tillhör ju EU-kritikerna här i riksdagen och tycker faktiskt att det är mycket som är dåligt med EU ur miljösynpunkt. Men just detta med bindande gränsvärden är egentligen en förlängning av miljökvalitetens normen, som vi hoppas få införd i Sverige mer konsekvent i den nya miljöbalken. Därför är det viktigt att redan nu fundera kring de här frågorna, bl.a. vilka befogenheter myndigheter på olika nivåer skall få för att verksamt kunna se till att man klarar de gränsvärden som sätts upp.

Det är ändå det som är syftet, att sätta gränser för hur mycket man får smutsa ner i miljön. I princip har vi sådana gränsvärden i vissa fall. Det är visserligen minimivärden, och de är inte speciellt radikala, men just för kvävedioxid tror jag faktiskt att de i några städer skulle gå att tillämpa. Det vore bra om arbetet med detta kom i gång snabbare.

Överläggningen var härmed avslutad.

23 § Svar på fråga 1994/95:534 om miljöfarliga batterier

Anf. 142 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Roy Ottosson har frågat mig vad regeringen avser med "lätt kunna avlägsna" i 4 a § i förordningen om miljöfarliga batterier.

Sedan den 1 januari 1995 är det förbjudet att yrkesmässigt överlåta varor med fast monterade batterier. Detta framgår av 4 a § i förordningen (1989:974) om miljöfarliga batterier. I samma paragraf stadgas även, som Roy Ottosson påpekar, att varor med insatta miljöfarliga batterier endast får överlåtas yrkesmässigt om batterierna lätt kan avlägsnas av konsumenten. I förordningen om miljöfarliga batterier ges en upplysning om att bestämmelser om bl.a. ansvar på grund av överträdelser finns i lagen (1985:426) om kemiska produkter (LKP).

Riksdagen och regeringen kan påverka genom lagstiftning, dvs. lagar och förordningar. Däremot får inte regeringen bestämma hur domstol skall tillämpa rättsregler i det enskilda fallet. Detta framgår av regeringsformen 11 kap. 2 §.

Som Roy Ottosson säkert förstår kan jag därför tyvärr inte uttala mig om hur en rättsregel skall tolkas, utan den tolkningen ankommer på en domstol att göra.

Prot. 1994/95:111
30 maj

Svar på frågor

Anf. 143 ROY OTTOSSON (mp)

Herr talman! Syftet med den här frågan är att få ett klarläggande av vad som menas med just batterier som lätt går att avlägsna. De flesta har uppfattat det som batterier som man tar loss ungefär som ur en ficklampa. Man bara öppnar ett lock som man skruvar för hand. Man behöver inga specialverktyg av något slag, och man kan plocka undan batteriet som är miljöfarligt och skall samlas in.

Det har dock visat sig att det saluförs apparater försedda med skruvar, nipplar o.d. som gör att man måste ha verktyg och kännedom om hur man skall hantera sådana för att få ut batterierna. Därmed sprids apparater med miljöfarliga batterier, innehållande bl.a. kadmium – batterier som inte tas ut, eftersom konsumenten inte i alla enskilda fall vet hur uttagningen skall göras. Konsumenten är kanske inte heller uppmärksam på att uttagning kan ske.

Detta har blivit ett problem för den kommunala tillsynen över försäljningen av denna typ av varor. Det vore därför bra om regeringen kunde klarlägga situationen. Jag förmodar att ett sådant klarläggande skulle kunna bestå i att det inte skall behövas specialverktyg av något slag för borttagandet utan att det skall kunna ske enbart med hjälp av händerna.

Det är litet synd om man för att få detta klarläggande skall behöva gå till domstol, men det är kanske dithän som man måste driva saken. Det verkar dock vara ett litet klumpigt förfarande. Det vore bättre om redan den som skriver förordningen klarlade vad som avses med lätt demonterbara batterier.

Anf. 144 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Jag har, som sagt, tyvärr inte möjlighet att göra en egen tolkning. Däremot kan jag hänvisa till den ansvariga myndighetens, Naturvårdsverkets, tolkning. Naturvårdsverket menar att orden "lätt avlägsnas av konsumenten" bör innebära att batterierna skall kunna avlägsnas av en helt oteknisk person utan att ett särskilt verktyg behöver användas. Man framhåller vidare att användningen av en standardskruvmejsel, ett mynt eller liknande inte bör vara avgörande för bedömningen om batterierna i övrigt sitter lättillgängligt, t.ex. under en lucka.

Jag tycker att denna av Naturvårdsverket uttalade tolkning är mycket tydlig.

Anf. 145 ROY OTTOSSON (mp)

Herr talman! Därmed har jag fått det klarläggande som jag var ute efter, nämligen att man inte alls skall behöva vara teknisk och egentligen inte alls skall behöva ha någon kunskap om verktyg. Man behöver inte ha några verktyg, utan batteriet skall kunna tas loss med hjälp av ett mynt e.d. Det var just det som jag var ute efter.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 146 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Roy Ottosson har frågat mig om regeringen avser att ge det nationella Agenda 21-arbetet i bl.a. den nyligen tillsatta kommittén en fastare struktur.

Syftet med Agenda 21-kommittén, som regeringen redan anmält i sin skrivelse till riksdagen (skrivelse 94/95:120), är att utveckla och förankra en nationell strategi för en god livsmiljö och en hållbar utveckling. I direktivet står det vidare att kommittén skall följa upp hur långt arbetet fortskridit i samhället för att nå målen om en hållbar utveckling och också stämna av hur de miljömål som riksdagen beslutat om uppfylls och hur olika aktörer kan medverka i arbetet. Kommittén skall också förbereda den extra generalförsamling i Förenta nationerna som skall behandla hållbar utveckling.

Jag vill särskilt nämna att arbetet med miljömålen, såväl de av riksdagen antagna målen liksom målen i Agenda 21 och i EU:s miljöhandlingsprogram, är viktigt, framför allt i ett längre tidsperspektiv. Kommittén kommer bl.a. att arbeta med att sammanställa och utvärdera dessa mål och i sitt arbete engagera samhällets olika sektorer.

Regeringen har genom sina direktiv givit Agenda 21-kommittén ett effektivt handlingsprogram med plats för utarbetande av strategier och förslag till åtgärder för hur miljömålen och målsättningarna i Agenda 21 skall uppnås. Kommittén kommer också att rikta sig mot olika organisationer.

Jag vill gärna understryka att det arbete som sker runt i hela landet kring Agenda 21 är mycket inspirerande och hoppningivande. Det lokala arbetet är och skall förbli det allra viktigaste arbetet.

Anf. 147 ROY OTTOSSON (mp)

Herr talman! Syftet med denna fråga är att lyfta diskussionen om hur en strategi för Agenda 21-arbetet egentligen skall se ut. Jag menar att man måste ha ett handlingsprogram med lätt utvärderingsbara mål, konkreta åtgärder som går att genomföra och vars effekter kan studeras, så att man kan se att de haft avsedd verkan. Har man inte ett sådant, är det stor risk att det bara blir en allmän diskussionsklubb med många vackra uttalanden och att tyvärr mycket litet blir gjort i sinnevärlden.

När jag läser direktiven till Agenda 21-kommittén tycker jag att de är för löst sammansatta. Man skulle önska sig en fastare struktur. Det är möjligt att kommittén spontant kan åstadkomma en sådan, när den upptäcker behoven, men det skulle ändå vara önskvärt att även ministern pekade på att det är viktigt att man har en konkret, utvärderingsbar strategi med målsättningar och åtgärder som kan utvärderas och därmed också kan drivas framåt. Det får inte stanna vid de allmänna mål som alla är överens om.

Svar på frågor

Anf. 148 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Jag menar att kommittén skall arbeta en hel del just med det som Roy Ottosson beskriver. Däremot måste man också ha kvar möjligheten för regering och riksdag att behålla ansvaret för att fastställa mål. Det är en risk förenad med att överlåta hela arbetet för en handlingsplan och en strategi på en kommitté och att därmed också minska riksdagens inflytande.

Men kommittén skall arbeta en hel del med målen och med hur man skall nå dessa och ange någon form av nationell handlingsplan för Agenda 21. Det första sammanträdet kommer att hållas i morgon, och vi kommer under hösten att lämna en rapport om hur arbetet avses komma att fortskrida.

Anf. 149 ROY OTTOSSON (mp)

Herr talman! Jag tror inte att riksdagens inflytande minskar på grund av att den här kommittén skulle göra ett mycket bra arbete för att ta fram en konkret strategi som kan utvärderas och som leder till faktiska åtgärder i sinnevärlden och resultat som alla kan se och bedöma. Tvärtom tror jag att riksdagens inflytande då ökar, eftersom diskussionen då blir mycket mer konkret. Vi kommer ut ur dilemmat att alla säger likadant. Så länge det handlar om vackra ord går det inte att särskilja var meningsmotsättningarna finns.

Det är faktiskt först när man kommer ned på den konkreta nivån som man kan se vad t.ex. olika partiers politik på miljöområdet är värd. Det vore mycket värdefullt om även riksdagen inriktade sig på det. Det är då viktigt att en sådan här parlamentarisk kommitté arbetar på ett konkret sätt och har direkta kopplingar till riksdagsarbetet.

Anf. 150 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Vi kommer, som jag tidigare sade, i stor utsträckning att arbeta på det sätt som Roy Ottosson har beskrivit. Däremot tror jag att man skall vara klar över att en del uppdrag, t.ex. från de olika myndigheterna när det gäller vissa mål som riksdagen har ställt upp, kommer att redovisas långt innan denna kommitté skall vara klar. Det som jag inte vill riskera är att vi i avvaktan på kommitténs arbete försenar och förskjuter en del av miljömålen och delmålen samt förslagen om hur vi skall uppnå dessa. I övrigt kan jag instämma i vad Roy Ottosson säger.

Anf. 151 ROY OTTOSSON (mp)

Herr talman! Jag instämmer i det som ministern nyss sade, att den här kommittén självklart inte får tas till intäkt för att skjuta upp andra beslut hos myndigheter och det konkreta arbete som pågår inom dem utifrån de redan fattade besluten om målsättningar osv. Tvärtom skall denna kommitté driva på arbetet. Men jag inser denna risk, och jag är nöjd med det svar som jag har fått. Det handlar om en konkret, utvärderingsbar strategi, som skall innehålla faktiska åtgärder. Jag ser fram emot det arbete som skall bedrivas i kommittén.

25 § Svar på fråga 1994/95:542 om kraven på utsläpp från kärnkraften

Svar på frågor

Anf. 152 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Lennart Daléus har frågat mig vilka åtgärder regeringen har för avsikt att vidta för att åstadkomma att utsläppskraven från kärnkraften överensstämmer med dagens bedömning av strålningsriskerna.

Bedömningen av strålningens risker har ändrats under senare år. Det är riktigt att riskerna med strålning nu anses större än de gjorde 1977, dock ej tio gånger större, utan fyra gånger.

Den internationella strålskyddskommissionens nya bedömning har föranlett en skärpning av dosbegränsningen i Sverige för anställda i verksamhet med strålning. I dag får personalen vid kärntekniska anläggningar högst 100 mSv på en femårsperiod; dvs. 20 mSv under ett enskilda år som genomsnitt. Om man får 50 mSv under två på varandra följande år, får man alltså inte ta mer dos i verksamhet med strålning under återstoden av femårsperioden. De skärpta gränserna gäller all verksamhet med joniserande strålning.

För allmänheten rekommenderade ICRP tidigare dosgränsen 1 mSv/år i genomsnitt över livstiden. Denna rekommendation har skärpts till 1 mSv/år i genomsnitt över fem år. Dosen 1 mSv motsvarar den naturliga bakgrundsstrålningen.

Jag vill betona att dosgränser och utsläppsgränser inte är de viktigaste styrmedlen för att begränsa doser. Kravet att hålla doser så låga som det rimligen är möjligt är överordnat krav på dosgränser och utsläppsnivåer. De faktiska utsläppen från de svenska kärnkraftverken har under 80- och 90-talen varit ca 1–10 % av utsläppsgränserna, vilket motsvarar 0,001–0,01 mSv/år för den kritiska gruppen.

Sammanfattningsvis är min bedömning att det skydd som nuvarande gränsvärden ger är betryggande för individen vid beaktande av den uppvärdering av risken som gjorts efter 1977.

Anf. 153 LENNART DALÉUS (c)

Herr talman! Jag vill tacka miljöministern för det informativa svaret, som innehåller flera intressanta redovisningar, dock icke riktigt det jag var ute efter.

I frågan hur riskerna med strålning har förändrats byggde jag min uppgift – tio gånger högre – på ett svar som chefen för Strålskyddsinstitutet gav i riksdagen vid en offentlig utfrågning med Miljövårdsberedningen 1993. Där sade han explicit att cancerrisken var ungefär tio gånger högre än 1977. Om det har ändrats till fyra gånger högre vore det mycket intressant att få veta var den informationen är hämtad. Den har sannolikt förändrats. Personligen är jag mycket intresserad av var den förändringen har skett.

Min poäng var alltså följande. Om cancerrisken nu bedöms vara såg fyra gånger större än 1977 och om de siffror som finns gällande utsläppsbegränsningar då var hänförliga till den bedömning som gjordes av cancerrisken och man antar att cancerrisken har förändrats, borde man förändra utsläppsnormerna så att de står i paritet med den aktuella bedömningen av cancerrisken. Jag har tittat i Strålskyddsinstitutets föreskrifter, föreskriftsserie 1991:5. I 8 § talar man om den globala kollektivdosekvivalenten. Den är densamma, nämligen 5 mSv per år och gigawatt installerad elektrisk kraft, som den var 1977. Där har det alltså inte skett någon förändring. Det innebär att man gör en strängare bedömning av vad cancerrisken är, men man har inte låtit det åtföljas av strängare instruktion till kärnkraftverken. Det är angeläget. Vi kan inte lita på att man håller sig inom gränserna. Gränserna måste naturligtvis sättas rätt.

Min fråga är: Är regeringen beredd att förändra gränssättningen?

Anf. 154 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Då fick jag förklaringen till varför Lennart Daléus hade räknat så fel eller förde så felaktiga anteckningar 1993. Svenska myndigheter uppger nu som 1993 att man har förändrat beräkningen från tio till fyra gånger.

Kraven har skärpts. Tidigare kunde det vara "ett antal år". Nu är det ett visst antal mSv under en viss period. Det är alltså en klar skärpning jämfört med tidigare.

Anf. 155 LENNART DALÉUS (c)

Herr talman! Det stämmer inte riktigt. Det är ingen fara med mina anteckningar, för jag förde inga anteckningar vid utfrågningen. Jag litar på den av generaldirektören i SSI godkända bok som kom ut 1993. Där ser man mycket tydligt att han säger att risken ligger tio gånger högre än den skattnings som görs. På den explicita fråga som han fick 1993 om utsläppsföreskrifterna hade ändrats svarade han nej. Man har alltså inte ändrat den globala kollektivdosekvivalenten som en följd av den nya bedömningen. Om miljöministern menar att en förändring av siffrorna i 8 § i den aktuella förordningen har ändrats har vi olika papper. Jag har kopior på de aktuella paragraferna, och de har inte förändrats. Men bedömningen av cancerrisken har förändrats.

Då är min fråga: Borde inte detta leda till en strängare inställning när det gäller hur mycket kärnkraftföretagen får släppa ut?

Anf. 156 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Jag föreslår att Lennart Daléus och jag sätter oss med våra papper i efterhand för att reda ut siffrorna. Det verkar inte som att vi kommer överens om fakta här.

Anf. 157 LENNART DALÉUS (c)

Herr talman! Det skall jag naturligtvis gärna göra. Den uppmärksamme läsaren av protokollet från dagens debatt kommer naturligtvis

också att gå in och se vilka förändringar som har skett och vilka siffror och värden som har förändrats.

Låt mig lansera resonemanget kring varför dessa förändringar är angelägna och varför en del inte vill åstadkomma förändring. Jag är helt på det klara med att miljöministern inte tillhör den gruppen. Ställde man de stränga krav när det gäller utsläpp som den nya bedömningen av cancerrisken föranleder kommer det att innebära – det är min bedömning – kraftigt ökade kostnader för kärnkraftföretagen att möta nya aktuella rättvisande utsläppskrav. Det finns de som inte vill dra på sig de kostnaderna.

Det samtal som miljöministern inbjuder till är jag gärna med om att föra.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1994/95:111
30 maj

Svar på frågor

26 § Svar på fråga 1994/95:543 om producentansvar för förpackningar

Anf. 158 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Lennart Daléus har frågat mig hur regeringen avser att använda lagstiftningen för att driva på utvecklingen vad gäller producentansvar för förpackningar.

Regeringen upplever att producentansvaret för förpackningar inledningsvis inte har fungerat så bra som man kunde önska. Ett exempel på detta är insamlingen av engångsglas. Förordningen (1994:1235) om producentansvar för förpackningar ger, som den är skriven, inte något större utrymme för sanktioner mot producenter som inte sköter sina åligganden. Regeringen har bl.a. därför den 30 mars 1995 gett Statens naturvårdsverk, som är tillsynsmyndighet enligt förordningen, i uppdrag att utreda producentansvaret för bl.a. engångsglas. Naturvårdsverket skall ta fram en tydlig bild av hur producentansvaret fungerar, bedöma hur troligt det är att återvinningsnivåerna uppnås i tid samt föreslå åtgärder inklusive eventuella författningsändringar. En delredovisning av uppdraget skall ske beträffande bl.a. engångsglasen den 31 oktober 1995.

Statens naturvårdsverk har enligt förordningen (1994:1235) om producentansvar för förpackningar möjlighet att meddela ytterligare föreskrifter som behövs för uppgiftsskyldigheten och verkställigheten av förordningen. Naturvårdsverket har nyligen remissbehandlat förslag till föreskrifter, och förslaget bereds för närvarande i verket. Dessa föreskrifter skall notifieras hos kommissionen, enligt EU:s regler, innan de kan bli gällande i Sverige.

Anf. 159 LENNART DALÉUS (c)

Herr talman! Skälet till att jag ställde den här frågan är att jag blev litet förvånad när jag såg direktiven till utredningen om hur producentansvaret har fungerat. Det är faktiskt tvärt emot vad miljöministern

säger i sitt svar. Det finns mycket tydliga möjligheter att utöva sanktioner mot producenter som inte sköter sina åligganden.

I de aktuella förordningarna stadgas, med referens till renhållningsslagen, att producenter skall bete sig på ett visst sätt. Man påpekar också i de aktuella förordningarna att det är straffsanktionerat om man inte gör det. Man pekar ut i de aktuella förordningarna vem det är som har att utöva tillsynen och se till att det fungerar. Det är nästan en tillfällighet som ser ut som en tanke, eller tvärtom, nämligen att den som skall utöva tillsyn är Statens naturvårdsverk, som också skall utfärda de tilläggsföreskrifter som behövs för att få det hela att fungera. Det är sanktionerat med upp till högst två års fängelse.

Att man ett knappt år efter det att ett antal centralt viktiga förordningar när det gäller producentansvaret har trätt i kraft, som också miljöministern påpekar i direktiven till utredningen, gav kontrolldirektiv till den myndighet som ursprungligen har att se till att det fungerar förvånade mig. Därför undrar jag om miljöministern har övervägt att använda den aktuella lagstiftningen och dess sanktionsmöjligheter för att se till att det fungerar. Miljöministern säger att det inte finns något större utrymme. Har miljöministern prövat någon möjlighet att utöva sanktioner om det inte fungerar?

Anf. 160 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Lennart Daléus får gärna förklara för mig hur han skall få sanktionssystemet att fungera i praktiken. Jag är väldigt intresserad av hur det skall göras eftersom ingen utom Lennart Daléus anser att sanktionssystemet fungerar.

Anf. 161 LENNART DALÉUS (c)

Herr talman! Jag är inte ensam. När vi kommer att läsa snabbprotokollet från dagens debatt kommer vi att se, att i den inledande frågestund som miljöministern hade med en partikamrat sade partikamraten mycket riktigt att den här lagstiftningen var en bra tanke och en bra lag. Jag delar den bedömningen och den uppfattningen. Den rymmer i 21–23 §§ renhållningslagen explicita detaljerade redogörelser för hur tillsynen av efterlevnaden skall gå till. Den rymmer i 24 § renhållningslagen en redovisning av vilket ansvar som gäller om man inte följer lagstiftningen.

Dessa möjligheter finns att utöva sanktioner. Innan man dömer ut dem bör man åtminstone pröva dem. Att i förväg säga att de inte fungerar är väl att träda Naturvårdsverket i ämbetet när det gäller utvärderingar.

Anf. 162 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! I debatten om mitt andra svar i dag sade frågeställaren att det var en bra tanke, men att en bra tanke hade gett problem när det gällde lagstiftningen och tillämpningen av lagstiftningen.

Lennart Daléus är ensam om att anse att producentansvaret innefattar en lagstadgad sanktionsmöjlighet. Bl.a. för att utreda hur ett sådant skulle kunna fungera har vi nu skickat det här till Naturvårdsverket.

Alternativet hade varit att fortsätta att låta situationen vara kaotisk fram till 1997 och då börja titta på vilka åtgärder som skall vidtas. Det hade inte varit ansvarsfullt.

Jag tycker att det här är en bra tanke. Jag avser också att reda ut och städa upp i röran och se till att en bra tanke också resulterar i en bra lag.

Prot. 1994/95:111
30 maj

Svar på frågor

Anf. 163 LENNART DALÉUS (c)

Herr talman! Det är inte sant att den tidigare debattören sade att det bara var en bra tanke, utan hon sade – det kommer protokollet att visa – att det var en bra lag.

Nu säger miljöministern att jag är den ende som menar att det finns sanktionsmöjligheter. Nu vet jag inte riktigt hur jag skall bete mig, herr talman. Jag har alltså den aktuella förordningen här. I 8 § om returpapper sägs det att bestämmelser om tillsyn av efterlevnad av denna förordning finns i 21–23 §§ renhållningslagen. Jag går då in och tittar i de tre paragraferna, och där står det vem som utövar tillsyn, hur det går till och vilka straffsanktioner som finns. Jag kan inte göra mer, herr talman.

Det leder kanske inte längre än till att jag pekar på de här lagarna, att de finns, att det går att läsa dem och att det går att tillämpa dem. Om jag är den ende som har upptäckt lagarna är röran kanske litet större än jag förmodade. Det var sannolikt inte det som miljöministern ville åstadkomma med sitt svar.

Anf. 164 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Jag upprepar: Det var en bra tanke, men tyvärr blev den hastigt ihopkommen och en mycket urvattnad lag blev resultatet.

Nu skall vi försöka reda ut röran, men det går inte att tillämpa dagens lagstiftning fullt ut för att få till stånd sanktioner. Men jag är övertygad om att vi kommer att reda ut det problemet också. Framför allt hoppas jag att ett antal producenter kommer att känna sig manade – av det uppdrag som vi har gett till Naturvårdsverket – att ta sitt ansvar, så att vi inte behöver gå in med sanktionsbestämmelser.

Anf. 165 LENNART DALÉUS (c)

Herr talman! Jag har all respekt för att miljöministern tycker att lagen är dålig – det må vara –, att miljöministern tycker att den är urvattnad, att miljöministern vill ge tydliga signaler och att miljöministern tycker att det möjligen var en bra tanke.

Men vad som undandrar sig min bedömning och min insikt är hur man kan döma ut möjligheterna att utöva sanktion enligt den gällande lagstiftningen, när lagstiftningen i flera fall trädde i kraft för knappt ett halvår sedan. Lagen rymmer ju sanktionsmöjligheter. Hur kan man döma ut möjligheterna att utöva sanktion innan man ens har prövat detta? Icke i ett enda fall har regeringen prövat att använda sanktionsmöjligheterna. Ändå säger man att de icke finns och att de icke går att använda.

Det är för mig obegripligt, herr talman, men jag förstår att debatten stannar där.

Anf. 166 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Nu tycker jag att debatten går på tomgång och att vi upprepar oss. Jag föreslår därför att vi slutar debatten här.

Överläggningen var härmed avslutad.

27 § Svar på fråga 1994/95:545 om kraftverksbygge i Chile

Anf. 167 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)

Herr talman! Elisa Abascal Reyes har frågat om jag avser att verka för att en generell miljö- och socialkonsekvensanalys genomförs i fråga om det redan pågående kraftverksbygget Ralco i Chile.

Projektet befinner sig ännu bara på idé- och utredningsstadiet och är bara ett av flera alternativ för att utveckla energitillgången i Chile. Miljökonsekvensstudier har påbörjats, och möten har organiserats mellan energimyndigheten och den lokala befolkningen för att diskutera förutsättningar och sociala konsekvenser av en eventuell utbyggnad.

Sverige har i detta skede ingen som helst anknytning till Ralco.

Mot denna bakgrund finns det ingen anledning att från svensk sida verka för en generell miljö- och socialkonsekvensanalys av Ralcoprojektet.

Anf. 168 ELISA ABASCAL REYES (mp)

Herr talman! Jag finner att statsrådet gör det väldigt lätt för sig, när han hävdar att Sverige i detta skede inte har någon som helst anknytning till Ralcoprojektet.

Framför allt har jag synpunkter på följande formulering:

”Projektet befinner sig ännu bara på idé- och utredningsstadiet och är bara ett av flera alternativ för att utveckla energitillgången i Chile.”

Faktum är att de turbiner som ligger färdiga i Oslo har just den kapaciteten – dvs. elva gånger så stor kapacitet som turbinerna för Panguéprojektet – att de troligtvis kommer att användas för Ralco. Det är alltså ett långt framskridet projekt. Ett chilenskt privat energiföretag har dessutom öppet deklarerat att Ralco är ett projekt.

Vi kan då diskutera Sveriges ansvar i detta. Var det inte så att NORAD från början var tveksam till att delta i projektet, just därför att man såg faran för att det skulle röra sig om upp till sex dammar? Det gällde framför allt Ralco, som skulle innebära ett väldigt stort ingrepp – mycket större än Pangué. Men Sverige har via BITS klart uttryckt att det bara rör sig om en damm. Dessutom var pengarna villkorade till att det skulle vara en damm. Just med denna ursäkt – att det bara rör sig om ett dammbygge – har Sverige låtit bli att göra en generell ackumulator miljökonsekvensanalys.

Miljörörelsen har länge sagt att det inte bara blir ett dammbygge, utan att Ralco står näst i tur. Det svenska biståndsorganet BITS har hela tiden sagt emot detta. Vi kan konstatera att BITS hade fel.

Jag kan inte nog understryka hur djupt det smärta mig att Ralco kommer att genomföras i alla fall. Då är det klart att Sverige har ett retroaktivt ansvar, i och med att pengarna var villkorade. Jag undrar om Pierre Schori är beredd att ta det här ansvaret.

Prot. 1994/95:111

30 maj

Svar på frågor

Anf. 169 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)

Herr talman! Jag kan bara upprepa att Sverige inte har någon som helst anknytning till Ralco. Därför finns det ingen anledning för oss att verka för en generell miljö- och socialkonsekvensanalys av just Ralcoprojektet.

Däremot kan jag upplysa om att det är fel att säga att BITS i tidigare sammanhang har vägrat att göra en miljö- och socialkonsekvensutredning, t.ex. när det gällde kraftverksbygget Pangué. Tvärtom ställde BITS bestämda krav på sådana studier och på betydande miljöhänsyn i projektets genomförande. De studierna gjordes. På chilenskt uppdrag lät BITS dessutom en svensk konsult granska projektet utifrån sådana studier. Konsulten ansåg att såväl de sociala som de miljömässiga konsekvenserna var avsevärt mindre än vad som är vanligt vid kraftverk av den här storleken.

Man beviljade krediter när det gällde Pangué på villkor att en utarbetad åtgärdsplan för minimering av miljöeffekterna skulle fastställas. Dessa villkor uppfylldes, och då beslöt man att ingå avtal och godkänna utbetalningsplanen i december 1993. Men det är alltså ett annat projekt än det som Elisa Abascal Reyes frågade om.

Anf. 170 ELISA ABASCAL REYES (mp)

Herr talman! Här finns många dimridåer. Statsrådet pekar på att det är fel av mig att säga att BITS inte har gjort någon miljökonsekvensanalys. Men det finns olika miljökonsekvensanalyser. I den som gjordes av det norska biståndsorganet NORAD tillsammans med en konsultbyrå var man väldigt kritisk till Panguéprojektet, framför allt med hänvisning till att det kunde röra sig om andra projekt. Sannolikt hade inte något av de två nordiska biståndsorganen beviljat pengar till detta projekt om det hade rört sig om sex dammar, inte ens om det hade rört sig om två dammar, i och med att konsekvenserna är så allvarliga.

Pierre Schori säger att Sverige inte har någon anknytning till Ralco, och det kan jag bara tolka så att han anser att det är helt okej att bryta avtal. Man har utgått från att det skulle bli bara en damm, och när det blir en damm till säger man bara "oj då".

När det gäller vad konsulterna ansåg kan jag bara säga att miljökonsekvensanalyserna har ändrats med tiden, inte på grund av ändrat faktaunderlag utan av andra orsaker.

Anf. 171 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)

Herr talman! Nu är vi ute i periferin. För det första svarade jag på den fråga som ställdes, och jag konstaterade att Sverige inte alls har någon anknytning till detta projekt.

För det andra upplyste jag om att man från BITS sida hade ställt bestämda villkor när det gällde konsekvenserna för miljön i Pangueprojektet – tvärt emot vad frågeställaren sade.

För det tredje kan jag säga, eftersom vi kom in på det också, att Sverige kommer att tillämpa mycket stränga miljökrav på alla typer av stora projekt som innebär ingrepp i naturen.

Anf. 172 ELISA ABASCAL REYES (mp)

Herr talman! Det återstår att se vad "stränga miljökrav" innebär. Det råder ju en viss laglöshet på det här området. Jag vill återigen understryka att Sverige har en anknytning till Ralcoprojektet just därför att man gjort sin första miljökonsekvensanalys på grundval av att det skulle röra sig om en enda damm. Om det handlar om två dammar innebär det en ny situation som man måste ta itu med.

Detta hände visserligen till största delen under den borgerliga regeringen, men det vore intressant om socialdemokraterna kunde ta ett nationellt ansvar för detta.

I och med att Pangueringen var villkorad måste naturligtvis en ny analys göras.

Jag kan konstatera att ingenting kommer att ske och att detta lämnas åt sitt öde. Det är tydligen fritt fram för privata företag att använda biståndspengar och bryta avtal.

Anf. 173 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)

Herr talman! Jag vill inte instämma i det sista som Elisa Abascal Reyes sade. Jag står fast vid vad jag tidigare har sagt.

Överläggningen var härmed avslutad.

28 § Svar på fråga 1994/95:511 om hyresgästers möjlighet att påverka ombyggnad

Anf. 174 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Herr talman! Carina Moberg har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att ge hyresgästerna möjlighet att påverka ombyggnaden med anledning av den extra femtonprocentiga subventionen.

Jag delar Carina Mobergs uppfattning om hyresgästinflytande vid ombyggnad. Det är viktigt att hyresgästerna får ett verkligt inflytande över utrustning och ombyggnad av de hus som de bor i. Regeringen har också som framgår av Carina Mobergs fråga uppmärksammat problemet inom ramen för den nyligen beslutade översynen av hyreslagstiftningen. Översynen i bl.a. denna fråga skall vara avslutad före utgången av november i år.

Några ytterligare åtgärder i denna fråga är inte aktuella för stunden. Jag kommer dock att följa den fortsatta utvecklingen och är beredd att återkomma med förslag till åtgärder om det skulle visa sig att fastighetsägare som söker statligt stöd mera allmänt börjar säga upp hyresgäster enbart i syfte att kringgå nuvarande regler om hyresgästinflyttande i hyreslagen.

Anf. 175 CARINA MOBERG (s)

Herr talman! Jag vill tacka bostadsministern för svaret. Anledningen till att jag ställde frågan är naturligtvis att jag har sett hur den förändrade hyreslagstiftningen slår mot människors vardag, primärt mot boendet och sekundärt mot den trygghet i tillvaron som bostaden är.

I dagens DN finns detta beskrivet på ett mycket bra sätt. Det rekommenderas till läsning, om det inte redan är gjort. Rimliga boendekostnader ligger naturligtvis i allas intresse, liksom att det befintliga bostadsbeståndet hålls efter och att nödvändiga renoveringar och upprustningar görs.

Det finns tyvärr åtskilliga exempel på hur enskilda hyresgäster gått i fallor i samband med ombyggnationer. De har skrivit av sina hyreskontrakt i god tro och sedan inte haft råd att teckna nya, mycket dyrare för att kunna flytta tillbaka. Det kan t.o.m. handla om fördubbling av hyran, vilket naturligtvis innebär privatekonomisk katastrof för de utlämnade enskilda hyresgästerna.

Det finns också många exempel på att bristande information lett till missförstånd som lätt kunnat undvikas genom någon form av samråd med eller intyg från hyresgästerna.

Ett bra boende uppnås först när parterna på bostadsmarknaden går i takt, dvs. när man är överens om vad den förmodade standardhöjningen som är resultatet av ombyggnaden består i.

Jörgen Andersson har i olika sammanhang uttalat sig för den sociala bostadspolitiken och slagit fast att bostaden inte är någon marknadsvara utan en rättighet för medborgarna. Även om vi, tack och lov, är överens om problembeskrivningen, vill jag fråga: Vad kan göras åt situationen i avvaktan på vad översynskommittén i hyreslagstiftningen kommer fram till? Kan bostadsministern ge en fingervisning om vilka åtgärder han är beredd att vidta om det visar sig behövas?

Anf. 176 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Herr talman! Först vill jag referera till den artikel som frågeställaren hänvisade till. Vi har granskat fallet under dagen. Av DN framgår att Råckstahus numera ägs av Silja Line och är på gång med ombyggnad där problemet kan bli aktuellt. Enligt ett telefonsamtal från en hyresgäst avser man att upprusta till nyproduktionsnivå och höja hyrorna därefter. Detta motsätter sig hyresgästerna. Vi hänvisade till hyresgästföreningen. Hyresgästerna hos Råckstahem har dock bildat en egen hyresgästförening och är alltså inte med i Hyresgästernas Riksförbund. Det är naturligtvis deras val, men vi ser vad det kan innebära att inte tillhöra ett större kollektiv.

Det är tillfredsställande att vi har en likartad utgångspunkt och att vi är överens om att det här är ett problem som skall tas på allvar.

Jag har inhämtat att hyreslagsutredningen och arbetet med hyreslagen kommer att gå relativt fort. Därför finns det inte anledning att i dag föregripa förslaget till ny hyreslag. Jag ber samtidigt frågeställaren notera att jag var mycket tydlig i den varningssignal som jag gav när jag sade att om vi får indikationer på att man missbrukar det som är tänkt att vara bra kommer vi inte att underlåta att föreslå åtgärder. Vilka de åtgärderna blir vill jag för dagen inte närmare precisera.

Anf. 177 CARINA MOBERG (s)

Herr talman! Det är sant som Jörgen Andersson säger att den del av utredningen som skall se över just det som vi diskuterar i dag skall vara färdig i november i år. Arbetet i sin helhet skall vara avslutat först före utgången av maj 1996.

Det som även fortsättningsvis oroar mig är vad som kan hända under tiden. Det jag tog upp i mitt tidigare inlägg var bara ett exempel; det finns fler. Det verkar som om antalet exempel ökar.

Det är viktigt att såväl hyresgäster med privata hyresvärdar som de som hyr av kommunala bostadsföretag kan känna trygghet i sitt boende och se fram emot ombyggnationer och saneringar med tillförsikt. Det är utomordentligt viktigt att den sociala bostadspolitiken utvecklas.

Jag hoppas att jag tolkar det hela rätt om jag tror att den sociala bostadspolitiken också inrymmer inflytande över förändring av boendestandard. Det är bra att regeringen har uppmärksammat problemet. Tack!

Anf. 178 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Herr talman! Vi har inga delade meningar. Jag anser att man som hyresgäst skall ha ett inflytande över de ombyggnader som görs i ens fastighet.

Om statsmakterna går in med ett omfattande stöd för att få i gång ombyggnadsverksamheten är det naturligtvis viktigt att detta inte missutnyttjas. Som väl är är majoriteten av hyresvärdarna i vårt land seriösa. Men det finns naturligtvis de som tar chansen. Därför vill jag återigen säga att om detta skulle missbrukas i någon större omfattning kommer vi från regeringens sida inte att stillatigande se på.

Anf. 179 CARINA MOBERG (s)

Herr talman! Avslutningsvis vill jag än en gång tacka Jörgen Andersson för svaret. Det är bra att problemen uppmärksammas. Det vore ännu bättre om någon form av uppmaning till samråd och förbättrad information till hyresgästerna kunde införas under tiden. Det vore bra om bostadsministern kunde föra fram en sådan uppfattning.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 180 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Herr talman! Dan Ericsson har frågat mig om jag mot bakgrund av de signaler som kommer från regeringen avser att entlediga Energikommissionen.

Regeringen tillmäter Energikommissionens arbete den största vikt. Arbetet är nödvändigt för att vi skall få fram ett brett och allsidigt underlag för de kommande besluten om den framtida energipolitiken. Regeringen har inte för avsikt att entlediga Energikommissionen, och svaret på Dan Ericssons fråga blir därför nej.

Anf. 181 DAN ERICSSON (kds)

Herr talman! Jag vill tacka energiministern för svaret. Vi kristdemokrater har gått in i arbetet i Energikommissionen med ambitionen att lägga fram ett förslag som skall innebära att vi når de till synes mot varandra stridande målen, nämligen att vi skall avveckla kärnkraften till år 2010, att vi inte skall öka koldioxidutsläppen och att vi inte skall bygga ut orörda älvar. Som energiministern mycket väl vet är detta inte ett helt lätt uppdrag. Ambitionen är också att vi skall nå en bred politisk enighet om hur vi skall klara omställningen av energisystemet.

Herr talman! Detta arbete försvåras definitivt av att vice statsministern nu har gått ut och sagt att det är realistiskt att nå målsättningen att kärnkraften skall vara avvecklad till år 2010. Att den signalen uppfattas som att regeringen nu är på väg att släppa eller redan har släppt ett viktigt energipolitiskt mål gör också att lusten att anstränga sig att nå ett bra resultat i kommissionen minskar.

Om regeringen redan har bestämt sig på en väldigt central punkt, nämligen året 2010, kan man fråga sig varför man skall anstränga sig för att överbrygga de motsättningar som finns. Kds ambition har varit att vi inte skall fastna i de energipolitiska skyttegravarna utan att vi faktiskt skall finna lösningar. Förstår energiministern att det känns litet meningslöst om regeringen redan har bestämt sig?

Min fråga är: Kommer regeringen fortsättningsvis att förekomma Energikommissionen? Då måste vi som sitter i Energikommissionen börja dra slutsatser.

Anf. 182 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Herr talman! Dan Ericsson glömde ett fjärde mål som finns i energioverenskommelsen från 1991, nämligen att vi skall förse industrin med konkurrenskraftig el. Det är ytterligare ett mål för den energipolitik som vi så småningom skall fastställa.

Jag framhåller ofta, och det tror jag att Dan Ericsson har hört i den här kammaren, vilken vikt jag fäster vid Energikommissionens arbete just för att förse oss med underlag för att vi skall kunna ta oss ur den energipolitiska låsning som vi i dag har. Jag tror också att det är angeläget att vi gör vårt yttersta för att få en mycket bred uppslutning kring den framtida energipolitiken.

Svar på frågor

Om regeringen redan hade bestämt sig skulle jag kunna ha förståelse för Dan Ericssons indignation. Men regeringen har inte bestämt sig. Jag tycker faktiskt att vice statsministern som alla andra har rätt att göra sin bedömning och delta i debatten.

Jag har som ansvarig energiminister sagt, och jag kan upprepa detta, att vi skall ha respekt för den svårighet det kommer att bli att ställa om halva svenska elproduktionen. Om det visar sig orealistiskt eller inte, har vi i dag inte underlag för att säga någonting vidare om. Det får vi se när kommissionen är färdig.

Jag vill tala om för Dan Ericsson att de överläggningar som skall ske med partierna så småningom i den här frågan inte kommer att ske utan kommissionens medverkan, utan med kommissionens medverkan. Det är ett klart besked på den punkten.

Anf. 183 DAN ERICSSON (kds)

Herr talman! Det är bra så långt att regeringen inte har bestämt sig. Men det är ändå litet oroväckande att höra att Jörgen Andersson försvarar att vice statsministern kan gå ut med mycket tydliga ställningstaganden i en fråga som jag tror att energiministern mycket väl inser är en av de absoluta knäckfrågorna i Energikommissionens arbete.

Ministern måste ju förstå hur processen fungerar i ett utredningsarbete där vi försöker att finna lösningar och metoder för att nå målsättningar. Man kan också tala om att ge och ta i dessa sammanhang. Själva processen för att komma överens i utredningen störs rätt kraftfullt av den här typen av markeringar. När de också av olika intressenter i energipolitiken tolkas på ett visst sätt försvåras arbetet. Det gör att viljan att verkligen försöka anstränga sig från olika partiers sida kan komma att minska. Det är det som är faran med den här typen av uttalanden.

Anf. 184 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Herr talman! Om det hade varit ett bestämt ställningstagande kunde jag ha förstått Dan Ericsson. Men vad vice statsministern sade – jag såg själv intervjun – var att hon gjorde den bedömningen. Jag menar att vice statsministern precis som alla andra har rätt att göra sin bedömning och delta i debatten.

Jag är ansvarig energiminister, och jag skall ta emot kommissionens rapport och vara delaktig i de överläggningar som skall ske, eventuellt på partiledarnivå – jag förmodar att det blir fallet. I den egenskapen ger jag nu ett klart besked att kommissionen skall vara en viktig länk i de diskussionerna. De överläggningar som skall ske om energipolitiken i Sverige skall ske med kommissionen och icke vid sidan av kommissionen.

Anf. 185 DAN ERICSSON (kds)

Herr talman! Vi kommer inte längre i debatten. Det är kanske med vissa farhågor jag lämnar debatten här i dag. Man kan se fram emot nya markeringar från vice statsministern, exempelvis i en pågående process

som är oerhört svår att hantera om vi skall kunna komma överens. Det bekymrar mig starkt.

Om detta upprepas uppkommer frågan: Är det meningsfullt att fortsätta ett utredningsarbete om det försvåras avsevärt och om aktörer på det energipolitiska området uppfattar det så, att regeringen redan har bestämt sig? Jag hoppas att den signalen i alla fall nu går fram till energiministern, att den här typen av markeringar är synnerligen olyckliga.

Anf. 186 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Herr talman! Som ansvarig energiminister, som Dan Ericsson har ställt frågan till i dag, tycker jag att jag har varit mycket tydlig på den här punkten.

Överläggningen är härmed avslutad.

30 § Svar på fråga 1994/95:525 om utländskt ägande av svensk kärnkraftsindustri

Anf. 187 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Herr talman! Eva Goës har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att förhindra utländskt ägande i Sydkraft eller annan kärnkraftsindustri.

Fram t.o.m. år 1992 krävdes enligt den s.k. förvärvslagstiftningen godkännande av regeringen vid överlåtelse av svenska företag till utländska intressen. Förvärvslagstiftningen var dock inte förenlig med de regler som gäller inom EU eller inom OECD. Riksdagen beslutade därför år 1992 (prop. 1991/92:71, bet. 1991/92:NU15, rskr. 1991/92:96) att avskaffa förvärvslagstiftningen. Regeringen har därför inte längre några formella möjligheter att pröva utländska förvärv av svenska företag.

Det är riktigt att det utländska ägandet av svensk kraftindustri, och därmed också av den svenska kärnkraften, har ökat under de senaste åren. Drygt hälften av kärnkraften i Sverige kontrolleras dock av Vattenfall AB genom helägda dotterbolag eller bolag där Vattenfall har ett stort majoritetsinflytande. Denna regering har deklarerat att Vattenfall kommer att förbli i statlig ägo.

För övrig kraftindustri har regeringen, som nyss nämdes, inga formella möjligheter att hindra utländska köp av aktier. Med tanke på kraftproduktionens och kärnkraftens betydelse som en del av infrastrukturen finns det starka skäl att noga följa utvecklingen på ägarsidan.

Då Eva Goës, som framställt frågan, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet, medgav tredje vice talmannen att Ragnhild Pohanka fick delta i överläggningen.

Prot. 1994/95:111
30 maj

Svar på frågor

Anf. 188 RAGNHILD POHANKA (mp)

Herr talman! Jag får tacka för svaret. Få teman har diskuterats så motsägelsefullt som atomkraften. En orsak är den olösta frågan om kärnavfallet. I en gammal artikel i Der Spiegel anser man att den frågan är löst i Tyskland. Det handlar om uppärbetning, kretslopp av lågaktivt avfall och säker underjordisk lagring av detta. Lång erfarenhet, pilotprojekt och teoretiska beräkningar har bevisat hållfastheten i detta sätt att lagra. Det står också i artikeln att det finns ett sådant lagringsförfarande i Sverige.

Sydkraft är delägare i Forsmark, och Preussen Electra och även Electricité de France är delägare i Sydkraft. Sydkraft har även ett lager i Forsmark. Då kan man tänka sig att företaget lagrar där uppe.

Det finns också ett hemligt brev – letter of intent – mellan Sydkraft och Preussen Electra som innebär att Preussen Electra skall få tillgång till End-lager, dvs. slutförvaring. Var finns det brevet, och vad innebär överenskommelsen?

Var går gränsen för vad som är svenskt, tyskt eller franskt kärnavfall när tyska och franska företag är delägare i svenska kärnkraftsföretag och lager?

Vi i Miljöpartiet vill skilja kärnkraftsproducenterna från de andra el- och energiproducenterna. Kärnkraften skall vara i samhällets ägo, precis som det stod på folkomröstningssedeln. Den bör förstatligas och kontrolleras av riksdag och regering.

Det stod så här på linje 2:s valsedel: Kärnkraftverk och andra framtida anläggningar för produktion av elkraft skall ägas av stat och kommun.

Utländskt ägande försvårar en avveckling. Därför bör riksdagen besluta att ägandet av kärnkraftverken inte ytterligare får föras ut ur landet. Däremot bör man se över om man kan köpa tillbaka det.

Anf. 189 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Herr talman! Frågeställaren har frågat vilka åtgärder regeringen kan vidta för att förhindra en ökning av utländskt ägande i företagen. Där har jag svarat att vi inte har några formella möjligheter på grund av det jag har redovisat i svaret.

Jag är bekymrad över ökningen av det utländska ägandet i Sydkraft. Det är klart att regeringen har möjligheter att föra diskussioner med dem som trots allt fortfarande har majoriteten i Sydkraft, nämligen fem sydsvenska kommuner. Den möjligheten tänker vi naturligtvis inte avhända oss.

Jag har också offentligt uttalat mig kritiskt mot min egen hemkommun som veckan innan majoritetsskiftet sålde av kommunen ägda aktier just till det franska företaget. Det gjorde man veckan innan majoritetsskiftet.

Anf. 190 RAGNHILD POHANKA (mp)

Herr talman! Jag får verkligen beklaga det. Men det finns också andra kommuner än sydkommunerna som nu försöker sälja ut aktier. Man har t.ex. talat om det i Skellefteå kommun.

Kommer en mindre mängd utbränt kärnbränsle att produceras om aktierna ägs av nya namn? Så blir det knappast eftersom det troligen inte finns några köpare som tänker lägga ner verksamheten. Det är snarare så att alla potentiella köpare kommer att vilja driva verken så länge som möjligt av ekonomiska skäl, kanske långt efter år 2010.

Den enda möjligheten att skynda på avvecklingen genom försäljning skulle vara om staten i enlighet med den segrande linjen i folkomröstningen köper tillbaka en del aktier med avsikt att avveckla kärnkraften. Det finns ju även möjlighet att köpa tillbaka en del aktier så att inte majoriteten hamnar fel.

Anf. 191 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Herr talman! Den möjligheten finns.

Sedan vill jag rätta till en missuppfattning. Skellefteå äger ingenting i Sydkraft. Där finns det inga som helst bindningar.

Jag tycker att det finns anledning att följa den här frågan mycket noga, precis som jag har sagt i svaret. Vi kan inte acceptera ett hur stort utländskt ägande som helst i Sydkraft mot bakgrund av det som stod på linje 2:s lapp i folkomröstningen. Den fick ju flest röster i det här landet.

Anf. 192 RAGNHILD POHANKA (mp)

Herr talman! Skellefteå kommun äger inte aktier i Sydkraft utan i Forsmark. Det är dessa aktier som man har talat om att sälja ut. Det är bekymmersamt eftersom det utländska ägandet ökar då. Miljöpartiet har alltså den åsikten att vi bör behålla detta i statlig ägo och även skilja det från annan elproduktion. Avvecklingen är i fara, och det ser vi som det största hotet.

Överläggningen var härmed avslutad.

31 § Svar på fråga 1994/95:526 om EU:s energipolitik

Anf. 193 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Herr talman! Dan Ericsson har frågat mig om jag är beredd att arbeta för ett nytt energifördrag inom EU för en energipolitik inom uthållighetens ramar.

Ett utökat samarbete på energiområdet inom EU är något som länge har diskuterats inom gemenskapen. De energikällor som i dag är direkt berörda av avtal inom gemenskapen är kol i kol- och stålfördraget respektive kärnkraft i Euroatomfördraget.

För energiområdet i övrigt finns inga speciella avtal eller artiklar i Romfördraget. Däremot berörs energiområdet av Romfördragets generella artiklar om konkurrens, tillskapande av den inre marknaden, statsstöd, forskning och även – efter Maastrichtavtalet – av artiklar om miljö och transeuropeiska nätverk. Med stöd av Romfördraget finns också ett omfattande energisamarbete inom EU.

Enligt min mening finns det förhållanden och problem inom energiområdet som gör det angeläget med samarbete på unionsnivå. Inte minst gäller detta miljöproblem som är relaterade till energisystemet. En öppen fråga är emellertid i vilken form ett sådant samarbete bör ske.

Frågan om att utvidga Romfördraget till att omfatta ett särskilt kapitel om energipolitik kommer upp på 1996 års konferens. Det pågår nu också en diskussion inom EU, initierad av en s.k. Grönbok från kommissionen i januari, om behovet av och formerna för ett utökat energisamarbete.

Jag tycker att det är angeläget att en så viktig fråga som en gemensam energipolitik får en allsidig belysning utifrån en bred diskussion med berörda intressenter och allmänhet. Inte minst viktig är frågan om i vilken utsträckning som det önskvärda samarbetet på energiområdet kräver några tillägg till texten i Romfördraget. I denna fråga har jag ännu ingen bestämd uppfattning. Mot bakgrund av det underlag som hittills presenterats synes Romfördraget i dess nuvarande utformning ge goda möjligheter för ett långtgående och önskvärt energisamarbete inom EU.

Under hösten kommer dock ytterligare analyser och underlag att tas fram. Detta tillsammans med den diskussion vi kommer att ha i Sverige, inte minst mot bakgrund av Energikommissionens överväganden, är viktiga utgångspunkter för Sveriges ställningstagande på regeringskonferensen nästa år.

Anf. 194 DAN ERICSSON (kds)

Herr talman! Jag tackar också för detta svar. Det är bra att ministern säger att Romfördraget är en god utgångspunkt när man skall diskutera en gemensam energipolitik inom EU.

Men på den centrala punkten har jag inte fått något svar. På min fråga om han är beredd att arbeta för ett energifördrag inom EU för en energipolitik inom uthållighetens ramar svarar ministern att han inte har någon bestämd uppfattning. Det är litet förvånande, inte minst mot bakgrund av att regeringen redan i mars i en skrivelse till riksdagen presenterade det svenska miljöarbetet i EU. Där står det att EU-kommissionen nu förbereder EU:s nya energipolitiska riktlinjer genom att initiera en bred debatt i medlemsländerna kring de energipolitiska målen och prioriteringen av dessa. Sverige bör ha goda förutsättningar att spela en aktiv roll i den energipolitiska diskussionen inför regeringskonferensen och att bidra till att miljöaspekterna får en stor tyngd i den framtida politiken.

Mot bakgrund av det borde väl regeringen också ha en uppfattning om vilka energifrågor vi skall driva. Vi i kds har en ganska bestämd uppfattning om detta. Det kan jag kanske återkomma till om jag får ytterligare repliktid.

Man kan ju också hänvisa till de nordiska socialdemokraternas miljöprogram från valrörelsen. Det har jag gjort i tidigare debatter. Där talar man mycket tydligt om att västvärldens ekonomiska resurser i huvudsak skall användas för att hjälpa Öst- och Centraleuropa att for-

ma en ny energipolitik baserad på miljövänliga och förnybara energikällor. Det är en energipolitik som även övriga Europa måste anamma.

Det finns redan en grund. Jag förstår inte riktigt energiministerns tvekan och att han inte kan ge ett besked här i kammaren.

Prot. 1994/95:111
30 maj

Svar på frågor

Anf. 195 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Herr talman! Jag har redovisat den svenska inställningen till de frågor som för närvarande diskuteras i EU. Jag har redovisat den i näringsutskottet och EU-nämnden.

Vi har stött ett danskt förslag om att bygga in den klimatkonvention som vi tog ställning till i Rio i Grönboken. Där hade vi framgång genom att Danmark och Sverige agerade gemensamt. Det blev så småningom också beslutat i ministerrådet att kommissionen skall bygga in det.

Det jag har tagit upp men som jag inte har tagit ställning till ännu är om energipolitiken skall bli en gemensam EU-politik, något som man ansåg redan i Maastrichtfördraget och som en del vill bygga in i regeringskonferensen 1996, eller om energipolitiken fortfarande skall vara en mellanstatlig fråga. Med det underlag jag har i dag lutar jag åt att det fortfarande skall vara en mellanstatlig fråga. Det är därför jag säger att jag på den punkten inte är beredd att ta ställning.

Anf. 196 DAN ERICSSON (kds)

Herr talman! Jag frågar mig då vad regeringen menar när man i sin skrivelse till riksdagen talar om att Sverige har goda förutsättningar att spela en aktiv roll i den energipolitiska diskussionen, om vi sedan inte har någon uppfattning i frågan. Det är svårt att vara aktiv och spela en roll om man inte har en uppfattning och driver en bestämd linje.

Vi kristdemokrater menar att centrala mål i EU:s energipolitik, om vi får en sådan – och jag menar att vi måste försöka finna gemensamma drag i denna fråga – skall vara att främja energieffektivisering och utveckla förnybara energislag, att skydda naturresurser och att målmedvetet minska dagens beroende av icke förnybara energislag. Jag tror också att detta ligger i linje med vad de nordiska socialdemokraterna tycker. Jag undrar då varför man inte tar steget fullt ut och nu driver de här frågorna.

Anf. 197 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Herr talman! Vi måste ta ställning först. Vill vi att energipolitiken skall vara en gemensam EU-fråga, eller vill vi att energipolitiken skall vara en mellanstatlig fråga? Det är ett mycket viktigt ställningstagande, och där anser jag att vi i dag inte har ett tillräckligt underlag för att ta slutlig ställning. Det innebär inte att Sverige inte har intagit en position i fråga om de punkter som är uppe på EU:s ministerråds dagordning – jag skall för övrigt delta där den här veckan. Vi har en klar position vad gäller elmarknadsfrågorna, vad gäller Grönboken, som vi har redogjort för, och vi har naturligtvis en uppfattning om de transeuropeiska frågor som finns.

Men såvitt jag förstår är detta inte avsikten med Dan Ericssons fråga om energipolitiken i stort. Vad gäller energipolitiken i stort menar jag alltså att vi först måste ta ställning till om det skall vara en EU-fråga eller om det skall vara en mellanstatlig fråga.

Överläggningen var härmed avslutad.

32 § Svar på fråga 1994/95:528 om medel till kärnkraftsinformation

Anf. 198 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Herr talman! Eva Goës har frågat mig om jag kommer att tillse att medel för kärnkraftsinformation tilldelas avvecklingssidan i god tid före höstens kampanj från kärnkraftsanhängarna.

Inledningsvis vill jag betona att det statliga Vattenfall inte kommer att genomföra någon kampanj för eller emot kärnkraften. Det vore, som näringsministern framhöll i sitt svar på en interpellation av Birger Schlaug (1994/95:114), oförenligt med relationen till ägaren om ett av staten ägt bolag gjorde egna ställningstaganden i politiska frågor.

Så över till det som Eva Goës kallar informationssuget. Jag är medveten om att olika grupperingar på allehanda sätt försöker påverka opinionen. Det är ingenting nytt, och det gäller i så gott som alla frågor som vi skall ta ställning till här i riksdagen.

Vad gäller energifrågan arbetar nu den parlamentariskt sammansatta Energikommissionen för att skapa förutsättningar för en bred partipolitisk uppgörelse om den framtida energipolitiken. Kommissionen tar fram ett omfattande underlag om energifrågorna, bl.a. frågan om kärnkraftens avveckling. Energikommissionen skall avsluta sitt arbete den 1 december 1995. Vi kommer då alla att få tillgång till mycket omfattande underlag och analys av de grundläggande energipolitiska frågorna. Jag räknar med att detta material skapar förutsättningar för en saklig, allsidig och bred energipolitisk debatt. Jag ser därför för närvarande inget behov av några särskilda statliga medel för kärnkraftsinformation inför de kommande energipolitiska besluten.

Då Eva Goës, som framställt frågan, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet, medgav tredje vice talmannen att Birger Schlaug fick delta i överläggningen.

Anf. 199 BIRGER SCHLAUG (mp)

Herr talman! Jag skall börja med att vara vänlig och säga att det är trevligt att möta energi- och bostadsministern så här efter vår allergiseringsuppgörelse, som ju ger både jobb och en bättre miljö. Den är förmodligen den bästa biten i själva RAS-uppgörelsen, och den står ju vi för, kan man säga. Detta är positivt och bra.

I övrigt vill jag bara säga: Kära hjärtanes, det var förskräckligt! Vattenfall genomför ingen kampanj, säger energiministern. Men man har ju redan börjat. Man har redan börjat i stor skala, med helsidesan-

nons efter helsidesannons i Göteborgspressen. Vattenfalls interna upplägg är att vi "alla skall bli ambassadörer för kärnkraften". Det är helsidesannonser och chartrade tåg, tre stycken, med gratis supé och gratis middag på Ringhals för allmänheten. Vad är detta om inte en kampanj?

Det Eva Goës egentligen undrar i sin fråga är om det, om nu statliga medel används på det här sättet – för vi är ju överens om att Vattenfall är ett statligt företag – inte finns skäl för staten att skjuta till minst lika mycket pengar som Vattenfall redan har använt i ren kärnkraftspropaganda till de utomparlamentariska nej-rörelserna när det gäller kärnkraft, t.ex. Folkkampanjen mot kärnkraft.

Såvitt jag förstår är Vattenfall inblandad i den kampanj som kommer i höst, om inte regeringen kan stoppa detta. Bakom den står också SAF och en del fackföreningar. Det är en gigantisk kampanj, och den syftar till att Ringhals 2 inte skall avvecklas när driftstillståndet går ut den sista december i år.

Jag tror att det är viktigt att den utomparlamentariska rörelsen har möjlighet att följa folkomröstningsresultatet och se till att det verkligen genomförs, och det är viktigt att pengar då ställs till förfogande för exempelvis Folkkampanjen mot kärnkraft, som är en sakligt sett mycket duglig organisation som jobbar seriöst. Detta skulle vara en liten liten rättning från regeringen i förhållande till de övertramp som Vattenfall, det statliga företaget, redan har gjort.

Anf. 200 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Herr talman! Jag ber att få tacka för den komplimang som kom inledningsvis. Sedan tog Birger Schlaug på sig hela äran för allergisaneringsbeslutet, men utan våra riksdagsledamöter hade beslutet inte genomförts i den här kammaren.

Jag vidhåller att Vattenfall icke deltar i någon politisk kampanj. Vattenfall har lika stor rättighet som alla andra att visa upp sina anläggningar och sin verksamhet. Jag ser inga principiella skäl att vara negativ till det.

Det är regeringen som avgör frågan om Ringhals 2, och den är nu under beredning. Den frågan avgörs inte av Vattenfall, utan den avgörs av regeringen. Vattenfall får naturligtvis i det sammanhanget föra fram sina synpunkter lika väl som SKI för fram sina, men regeringen gör det slutliga ställningstagandet.

Jag är inte främmande för att det material som kommer fram genom Energikommissionens arbete – och jag tror att det kommer att bli ett av de bästa energipolitiska material som vi har blivit begåvade med i det här landet – så småningom kan kanaliseras exempelvis via studieförbunden för att vi skall få i gång en bred diskussion om den framtida energipolitiken.

Anf. 201 BIRGER SCHLAUG (mp)

Herr talman! Problemet är ändå att Vattenfall har agerat med hjälp av statliga medel. Det handlar inte bara om att man har gjort propaganda för sin egen verksamhet, utan man har agerat för att rädda kärnkraften. I det upplägg som bl.a. finns i den promemoria som har kommit

från ett konsultföretag och det upplägg som Vattenfall har inför den här vårkampanjen – och det är ett storstilat upplägg – står det uttryckligen att det gäller att rädda Vattenfalls pengar: Vi måste se till att kärnkraften räddas, vi skall alla bli ambassadörer för kärnkraften.

Om man nu, inklusive den höstkampanj som har planerats, har satsat låt oss säga totalt sett 50 miljoner på den här kampanjen, då borde väl den utomparlamentariska nej-sidan kunna få åtminstone hälften av den summa som det statliga företaget Vattenfall har använt för att göra propaganda just för kärnkraften? Det gäller inte bara de egna jobben, utan man gör faktiskt propaganda för kärnkraften i sig.

Anf. 202 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Herr talman! Jag har inget ytterligare att tillägga utöver det svar jag har gett.

Anf. 203 BIRGER SCHLAUG (mp)

Herr talman! Inte heller jag har så mycket att tillägga, mer än att demokrati inte får heta pengar. Jörgen Andersson sade att det är regeringen som avgör den här frågan. Jag litar på Jörgen Andersson, och jag litar på Ingvar Carlsson. I övrigt är jag osäker på var regeringen står när det gäller kärnkraften. Jag tror att ni vill börja avveckla, men regeringen är också i allra högsta grad beroende av opinionsstämningar. Satsas det låt oss säga 50–100 miljoner på att få opinionen att ta ställning för kärnkraften, då är kanske regeringen tyvärr lyhörd för detta, trots att Jörgen Andersson och Ingvar Carlsson kanske egentligen vill börja avveckla kärnkraften.

Anf. 204 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Herr talman! Regeringen tar ställning på sakliga grunder och icke utifrån lobbyverksamhet, och det är min bedömning att detsamma gäller den här riksdagen.

Anf. 205 BIRGER SCHLAUG (mp)

Herr talman! Jag tolkar det som ett klart löfte om att Ringhals 2 inte får något nytt driftstillstånd fr.o.m. den sista december.

Anf. 206 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s)

Herr talman! Det har jag inte sagt.

Överläggningen var härmed avslutad.

33 § Svar på fråga 1994/95:509 om tidsbegränsade uppehållstillstånd

Anf. 207 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Herr talman! Ragnhild Pohanka har, med utgångspunkt i regeringens beslut den 5 maj att bevilja asylsökande kroatiska medborgare

tidsbegränsade uppehållstillstånd, frågat mig på vilken grund regeringen bedömer krisen i Kroatien som kortvarig.

Jag vill börja med att något kommentera de nämnda besluten. I besluten den 5 maj tillämpade regeringen en relativt ny bestämmelse i utlänningslagen som stadgar att en utlänning som bedöms ha ett tillfälligt behov av skydd får beviljas tidsbegränsat uppehållstillstånd. Av förarbetena framgår att lagstiftaren avsett att bestämmelsen skall användas främst då skyddsökande flyr undan konflikter och kriser som kan bedömas ha en kortare varaktighet. Av förarbetena framgår vidare att lagstiftaren funnit att ett första tidsbegränsat uppehållstillstånd bör beviljas för upp till cirka sex månader med möjlighet till förlängning med ytterligare sex månader. Totalt rör det sig alltså om ett år som lagstiftaren funnit vara ett slags övre gräns för tidsbegränsade uppehållstillstånd.

Regeringen bedömer inte konflikten i Kroatien som kortvarig. Däremot gör regeringen bedömningen att det finns förutsättningar för att den krissituation som rådde vid beslutstillfället den 5 maj kan komma att bli av en mer övergående karaktär. För att få en rimlig tid att bedöma hur situationen utvecklar sig och för att ge de asylsökande ett rimligt andrum beslutade regeringen att bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Det är när man sätter Ragnhild Pohankas fråga om kortvarighet i förhållande till den relevanta lagstiftningen som man kan få ett mått på vad som i just detta fall skall förstås med kortvarighet. Jag vill alltså svara att regeringen gjort bedömningen att den aktuella krisen i Kroatien – som utgör grunden för skyddsbehov – kan visa sig bli övergående även om den underliggande konflikten kan komma att kvarstå under en längre period.

Anf. 208 RAGNHILD POHANKA (mp)

Herr talman! Jag tackar för svaret.

Som Leif Blomberg väl känner till arbetade Miljöpartiet och även jag personligen mycket för att vi beträffande de bosnier som hade kroatiska resedokument skulle ta det ansvar som var välbefogat när det gällde att få stanna här. Jag är naturligtvis nöjd med att de fick det.

Jag ville bara belysa frågan om kortvarighet. Jag känner till att det enligt den nya utlänningslagen går att göra på det här viset. Jag tycker också att det är befogat. Men kriserna nere på Balkan och i f.d. Jugoslavien har inte blivit mindre. I stället ökar de. Problemen blir allt större. Att Kroatien och Serbien är dödsfiender vet vi sedan gammalt.

Jag ville inte veta hur det anses se ut om ett år, utan jag ville bara få bekräftat hur den här krisen bedöms – om den bedöms som kortvarig eller om en möjlighet är att pröva den här lagen. I så fall anser jag väl att också det är befogat.

Jag tackar än en gång för svaret, som jag alltså är nöjd med.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1994/95:111
30 maj

Svar på frågor

Svar på frågor

Anf. 209 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Herr talman! Juan Fonseca har frågat mig vilka åtgärder jag avser vidta med anledning av studien "Vit makt?".

I forskning och journalistik finns invandrades representation i brottsregister och socialbidragsstatistik väl redovisad. Motsvarande uppgifter om invandrades representation i maktpositioner har emellertid saknats. Inom ramen för Civildepartementets kampanj "Ungdom mot rasism" har nu också gjorts en studie om invandrades representation i de politiska organen, inom offentlig sektor, i organisationslivets och näringslivets ledningar och i de opinionsbildande massmedierna. Studien har initierats av den särskilda kommitté, med representanter från bl.a. olika ungdomsorganisationer, som driver kampanjen tillsammans med andra nationella kommittéer inom Europarådet. Syftet med studien är att presentera underlag för en debatt om hur situationen ser ut och vad som kan göras för att förändra den. Avsikten har däremot inte varit att analysera materialet på något sätt.

Jag har med stort intresse tagit del av studiens mycket entydiga resultat. I likhet med många andra har jag fått bekräftat att invandrades representation inom samtliga undersökta områden är precis så svag som befarats. Även om det kan finnas synpunkter på hur studien lagts upp osv. går det inte att bortse från att invandrare är kraftigt underrepresenterade inom de sektorer som kartlagts. Detta förhållande är självklart otillfredsställande, vilket ställer krav på åtgärder.

För att man skall kunna agera måste studien kompletteras med en analys av bakomliggande orsaker till rådande förhållanden. Invandrare är inte en homogen grupp, och förhållningssättet till det svenska samhället varierar. En rad andra frågor aktualiseras också. Hur länge har den enskilde individen levt i Sverige? Vilken utbildningsbakgrund har vederbörande? Finns det ett politiskt engagemang osv.? De åtgärder som bör vidtas beror på vilka svaren är på dessa och på andra frågor.

Statens invandrarverk kommer att få i uppdrag att göra en egen undersökning och analys med utgångspunkt i bl.a. studien "Vit makt?". I övrigt vill jag som ett exempel också nämna Rikspolisstyrelsens strävan att få in fler invandrare som poliser.

Slutligen kan jag säga att Invandrapolitiska kommittén, inom vilken Juan Fonseca själv befinner sig, också har i uppgift att komma med tankar och idéer om vad vi gör för att förändra den här situationen.

Anf. 210 JUAN FONSECA (s)

Herr talman! Jag vill tacka invandrarministern för svaret.

Invandrarna och deras barn är starkt underrepresenterade bland beslutsfattare inom olika samhällssektorer. Mest påtaglig är underrepresentationen bland personer med rötter utanför Europa. Underrepresentationen är tämligen likartad, oberoende av samhällssektor och kön. Barn till invandrare har något högre representation än de som själva är födda utomlands.

Jag instämmer i väldigt mycket av det som sägs i invandrarministerens svar på min fråga. Men jag vill gärna ställa en konkret fråga till Leif Blomberg: Kan invandrarministern tänka sig att utarbeta en långsiktig plan för att påverka departement och andra myndigheter att anställa människor med invandrarbakgrund, helst utomnordiska som medarbetare och på högre befattningar?

Prot. 1994/95:111
30 maj

Svar på frågor

Anf. 211 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Herr talman! En av de frågor som vi nu tar tag i är att se till – där behövs ingen utredning osv. – att man i departementsvärlden undersöker vilka kunskaper och vilken kompetens som människor med invandrarbakgrund kan tillföra i arbetet på ett departement. För mitt eget departements vidkommande har vi sagt att vi tycker att det är rimligt att som merit ha just invandrarbakgrund vid kommande anställningar på departementet.

Inom mitt departements område – vi behandlar ju just integrationsfrågor och flykting- och invandringspolitik – finns det i dag sex personer som har invandrarbakgrund. Det är ungefär 16 % av personalen och den politiska ledningen. 18 % av den svenska populationen i stort har invandrarbakgrund. Vi ligger alltså ganska skapligt till.

Man kan alltid diskutera detta från utgångspunkten att de här personerna inte har utomeuropeisk bakgrund. Men i vissa fall är de utomnordiska. En del av dem har nordisk bakgrund, t.ex. finländare.

Anf. 212 JUAN FONSECA (s)

Herr talman! Jag är nöjd med svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

35 § Svar på fråga 1994/95:522 om avvisning av asylsökande

Anf. 213 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Herr talman! Lennart Rohdin har frågat mig på vilket sätt regeringen kommer att tillse att avvisning av asylsökande inte kommer att ske till stater som inte ratificerat Genèvekonventionen.

Bakgrunden till Lennart Rohdins fråga är ett enskilt ärende där Invandrarverket fattat beslut om avvisning av en irakisk medborgare till Lettland.

Jag vill inledningsvis redogöra för de svenska bestämmelserna när det gäller bedömningen av första säkert asylland.

Enligt utlänningslagen får asyl vägras om utlänningsföreläggningen till Sverige har uppehållit sig i ett annat land än hemlandet och, om han återsänds dit, är skyddad mot förföljelse och också mot att sändas vidare till ett annat land där han inte har motsvarande skydd.

I motiven till denna bestämmelse understryks att asyl får vägras endast om man på grund av det andra landets lagstiftning, internationella åtagande eller kända praxis kan vara helt övertygad om att någon sådan risk inte föreligger. I sammanhanget anges att ett land som tillträtt och

som tillämpar flyktingkonventionen kan godtas som första asylland beträffande de flyktinggrupper som omfattas av landets åtaganden men att i övrigt – och detta är viktigt – en bedömning får ske från fall till fall.

Det innebär således att det vid bedömningen av ett första säkert asylland, tvärtemot vad Lennart Rohdin påstår, inte uteslutande är en fråga om landet ratificerat Genèvekonventionen eller inte. Man skall göra en samlad bedömning där även andra faktorer, t.ex. att det finns en fungerande administrativ process för mottagande av asylsökande, vägs in. Vad som enligt min mening har avgörande betydelse måste ändå vara vad som *faktiskt* sker med den aktuella personen, dvs. att han får stanna i det aktuella landet och inte sänds vidare. Det gäller både länder som undertecknat konventionen och länder som inte har gjort det. Det här är inte en ny tillämpning, som Lennart Rohdin påstår, utan Sverige har redan tidigare gjort på sådant sätt. T.ex. har vi avvisat personer till Polen, trots att det landet då inte hade ratificerat Genèvekonventionen.

Anf. 214 LENNART ROHDIN (fp)

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret. Det var kanske inte så oväntat i sig. När det gäller en komplicerad, svår och mycket viktig frågeställning, nämligen hur man hanterar avvisning till annat land, kan man naturligtvis välja att göra semantik av det.

Att hävda att frågan om landet ratificerat Genèvekonventionen inte är det uteslutande kriteriet, inte är tillräckligt, är naturligtvis riktigt. Men det är fortfarande inte på något sätt klart att det därmed inte är ett nödvändigt villkor för att kunna verkställa en avvisning. Det bör rimligtvis vara en av de grundläggande faktorerna i den samlade bedömning som statsrådet hänvisar till. Det är väl den fråga man ställer sig efter det att den nytilträdde generaldirektören för Invandrarverket i medierna för någon vecka sedan motiverade det beslut som hade fattats.

Det intressanta är att när statsrådet skall försöka ange något annat skäl som också skall vara uppfyllt för att man skall kunna avvisa, säger han att det skall finnas en fungerande administrativ process vid mottagning av asylsökande. Men statsrådet vet precis lika bra som jag och förmodligen även generaldirektören på Invandrarverket att det är precis vad som inte finns i Lettland i det ifrågavarande fallet.

Jag har anledning, med min egen erfarenhet på området, att utgå från att Invandrarverket inte fattar ett sådant här viktigt principiellt beslut utan att det är förankrat på något sätt. Jag kan inte uppfatta statsrådets svar på annat sätt än som en bekräftelse på det fortsatt sluttande plan som svensk asylpolitik befinner sig på.

Anf. 215 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Herr talman! Det sluttande plan som svensk asylpolitik befinner sig på grundlades möjligen av Folkpartiet under den förra regeringsperioden. Vi har inte ändrat ett kommatecken i lagtexten när det gäller hanteringen av de frågorna. Om Lennart Rohdin tycker att hanteringen är felaktig och att planet sluttar för mycket må han möjligen agera i syfte

att korrigera det. Men det förvånar mig att man inte gjorde det under den tid man hade regeringsmakten och hade bättre förutsättningar att åstadkomma en förändring för att inte planet skulle slutta på det sätt som Rohdin påstår.

Jag vill dessutom hävda att Rohdin har fel i sina påståenden om ett sluttande plan i asylpolitiken i den meningen att det skulle vara negativt. Det är inget sluttande plan, och vi har heller inte gjort några förändringar i den riktningen. Däremot pågår ett arbete, som även Rohdin kanske är medveten om, i en flyktingpolitisk kommitté som syftar till att förbättra och effektivisera just asylpolitiken.

För övrigt vill jag gärna komma tillbaka till vad som är av avgörande betydelse. Jag sade alldeles nyss att det måste vara det som faktiskt sker med den aktuella personen. Får han stanna eller inte om han har skyddsskäl? Det menar vi att han får på den plats dit den här personen sänds.

Anf. 216 LENNART ROHDIN (fp)

Herr talman! När jag talar om sluttande plan avser jag naturligtvis i första hand den rättsliga, den principiella tillämpningen av asylrätten. Där är jag nog benägen att vidhålla min uppfattning.

Statsrådet säger att det handlar om vad som sker med personen i fråga. I svaret har hänvisats till att det finns två kriterier för varför man skall göra på det här sättet. Det är de som har nämnts här. Det ena handlar om Genèvekonventionen, det andra är t.ex. att det finns en fungerande administrativ process för mottagande av asylsökande.

Det finns det inte när det gäller Lettland. Det finns över huvud taget ingen fungerande asylprocess i det landet, och man har inte ratificerat Genèvekonventionen.

Jag kan inte på något sätt uppfatta det som annat än att här har man tagit ytterligare ett steg på ett sluttande plan när det gäller i vilka fall man anser att man kan avvisa människor som har sökt asyl i Sverige. Det är klart att man ställer sig frågan: Vad blir nästa steg? Vilka kriterier anser man att man kan mjuka upp nästa gång?

Anf. 217 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Herr talman! Vi har inte mjukat upp några kriterier. Jag utgår från att Invandrarverket i sitt beslut har haft kontakter med letterna i syfte att efterhöra på vilket sätt man kommer att ta emot den här personen. Jag utgår från det.

För inte så länge sedan var jag själv över i Lettland och hade diskussioner med den lettiske inrikesministern. Vi diskuterade just de här förhållandena. Vi skall ha ett seminarium här i Sverige i mitten av juni, då vi just skall diskutera den här typen av frågor och på vilket sätt vi skall kunna underlätta för letterna att stå upp för Genèvekonventionens krav, att ha en bra gränsbevakning, en bra asylmottagning och även en lagstiftning på området. Men man skall också ha förläggningsverksamhet. Vi är i full gång med detta.

Det här var den första personen som tillbakavisades till Lettland. Jag utgår från, som jag sade tidigare, att Invandrarverket har gjort en

seriös bedömning av detta fall. Det som har största betydelsen är vad som sker med den här personen och att man har fått garantier för att han inte sänds vidare till något annat land där han kan utsättas för förföljelse.

Anf. 218 LENNART ROHDIN (fp)

Herr talman! Invandrarverkets nye generaldirektör, som har en längre och djupare erfarenhet på det här området än både statsrådet och jag, gjorde ganska tydligt i den radiointervju som jag åberopade att detta var ett principiellt nytt steg. Det är det som gör att man reagerar.

När statsrådet hänvisar till den sittande flyktingpolitiska kommittén tycker jag att det är en mycket bra hänvisning. Men varför bör inte viktiga principiella förändringar hanteras där i stället för att beslutas i administrativa beslut i lägsta instans när det gäller asylprövningen? Jag tycker att det är ett viktigt steg som har tagits. FN:s flyktingkommissarie jobbar sedan flera år oerhört aktivt – inte minst för de baltiska staterna – på att få en acceptabel hantering, en acceptabel lagstiftning och en anslutning till gällande konventioner, så att man kan hantera de här frågorna på ett rimligt sätt.

Jag tycker att det är ett mycket dåligt exempel från svensk sida att föregripa den här processen. Det ligger rimligtvis inte så långt fram i tiden innan den framgångsrikt har avslutats.

Anf. 219 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Herr talman! Kommittén behandlar inte frågan om vi skall skicka tillbaka personer till Lettland eller inte. Vi har inte gått in på några nya principer. Som jag nyss talade om i mitt svar skickade vi tidigare tillbaka personer till Polen, som inte heller hade ratificerat konventionen. Det avgörande är vad som faktiskt händer med personen.

I den meningen har Invandrarverket gjort något som man inte gjort förut, nämligen sänt tillbaka en person till Lettland. Det har vi inte gjort förut. Men det är ingen fråga för kommittén. Det är en fråga just för Invandrarverket och Utlänningsnämnden att göra den bedömningen i enlighet med de regler som vi faktiskt har. Jag kan inte föreställa mig att man här har brutit mot de regler och grundprinciper som gäller i svensk lagstiftning.

Anf. 220 LENNART ROHDIN (fp)

Herr talman! Jag har inte förväntat mig att Flyktingpolitiska kommittén skall hantera frågan om hur man ser på Lettland, däremot rimligtvis frågan hur man ser på svensk asyllagstiftning. Frågan om verkställighet, jag tror att det är 8 kap. i utlänningslagen, är onekligen en väsentlig del av detta.

Men som jag sade i mitt första inlägg är jag helt på det klara med att Invandrarverket och regeringen går parallellt. Vid hänvisningen till Polen har man använt sig av "t.ex.", som om det finnes fler exempel i sammanhanget. Men detta är ett viktigt första steg.

Herr talman! jag vill avslutningsvis säga att det inte är någon ny princip vi har gått in på. Vi har följt den lag vi har följt tidigare. Vi har gjort det i fall som rört Polen, och nu tillämpade vi den i fråga om Lettland. Det är ingen skillnad därvidlag.

Svar på frågor

Överläggningen var härmed avslutad.

36 § Svar på fråga 1994/95:517 om lokaliseringen av det nya högskoleverket

Anf. 222 Utbildningsminister CARL THAM (s)

Herr talman! Ulla-Britt Hagström har frågat mig om jag avser att vid inrättandet av det nya statliga högskoleverket ta upp en diskussion om en utlokalisering från Stockholm. Bakgrunden till Ulla-Britt Hagströms fråga är uppenbarligen att hon tidigare motionerat om att ett eventuellt nytt högskoleverk skulle lokaliseras till Skaraborg. Utbildningsutskottet har i sitt betänkande (1994/95:UbU17) med anledning av motionen framhållit att riksdagen bör kunna utgå från att myndigheten lokaliseras till Stockholm och avstyrker därmed motionen. Jag delar utskottets uppfattning.

Vid beslut om lokalisering av en myndighet måste olika faktorer vägas mot varandra. När det gäller Högskoleverket har en utlokalisering av flera skäl dock inte bedömts som lämplig. Verket skall vara en central myndighet med ett särskilt tillsynsansvar för att allmänhetens och enskilda individers behov, intressen och rättigheter blir tillgodosedda. För att kunna fullgöras effektivt fordrar verkets uppgifter mycket frekventa och nära kontakter med andra centrala myndigheter och organ, som i huvudsak är lokaliserade i Stockholm, och med regeringskansliet och med allmänheten. Verkets omfattande behov av kontakter med universiteten och högskolorna kräver också en lokalisering med särskilt goda kommunikationer. Verkets möjligheter att rekrytera expertis inom breda fält tillsammans med behovet att snabbt bygga upp bl.a. tillsynsverksamheten måste också beaktas. Av praktisk och ekonomisk betydelse är att verket till största delen skapas genom en sammanläggning av myndigheter som redan är lokaliserade i Stockholm.

De faktorer jag nu nämnt är enligt min mening så tungt vägande att andra lokaliseringar än Stockholm inte är lämpliga. Jag är således inte beredd att ta upp frågan om en utlokalisering.

Anf. 223 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kds)

Herr talman! Jag vill tacka utbildningsminister Carl Tham för svaret. Jag har inte direkt tänkt att göra detta till en debattfråga. Jag inser de begränsade möjligheterna till framgång och ser slaget från början förlorat. Jag undrar dock över principen att statliga verk automatiskt skall anses höra till Stockholm. Det är så inrotat att landsortslänen inte ens försöker ta upp kampen. Slaget är redan förlorat.

I stället borde det så snart det blir fråga om ett nytt statligt verk eller en verksamhetsorganisation få bli en tävlan om att verkligen hålla fram möjligheterna som den bästa lokaliseringsorten för verket. Jag menar också att Västsverige som porten ut mot Europa inte är tillgodosett på bästa sätt. Jag tänker då på hela landets bästa.

Vilka statliga verk finns utanför Stockholm? Vi har naturligtvis Glesbygdsmyndigheten och därutöver Statens invandrarverk, Statens löne- och pensionsverk, Statens jordbruksverk, Banverket, Vägverket, Sjöfartsverket, SMHI, Boverket och några till. Det enda statliga verk som jag känner till att Göteborg har är Fiskeriverket. Malmö har inget. Lund har Statens utsädeskontroll. Karlstad har tre statliga verk, och man kan undra varför de ligger just där.

Jag vill ställa en följdfråga till Carl Tham: Diskuteras dessa frågor i regeringen, eller finner man placeringen bara vara självklar?

Anf. 224 Utbildningsminister CARL THAM (s)

Herr talman! Jag kan försäkra Ulla-Britt Hagström, vilket jag tror att alla i riksdagen är väl medvetna om, att eventuell utlokalisering av verk tillhör de mycket ofta diskuterade frågorna.

Som framgår av den långa uppräkningslista som Ulla-Britt Hagström själv gjorde och som skulle kunna göras mycket längre – åtskilliga verk var inte nämnda – är faktiskt många verk utlokaliserade och belägna utanför Stockholm. Jag anser principiellt att man bör pröva en sådan fråga i samband med inrättandet av statliga verk och att man bör undersöka om det eventuellt skulle kunna vara lämpligt med en annan lokalisering.

Som jag redan har nämnt är det emellertid i det här fallet starka faktorer som på ett avgörande sätt talar för lokalisering till Stockholm, icke minst det faktum att det faktiskt handlar om en sammanläggning av redan existerande myndigheter, som finns i Stockholm och vars utlokalisering aldrig har ifrågasatts.

Anf. 225 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kds)

Herr talman! Trots allt saknar en tredjedel av landets län över huvud taget statliga verk. Jag har inte tagit fram den procentuella fördelningen på listan över de statliga verkens lokalisering, men där återkommer Stockholm ideligen som lokaliseringsort.

Min motion under allmänna motionstiden om förläggning av Statens högskoleverk till Skaraborgs län är faktiskt ingen ploy. Jag har menat allvar med den och menar allvar hela tiden, även om jag har upplevt att folk har dragit på munnen. Vad jag här vill ta upp är våra attityder och vårt regionala tänkande.

Om Sverige som nation skall klara sig bra i Europasammanhang, borde Västsverige finnas med i vår blickpunkt. Det är ett allvarligt resonemang från mitt håll.

Jag vill återigen ställa frågan vad som kvalificerar en ort för lokalisering av ett statligt verk och om det har gjorts någon större utvärdering som påvisar att Stockholm är den bästa lokaliseringsorten.

Anf. 226 Utbildningsminister CARL THAM (s)

Herr talman! Jag är helt övertygad om att Ulla-Britt Hagström är allvarlig. Som jag sade är det alltid möjligt att pröva lokaliseringen av myndigheter. Det sker också regelmässigt både i regeringen och icke minst i riksdagen.

Det är också sant att det är en fördel att ha en viss utspridning, och att döma av den lista som Ulla-Britt Hagström nämnde finns det i varje fall fyra statliga verk i Karlstad, som måste anses höra till Västsverige. Det är alltså inte helt lottlöst.

Anledningen till att åtskilliga statliga verk ändå ligger i Stockholm är helt enkelt att Stockholm är Sveriges huvudstad. Där har man funktioner som är centrala för landet och som lämpligen bör utföras i Stockholm. Det är alltså inte fråga om någon ringaktning för det övriga landet utan om att landet skall fungera på ett riktigt sätt, också för den delen i förhållande till andra länder och till Europa.

Jag vill till sist bara påminna om att det också på mitt område finns statliga verksamheter som så att säga är utlokaliserade, nämligen högskolorna. De är trots allt viktigare än själva Högskoleverket.

Anf. 227 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kds)

Herr talman! Jag är verkligen glad för att högskolorna är utlokaliserade. De betyder oerhört mycket för regionerna, som blomstrar på grund av dem. Alla ställer upp omkring en högskola. Jag tänker då också på oron för vårdhögskolornas fortsatta tillvaro i regionerna.

Det finns i Västsverige såvitt jag vet fem statliga verk, tre i Karlstad, ett i Borås och ett i Göteborg. Jag tänker här också på IT-utvecklingen, som vi verkligen tror på och som binder samman hela landet kommunikationsmässigt vad gäller både informationer och transporter.

Jag är nöjd med Carl Thams svar, men jag har uppmärksammat en passus i detta där det heter att det är viktigt att man får möta allmänheten. Jag undrar varför allmänheten mera skall anses finnas i Stockholm än ute i en region av typen Skaraborg.

Anf. 228 Utbildningsminister CARL THAM (s)

Herr talman! Allmänheten finns givetvis överallt, men det kan inte bestridas att det finns mer av allmänheten i Stockholm än på andra ställen. Men det är ändå inte på något sätt det avgörande argumentet. Om det bara hade gällt detta, skulle man mycket väl ha kunnat tänka sig en utlokalisering. De andra argumenten är de tungt vägande i sammanhanget.

Anf. 229 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kds)

Herr talman! Jag kan då konstatera att man faktiskt är beredd att ta upp en diskussion om lokalisering utanför Stockholm, om det skulle göras en omorganisation av ett statligt verk eller inrättas ett nytt statligt verk. Det är alltså Carl Thams besked från regeringen.

Anf. 230 Utbildningsminister CARL THAM (s)

Herr talman! Den diskussionen förs alltid, icke minst här i riksdagen, och den kommer säkerligen att föras också i framtiden, för den händelse att det inrättas nya statliga verk. Nu inrättar vi inte till vardags nya statliga verk – det kommer kanske att dröja – men jag är helt övertygad om att det därvid också blir en diskussion om lokaliseringen.

Överläggningen var härmed avslutad.

37 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
1994/95:162 till jordbruksutskottet
1994/95:226 till konstitutionsutskottet
1994/95:227 till justitieutskottet

Motioner
1994/95:L50 och L51 till lagutskottet

38 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter
Konstitutionsutskottets betänkande 1994/95:KU30
Skatteutskottets betänkanden 1994/95:SkU25, SkU26 och SkU39–
SkU41
Trafikutskottets betänkande 1994/95:TU25

39 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Propositioner
1994/95:222 Ny ellagstiftning
1994/95:228 Mästarbrev för hantverkare
1994/95:230 Kommunal översiktsplanering enligt plan- och bygglagen,
m.m.
1994/95:231 Allmän fiskevårdsavgift m.m.

Justitieutskottets betänkanden
1994/95:JuU21 Påföljdsregistrering, m.m.
1994/95:JuU22 Några delgivningsfrågor
1994/95:JuU23 Gravfrid över m/s Estonia

Lagutskottets betänkande
1994/95:LU30 Löneskydd vid upprepade konkurser

Socialutskottets betänkanden

1994/95:SoU21 Transplantationer och obduktioner

1994/95:SoU23 Vissa frågor om psykiatrisk tvångsvård

1994/95:SoU24 Primärvård, privata vårdgivare m.m.

1994/95:SoU25 Handikappfrågor

1994/95:SoU27 SBL Vaccin AB

Prot. 1994/95:111

30 maj

Utbildningsutskottets betänkanden

1994/95:UbU16 Bidragsbestämmelserna för fristående skolor

1994/95:UbU17 Ett högskoleverk

1994/95:UbU18 Jämställdhet

1994/95:UbU19 Vissa betygsfrågor m.m.

40 § Kammaren åtskildes kl.18.28.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdets början t.o.m. 16 § anf. 101
(delvis),

av tredje vice talmannen därefter t.o.m. 32 § anf. 201 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

GUNNAR GRENFORS

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Meddelande om svar på interpellationer	1
2 § Svar på fråga 1994/95:532 om ändringar i socialförsäkringen	1
Anf. 1 Socialminister INGELA THALÉN (s).....	1
Anf. 2 RAGNHILD POHANKA (mp)	2
Anf. 3 Socialminister INGELA THALÉN (s).....	2
Anf. 4 RAGNHILD POHANKA (mp)	3
Anf. 5 Socialminister INGELA THALÉN (s).....	3
Anf. 6 RAGNHILD POHANKA (mp)	4
Anf. 7 Socialminister INGELA THALÉN (s).....	4
Anf. 8 RAGNHILD POHANKA (mp)	4
Anf. 9 Socialminister INGELA THALÉN (s).....	4
3 § Svar på fråga 1994/95:505 om hastighetsbegränsningen för uttryckningsfordon med släp.....	5
Anf. 10 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	5
Anf. 11 ULLA LÖFGREN (m).....	5
Anf. 12 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	6
Anf. 13 ULLA LÖFGREN (m).....	6
Anf. 14 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	6
Anf. 15 ULLA LÖFGREN (m).....	7
Anf. 16 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	7
Anf. 17 ULLA LÖFGREN (m).....	7
Anf. 18 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	7
4 § Svar på fråga 1994/95:515 om farliga vägstolpar	7
Anf. 19 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	7
Anf. 20 ELISABETH FLEETWOOD (m)	8
Anf. 21 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	9
Anf. 22 ELISABETH FLEETWOOD (m)	9
Anf. 23 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s).....	9
Anf. 24 ELISABETH FLEETWOOD (m)	9
5 § Svar på fråga 1994/95:540 om föreningslivets lotteri- och spelverksamhet	10
Anf. 25 Statsrådet JAN NYGREN (s)	10
Anf. 26 STIG BERTILSSON (m)	11
Anf. 27 Statsrådet JAN NYGREN (s)	11
Anf. 28 STIG BERTILSSON (m)	12
Anf. 29 Statsrådet JAN NYGREN (s)	12
Anf. 30 STIG BERTILSSON (m)	12
Anf. 31 Statsrådet JAN NYGREN (s)	13
6 § Svar på fråga 1994/95:520 om arbetslivets tillgänglighet för personer med funktionshinder	13

Anf. 32 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	13
Anf. 33 SONJA FRANSSON (s).....	13
Anf. 34 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	14
Anf. 35 SONJA FRANSSON (s).....	14
Anf. 36 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	14
Anf. 37 SONJA FRANSSON (s).....	15
7 § Svar på fråga 1994/95:523 om bidrag från Norrlands- fonden till Gävleborgs län	15
Anf. 38 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	15
Anf. 39 LENNART ROHDIN (fp).....	16
Anf. 40 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	16
Anf. 41 LENNART ROHDIN (fp).....	17
Anf. 42 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	17
Anf. 43 LENNART ROHDIN (fp).....	17
Anf. 44 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s).....	18
Anf. 45 LENNART ROHDIN (fp).....	18
8 § Svar på fråga 1994/95:516 om uppgifter om skolelever	18
Anf. 46 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	18
Anf. 47 ELISABETH FLEETWOOD (m).....	19
Anf. 48 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	19
Anf. 49 ELISABETH FLEETWOOD (m).....	20
Anf. 50 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	20
Anf. 51 ELISABETH FLEETWOOD (m).....	20
9 § Svar på fråga 1994/95:538 om frigymnasium i Haninge	20
Anf. 52 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	20
Anf. 53 TOMAS HÖGSTRÖM (m).....	21
Anf. 54 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	21
Anf. 55 TOMAS HÖGSTRÖM (m).....	21
Anf. 56 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	21
Anf. 57 TOMAS HÖGSTRÖM (m).....	22
Anf. 58 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	22
Anf. 59 TOMAS HÖGSTRÖM (m).....	22
10 § Svar på fråga 1994/95:544 om skolgårdar.....	22
Anf. 60 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	22
Anf. 61 MARIE WILÉN (c).....	23
Anf. 62 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	23
Anf. 63 MARIE WILÉN (c).....	24
Anf. 64 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s).....	24
Anf. 65 MARIE WILÉN (c).....	24

11 § Svar på fråga 1994/95:504 om internationella gemen- skapsflygplatser	25
Anf. 66 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	25
Anf. 67 SIGGE GODIN (fp).....	25
Anf. 68 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	25
Anf. 69 SIGGE GODIN (fp).....	26
Anf. 70 ANDRE VICE TALMANNEN	26
Anf. 71 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	26
Anf. 72 SIGGE GODIN (fp).....	27
Anf. 73 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	27
Anf. 74 SIGGE GODIN (fp).....	27
Anf. 75 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	27
12 § Svar på fråga 1994/95:512 om EU-reglerna och för- tullning av bagage	28
Anf. 76 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	28
Anf. 77 FANNY RIZELL (kds).....	28
Anf. 78 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	28
Anf. 79 FANNY RIZELL (kds).....	29
Anf. 80 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	29
Anf. 81 FANNY RIZELL (kds).....	30
Anf. 82 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	30
Anf. 83 FANNY RIZELL (kds).....	30
13 § Svar på fråga 1994/95:519 om beskattningen av statsministerns boende i Sagerska palatset	31
Anf. 84 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	31
Anf. 85 GÖTHE KNUTSON (m).....	31
Anf. 86 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	32
Anf. 87 GÖTHE KNUTSON (m).....	32
Anf. 88 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	32
Anf. 89 GÖTHE KNUTSON (m).....	33
14 § Svar på fråga 1994/95:529 om beskattning av handels- gödsel.....	33
Anf. 90 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	33
Anf. 91 INGVAR ERIKSSON (m).....	34
Anf. 92 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	34
Anf. 93 INGVAR ERIKSSON (m).....	34
Anf. 94 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	35
Anf. 95 INGVAR ERIKSSON (m).....	35
15 § Svar på fråga 1994/95:536 om bankgarantin	35
Anf. 96 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	35
Anf. 97 ARNE KJÖRNSBERG (s).....	36
Anf. 98 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	36
Anf. 99 ARNE KJÖRNSBERG (s).....	37
Anf. 100 Finansminister GÖRAN PERSSON (s)	37
16 § Svar på fråga 1994/95:541 om AB Tipstjänsts ställning.....	37

Anf. 101 Finansminister GÖRAN PERSSON (s).....	37
Anf. 102 STIG BERTILSSON (m).....	38
Anf. 103 Finansminister GÖRAN PERSSON (s).....	39
Anf. 104 STIG BERTILSSON (m).....	39
Anf. 105 Finansminister GÖRAN PERSSON (s).....	39
Anf. 106 STIG BERTILSSON (m).....	40
17 § Svar på fråga 1994/95:502 om flygbuller i tätort.....	40
Anf. 107 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	40
Anf. 108 BRITT-MARIE DANESTIG-OLOFSSON (v).....	41
Anf. 109 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	42
Anf. 110 BRITT-MARIE DANESTIG-OLOFSSON (v).....	42
Anf. 111 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	42
18 § Svar på fråga 1994/95:506 om bristen på returpapper	42
Anf. 112 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	42
Anf. 113 KARIN OLSSON (s).....	43
Anf. 114 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	43
Anf. 115 KARIN OLSSON (s).....	44
19 § Svar på frågorna 1994/95:510 och 533 om hanteringen av utländska aluminiumburkar m.m.....	44
Anf. 116 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	44
Anf. 117 LENNART FREMLING (fp).....	45
Anf. 118 ROY OTTOSSON (mp).....	45
Anf. 119 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	45
Anf. 120 LENNART FREMLING (fp).....	46
Anf. 121 ROY OTTOSSON (mp).....	46
Anf. 122 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	47
Anf. 123 ROY OTTOSSON (mp).....	47
Anf. 124 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	47
20 § Svar på fråga 1994/95:524 om anslag för rening av Dalälven	47
Anf. 125 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	47
Anf. 126 RAGNHILD POHANKA (mp).....	48
Anf. 127 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	48
Anf. 128 RAGNHILD POHANKA (mp).....	48
Anf. 129 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	49
21 § Svar på fråga 1994/95:527 om skatteväxling för miljö.....	49
Anf. 130 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	49
Anf. 131 DAN ERICSSON (kds).....	49
Anf. 132 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	50
Anf. 133 DAN ERICSSON (kds).....	50
22 § Svar på fråga 1994/95:530 om gränsvärden i hälso- skyddsförordningen	51
Anf. 134 Miljöminister ANNA LINDH (s).....	51
Anf. 135 ROY OTTOSSON (mp).....	51

Anf. 136 Miljöminister ANNA LINDH (s)	51
Anf. 137 ROY OTTOSSON (mp)	52
Anf. 138 Miljöminister ANNA LINDH (s)	52
Anf. 139 ROY OTTOSSON (mp)	52
Anf. 140 Miljöminister ANNA LINDH (s)	53
Anf. 141 ROY OTTOSSON (mp)	53
23 § Svar på fråga 1994/95:534 om miljöfarliga batterier	53
Anf. 142 Miljöminister ANNA LINDH (s)	53
Anf. 143 ROY OTTOSSON (mp)	54
Anf. 144 Miljöminister ANNA LINDH (s)	54
Anf. 145 ROY OTTOSSON (mp)	54
24 § Svar på fråga 1994/95:535 om direktiven för Agenda 21-kommittén	55
Anf. 146 Miljöminister ANNA LINDH (s)	55
Anf. 147 ROY OTTOSSON (mp)	55
Anf. 148 Miljöminister ANNA LINDH (s)	56
Anf. 149 ROY OTTOSSON (mp)	56
Anf. 150 Miljöminister ANNA LINDH (s)	56
Anf. 151 ROY OTTOSSON (mp)	56
25 § Svar på fråga 1994/95:542 om kraven på utsläpp från kärnkraften	57
Anf. 152 Miljöminister ANNA LINDH (s)	57
Anf. 153 LENNART DALÉUS (c)	57
Anf. 154 Miljöminister ANNA LINDH (s)	58
Anf. 155 LENNART DALÉUS (c)	58
Anf. 156 Miljöminister ANNA LINDH (s)	58
Anf. 157 LENNART DALÉUS (c)	58
26 § Svar på fråga 1994/95:543 om producentansvar för förpackningar	59
Anf. 158 Miljöminister ANNA LINDH (s)	59
Anf. 159 LENNART DALÉUS (c)	59
Anf. 160 Miljöminister ANNA LINDH (s)	60
Anf. 161 LENNART DALÉUS (c)	60
Anf. 162 Miljöminister ANNA LINDH (s)	60
Anf. 163 LENNART DALÉUS (c)	61
Anf. 164 Miljöminister ANNA LINDH (s)	61
Anf. 165 LENNART DALÉUS (c)	61
Anf. 166 Miljöminister ANNA LINDH (s)	62
27 § Svar på fråga 1994/95:545 om kraftverksbygge i Chile	62
Anf. 167 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)	62
Anf. 168 ELISA ABASCAL REYES (mp)	62
Anf. 169 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)	63
Anf. 170 ELISA ABASCAL REYES (mp)	63
Anf. 171 Statsrådet PIERRE SCHORI (s)	64
Anf. 172 ELISA ABASCAL REYES (mp)	64

Anf. 173 Statsrådet PIERRE SCHORI (s).....	64
28 § Svar på fråga 1994/95:511 om hyresgästers möjlighet att påverka ombyggnad.....	64
Anf. 174 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s).....	64
Anf. 175 CARINA MOBERG (s)	65
Anf. 176 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s).....	65
Anf. 177 CARINA MOBERG (s)	66
Anf. 178 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s).....	66
Anf. 179 CARINA MOBERG (s)	66
29 § Svar på fråga 1994/95:521 om Energikommissionen.....	67
Anf. 180 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s).....	67
Anf. 181 DAN ERICSSON (kds).....	67
Anf. 182 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s).....	67
Anf. 183 DAN ERICSSON (kds).....	68
Anf. 184 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s).....	68
Anf. 185 DAN ERICSSON (kds).....	68
Anf. 186 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s).....	69
30 § Svar på fråga 1994/95:525 om utländskt ägande av svensk kärnkraftsindustri	69
Anf. 187 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s).....	69
Anf. 188 RAGNHILD POHANKA (mp)	70
Anf. 189 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s).....	70
Anf. 190 RAGNHILD POHANKA (mp)	70
Anf. 191 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s).....	71
Anf. 192 RAGNHILD POHANKA (mp)	71
31 § Svar på fråga 1994/95:526 om EU:s energipolitik	71
Anf. 193 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s).....	71
Anf. 194 DAN ERICSSON (kds).....	72
Anf. 195 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s).....	73
Anf. 196 DAN ERICSSON (kds).....	73
Anf. 197 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s).....	73
32 § Svar på fråga 1994/95:528 om medel till kärnkraftsinformation	74
Anf. 198 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s).....	74
Anf. 199 BIRGER SCHLAUG (mp).....	74
Anf. 200 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s).....	75
Anf. 201 BIRGER SCHLAUG (mp).....	75
Anf. 202 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s).....	76
Anf. 203 BIRGER SCHLAUG (mp).....	76
Anf. 204 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s).....	76
Anf. 205 BIRGER SCHLAUG (mp).....	76
Anf. 206 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s).....	76
33 § Svar på fråga 1994/95:509 om tidsbegränsade uppehållstillstånd	76

Anf. 207 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	76
Anf. 208 RAGNHILD POHANKA (mp)	77
34 § Svar på fråga 1994/95:518 om invandrarfamiljers re- presentation i samhället	78
Anf. 209 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	78
Anf. 210 JUAN FONSECA (s).....	78
Anf. 211 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	79
Anf. 212 JUAN FONSECA (s).....	79
35 § Svar på fråga 1994/95:522 om avvisning av asylsökande.....	79
Anf. 213 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	79
Anf. 214 LENNART ROHDIN (fp)	80
Anf. 215 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	80
Anf. 216 LENNART ROHDIN (fp)	81
Anf. 217 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	81
Anf. 218 LENNART ROHDIN (fp)	82
Anf. 219 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	82
Anf. 220 LENNART ROHDIN (fp)	82
Anf. 221 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	83
36 § Svar på fråga 1994/95:517 om lokaliseringen av det nya högskoleverket.....	83
Anf. 222 Utbildningsminister CARL THAM (s)	83
Anf. 223 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kds)	83
Anf. 224 Utbildningsminister CARL THAM (s)	84
Anf. 225 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kds)	84
Anf. 226 Utbildningsminister CARL THAM (s)	85
Anf. 227 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kds)	85
Anf. 228 Utbildningsminister CARL THAM (s)	85
Anf. 229 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kds)	85
Anf. 230 Utbildningsminister CARL THAM (s)	86
37 § Hänvisning av ärenden till utskott.....	86
38 § Förnyad bordläggning.....	86
39 § Bordläggning	86
40 § Kammaren åtskildes kl.18.28.....	87

